

Epäneutraali sukupuolikirja

**Puheenvuoroja sukupuoli-
kysymyksistä**

Toimittanut Simo Grönroos

SUOMEN PERUSTA

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	5
Henry Laasanen: <i>Miehet ja tasa-arvo</i>	6
Juho Eerola: <i>Miesten asema huoltajuusröödoissa – ongelmia ja ratkaisuehdotuksia</i>	32
Tiina Ahva: <i>Tarvitaanko sukupuolikiintiöitä?</i>	50
Henry Laasanen: <i>Mikä naistutkimuksessa on vikana?</i>	62
Marko Hamilo: <i>Sukupuolieroista sukupuolirooleihin – mitä biologian kiistämisestä seuraa</i>	82
Musta Orkidea: <i>Sukupuoli, identiteetti ja vaarallinen gender-ideologia</i>	98
Timo Hännikäinen: <i>Rakkaudesta, sukupuoli- rooleista ja avioliitosta</i>	118
Jukka-Pekka Rahkonen: <i>Aito avioliitto vastaan sukupuoli- neutraali avioliittolaki</i>	128

© Suomen Perusta 2016

ISBN 978-952-7145-16-6 (nid)

ISBN 978-952-7145-17-3 (pdf)

Ulkoasu: Janne Turunen

Esipuhe

Sukupuolineutraalius ja feminismi ovat monikulttuurisuuden rinnalla aikamme muotisanoja. Suomessa on perusteilla feministinen puolue ja moni päättävässä asemassa oleva mieskin ilmoittaa olevansa ”äijäfeministi” tai kuuluvansa johonkin feministiseen verkostoon. Keskustelu sukupuolineutraalisuudesta nousi pinnalle uuden avioliittolain läpiviemisen yhteydessä ja keskustelu perinteisten sukupuoliroolien hävittämisestä on jatkunut tämänkin jälkeen, siirtyen yhä uusille yhteiskunnan aloille.

Sukupuolikysymyksistä on viime aikoina käyty paljon keskustelua, mutta se on usein jäänyt varsin yksipuoliseksi. Miesten tasa-arvo-ongelmat ovat jääneet pitkälti feminismin jalkoihin. Samalla tavalla perinteisten sukupuoliroolien merkityksen pohtiminen on jäänyt usein sukupuolineutraaliutta korostavien puheenvuorojen varjoon.

Tässä artikkelikokoelmassa keskitytään nostamaan esiin miesten tasa-arvo-ongelmiin ja sukupuolieroihin liittyviä vähemmälle huomiolle jääneitä näkökulmia. Kirjan artikkeleissa pohditaan muun muassa sitä, miksi miesten ongelmista ei nouse tasa-arvokysymyksiä? Miksi miesten asema huoltajuusriidoissa on niin heikko? Tarvitaanko sukupuolikiintiöitä mihinkään? Missä määrin biologia selittää sukupuolirooleja? Mistä sukupuolineutraalin avioliittolain vastustamisessa on kyse? Sekä monia muita ajankohtaisia sukupuolten asemaa käsitteleviä kysymyksiä.

Suomen Perusta -ajatuspaja toivoo, että Epäneutraali sukupuolikirja antaa uusia näkökulmia sukupuolikysymyksistä käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Helsingissä 4.10.2016

Simo Grönroos

toiminnanjohtaja

Suomen Perusta -ajatuspaja

Henry Laasanen on miesten tasa-arvokysymyksiin keskittynyt yhteiskuntatieteilijä. Kirjoituksessaan Laasanen tarkastelee miesten tasa-arvo-ongelmia ja pohtii sitä, miksi miesten ongelmat eivät nouse yhteiskunnallisen keskustelun aiheiksi kuten naisten tasa-arvo-ongelmat.

Miehet ja tasa-arvo

Minulta kysytään usein: mikä on miesten pahin tasa-arvo-ongelma? Kysymykseen voidaan vastata monella eri tapaa, mutta olen tavannut sanoa ”asevelvollisuus”. Pastori Jarmo Tarkin mukaan koko keskustelu tasa-arvosta ilman viittausta asevelvollisuuteen ei ole uskottavaa, vaan pikemmin miesten pilkkaa.

Yhteiskunnan epätasa-arvoisin elämäalue miesten kannalta on *tasa-arvopolitiikka itsessään*. Suomessa on muutamia miespuolisia kättilöitä, mutta ei ainuttakaan miespuolista tasa-arvon asiantuntijaa. Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikkö on naisitettu 15 työntekijällä ilman ainuttakaan miestä. Puolueilla on valtion rahoittamat naisjärjestöt, mutta ei miesjärjestöjä.

Miesten pahimpia tasa-arvo-ongelmia voidaan etsiä myös hallituksen uusimmasta tasa-arvo-ohjelmasta, jossa (1) *pyritään edistämään miesten terveitä elintapoja* ja (2) *vahvistamaan isän asemaa tasavertaisena vanhempana neuvolapalveluissa*. Hallitus ei pukahda sanallakaan asevelvollisuudesta tai tasa-arvopolitiikan naiskeskeisyydestä.

Voidaan myös väittää, että miesten pahimmasta tasa-arvo-ongel-

masta ei ole tietoa, koska miesten tasa-arvo-ongelmia ei ole tutkittu. Suomessa on viisi naistutkimuksen laitosta, mutta ei ainuttakaan mies-tutkimuksen laitosta. Ei ole olemassa tieteellisesti tutkittua listaa, josta olisi mahdollista tarkistaa miesten tasa-arvo-ongelmat ja nimetä niistä vakavimmat.

Tilastoja tarkastellen miesten asema näyttää naisten asemaa huomommalta. Suurin osa väkivallan uhreista on miehiä, yli 90 prosenttia työkuolemista sattuu miehille ja miehet tekevät suurimman osan itsemurhasta. Korkeakouluista valmistuneista lähes kaksi kolmasosaa on naisia. Suuri enemmistö syrjäytyneistä, asunnottomista ja vangeista on miehiä. Miesten elinikä on 6 vuotta naisten elinikää lyhyempi, mutta naisten terveydenhuoltoon käytetään selvästi enemmän resursseja kuin miesten terveydenhuoltoon.

Feministeillä on hegemoninen valta tasa-arvopolitiikassa, mikä antaa heille mahdollisuuden toimia valikoivan tasa-arvon puolesta: he määrittelevät mitä tasa-arvo tarkoittaa, valitsevat tasa-arvokohteet ja asettavat sitten tavoitteet epäkohtien korjaamiseksi. Tasa-arvosta on silloin tullut oman intressiryhmän tavoitteiden edistämisen väline. Omia tavoitteita on helpompi edistää, kun ne tehdään tasa-arvon edistämisen nimissä.

Mies vailla tasa-arvoa (2007) kirjan johdannossa tiivistetään tasa-arvopolitiikan kummallinen tilanne seuraavasti:

Näkemyksensä naisten yleisestä sorrosta yhteiskunnassa on juurtunut vahvaksi. Kaiken kaikkiaan on ilmeistä, että yhteiskunnassa on erikoislaatuisia miehiä syrjiviä rakenteita ja käytäntöjä, mutta niiden tarkastelu ei kiinnosta juuri tasa-arvoviranomaisia, mediaa tai päätöksentekijöitä. Miehinen huono-osaisuus ei politisoidu. Valtion virallinen tasa-arvopolitiikka on sitoutunut liian kapeasti vain naisintressien edistämiseen. Onko eduskunta säätänyt tasa-arvolain vain naisten etujen takaamiseksi?

Tasa-arvopolitiikan tilannetta voidaan kuvata paradoksaaliseksi: suurin osa ongelmista näyttää olevan miehillä, mutta lähes kaikki tasa-arvoresurssit on suunnattu naisten auttamiseksi.

Mitä on tasa-arvo?

Tasa-arvo yleisenä periaatteena on hyväksytty lähes itsestäänselvytytenä kaikissa länsimaissa. Miltei kaikki varteenotettavat tahot kannattavat tasa-arvoa, niin vasemmistoliitto kuin perussuomalaisetkin. Ainoastaan käsitykset tasa-arvon sisällöstä vaihtelevat. Tarkin (1998) mukaan tasa-arvopolitiikan vastustaminen merkitsisi tämän päivän maailmassa poliitikolle väistämättömiä vaikeuksia, koska tasa-arvoa pidetään itsestään selvästi tavoittelemisen arvoisena hyvänä. Tasa-arvosta on tullut osa terveen järjen mukaista ajattelua.

Tasa-arvolle on olemassa lukuisia erilaisia periaatteita ja määritelmiä. Voidaan puhua muodollisesta tasa-arvosta, lopputulosten tasa-arvosta, aritmeettisesta tasa-arvosta, mahdollisuuksien tasa-arvosta tai velvollisuuksien tasa-arvosta. Erilaiset tasa-arvon periaatteet johtavat erilaisiin tai jopa päinvastaisiin lopputuloksiin. Tarkin (1998) mukaan A ja B ovat tasa-arvoisia, jos heitä kohdellaan alueella C samalla tavalla merkityksellisissä asioissa. Tärkeään asemaan nousee silloin kysymys siitä, mitkä ovat merkityksellisiä asioita. Mikä on se, joka tasa-arvoistetaan ja millä perusteilla? Tiede ei kykene antamaan vastausta siihen kysymykseen, minkä ryhmien välillä tasa-arvon tulisi vallita ja millä kriteereillä (Harisalo & Miettinen 1995).

Yleensä oletetaan, että ihmiset tietävät, mitä tasa-arvolla tarkoitetaan. Ei ole kuitenkaan kovin mielekästä puhua tasa-arvosta yleisenä hyvänä, vaikka ihmiset ja tiedotusvälineet usein niin tekevätkin. Esimerkiksi Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen kohta ”kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi” ei taannut edes orjille vapautta (Tarkki 1998).

Hollin (2000) mukaan tasa-arvo on nykypäivänä retorinen käsite, jonka varjolla voidaan edistää miltei mitä aatetta tahansa. Kaikille varteen-otettaville ideologioille on tyypillistä kuvata itsensä oikean tasa-arvon kannattajiksi ja leimata muut ideologiat väärän tasa-arvon kannattajiksi.

Kuulemme toisinaan sanottavan, että ”tasa-arvo hyödyttää kaikkia”. Väite ei pidä paikkaansa, koska *tasa-arvo ei ole hyvän synonyymi*. Asevelvollisuuden tasa-arvoistaminen ei välttämättä johda tehokkaampaan puolustuspolitiikkaan tai valtion säästöihin, vaan ai-noastaan tasa-arvoon. Sukupuolineutraali kasvatusta ei välttämättä johda oikeudenmukaiseen lopputulokseen, koska sama lippalakki ei mahdu omenalle ja melonille. Poika voi toki leikkiä hameilla ja huulipunalla suojatussa päiväkotiympäristössä, mutta oikeassa elämässä naisen rooli ei ole realistinen vaihtoehto miehelle. Sukupuolineutraali kasvatusta saattaa teoriassa olla tasa-arvoista kasvatusta, mutta se voi samalla olla huonoa kasvatusta, koska se perustuu virheelliselle oletukselle roolien valinnanvapaudesta oikeassa maailmassa.

Tasa-arvolla on nollasummainen luonne

Usein sanotaan, että ”tasa-arvo ei ole nollasummapeliä”. Väitteen motiivina on omien ideologisten tavoitteiden edistäminen yleisen hyvän varjolla. Tasa-arvo-ongelmien analyysi kuitenkin osoittaa, että enemmistö tasa-arvo-ongelmista on nollasummaluonteisia.

Kaikkien aseman parantamista korostava tasa-arvopuhe näyttää perustelluilta silloin, kun puhutaan tasa-arvosta *perheen* kontekstissa. Voidaan esimerkiksi ajatella, että äidin aseman parantamisessa työelämässä, se hyödyttää perhettä, miehiä ja yhteiskuntaa kokonaisuudessaan. Toisaalta myös perhettä koskeva tasa-arvopuhe pitää usein sisällään aritmeettisen lähestymistavan, esimerkiksi kun keskustellaan kotitöiden tasaisemmasta jakamisesta.

Perinteisiä feministisiä tasa-arvotemoja (esim. naisten määrän lisääminen kansanedustajina tai johtajina) tarkastelemalla voidaan huomata, että asioilla on yleensä nollasummainen luonne. Kun naiskansanedustajia on enemmän, mieskansanedustajia on vähemmän. Mitä enemmän naisia on johtajina, sitä vähemmän miehiä on johtajina.

Miesasiamiehet korostavat usein *perheen ulkopuolella* sijaitsevia tasa-arvon osa-alueita. Perheen ulkopuolisilla elämänalueilla naiset ja miehet näyttävät jakaantuvan selkeästi kahteen erilliseen ryhmään, joiden edut asettuvat toisiaan vastaan. Miesasiamiehet ovat nostaneet esille sellaisia miehille ongelmallisia elämänalueita kuten (1) miesten heikko asema huoltajuuskiistoissa, (2) vähäisempi taloudellinen panostus miesten terveydenhuoltoon ja (3) miesten aliedustus yliopistoissa. Tasa-arvon edistäminen noilla elämänalueilla näyttää olevan nollasummaluonteista. Jos huoltajuus annetaan useammin isälle, niin äidit saavat huoltajuuden harvemmin tai jos miesten terveydenhuoltoon panostetaan enemmän taloudellisia resursseja, niin naisten terveydenhoitoon niitä jää vähemmän. Jos miesten määrää yliopistossa lisätään, naisille jää vähemmän opiskelupaikkoja.

Useimmilla elämänalueilla on olemassa rajallinen määrä resursseja, velvollisuuksia tai mahdollisuuksia; silloin yhden sukupuolen aseman parantaminen johtaa miltei väistämättä toisen sukupuolen aseman huonontumiseen. Väitteisiin tasa-arvon ei-nollasummaisuuksista onkin syytä suhtautua varauksellisesti. Tasa-arvosta puhuminen ei-nollasummaisena yleisenä hyvänä vaikuttaa enemmän retoriselta pyrkimykseltä lisätä tasa-arvopolitiikan hyväksymisen arvoisuutta kuin hyvin perustellulta väitteeltä tasa-arvon sisällöstä.

Virallisten tasa-arvo-ongelmien alkuperä

Virallisten tasa-arvo-ongelmien sisällöstä käydään poliittista kamppai-

lua. Tutkimusten paljastamien eriarvoisuuksien sijaan tasa-arvopolitiikka saa alkunsa yhteiskunnallisten toimijoiden arvoista ja tavoitteista. Nais- ja miesjärjestöt nostavat esille omia tasa-arvo-ongelmiaan ja vaativat niiden ratkaisua. Kuusipalon (2002) mukaan ”se, että on tasa-arvoinen jonkun kanssa, ei ole ennalta annettu, vaan politiikan tulosta.” Keskeistä on se, kenellä on valta määrittellä se normi, jota vastaan tasa-arvon toteutuminen määritellään.

Ainoastaan vahvat ja hyvin organisoituneet intressiryhmät, jotka kykenevät esittämään jäsenensä syrjittyinä, saavat apua hyvinvointivaltion virkamiehiltä. He saavat tulonsiirtoja, erikoiskohtelua ja etuja hallinnolta (Harisalo & Miettinen 1995). Intressiryhmiä ei siten välttämättä yhdistä syrjitty asema tai vallan puute, vaan ne ovat vahvoja toimijoita tasa-arvopolitiikan alueella.

Malmin (2009) mukaan tasa-arvopolitiikka ei ole syntynyt demokraattisen prosessin lopputuloksena, jossa puolueet toimisivat moottoreina. Sen sijaan suomalainen tasa-arvopolitiikka näyttää muodostuneen naisjärjestöjen, naistutkimuksen ja kansainvälisten organisaatioiden vaikutuksesta, jotka toimivat painostusryhminä suhteessa Suomen hallitukseen ja ministeriöihin. Epädemokraattisen prosessin seurauksena tasa-arvopolitiikan tavoitteeksi on muodostunut naisten aseman parantaminen.

Miksi miesten virallisiksi tasa-arvo-ongelmiksi ovat valikoituneet *(1) miesten terveiden elintapojen edistäminen ja (2) isän aseman edistäminen tasavertaisena vanhempana neuvolapalveluissa?* Voidaan arvella, että stesson-metodilla on kaivettu kaksi sellaista miesten tasa-arvon teemaa, jotka eivät ole ristiriidassa feminististen tavoitteiden kanssa tai joiden ratkaisemiseksi ei tarvita juurikaan resursseja. Hiukan terveysvalistusta miehille, hiukan tasa-arvovalistusta neuvoloiden terveydenhoitajille ja miesten tasa-arvo-ongelmat on ratkaistu. Kysyttäessä voidaan sanoa, että ”miesten tasa-arvo-ongelmat on huomioitu hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa”.

Nais- ja miesjärjestöjen kamppailu uhripääomasta

Uhripääomalla tarkoitetaan ryhmän ja sen jäsenten suojelemisen arvoisuutta ja alistetuksi, sorretuksi ja ilman valtaa olevaksi identifioitun statusta. Suojelemisen arvoisuus viittaa ryhmän jäseniä kohtaan koettuun empatiaan, joka ilmenee auttamisen haluna. Uhripääoman hallinta on välttämätöntä hyvinvointivaltion avustusresurssien hankkimiseksi.

Tasa-arvopolitiikassa resursseja itselleen vaativan ryhmän on kyettävä selittämään, miksi juuri heidän pitäisi olla tasa-arvopoliittisten toimenpiteiden kohde. Sorretun aseman saavuttaminen voi tuottaa monenlaisia etuja tasa-arvon kontekstissa, kuten positiivisen mediakohtelun, jossa uhria ei voi syyllistää. Yhteiskunnallinen keskustelu pyörii uhriksi tunnistettujen ryhmien ongelmien ympärillä ja poliitikkojen on vaikea asettua noiden ryhmien vaatimuksia vastaan. Jos ryhmä saa lävitse uskomuksen siitä, että se on sorrettu, se saa huomattavan moraalisen yliotteen valtaa pitävästä eliitistä.

Boysen (1992) tutkimus kanadalaisista lehti-otsikoista kertoo, että väkivallan naisuhreihin kiinnitetään paljon suurempaa huomiota kuin miesuhreihin. Naisiin viitattiin uhreina 35 kertaa yhtä miesuhriyttäistä kohden. Todellisuudessa kanadalaiset miehet ovat kolme kertaa todennäköisempiä uhreja murhissa ja kaksi kertaa todennäköisempiä uhreja perheen ulkopuolisessa väkivallassa. Kun miehiin kohdistuneesta väkivallasta raportoitiin, se tapahtui yleensä tilastollisen datan muodossa. Naiset väkivallan uhreina sen sijaan personoitiin. *Kadonneen valkoisen naisen syndrooma* on puolestaan termi, joka viittaa suureen mediahuomioon silloin, kun valkoinen, nuori, ja viehättävä keskiluokkainen nainen on kateissa. Miesten, muiden rotujen tai muiden yhteiskuntaluokkien edustajiin kiinnitetään vähemmän huomiota kuin hyväosaisiin valkoisiin naisiin.

Pekka Seppänen (2006) arvioi kolumnissaan suomenkielisen valkoisen miehen mahdollisuudet uhrin aseman vaatimiseen vähäisiksi:

40–50-vuotias työssäkäyvä suomenkielinen valkoinen terve mies ei voi vedota mihinkään. Hänen rasittavuutensa on hänen omaa rasittavuuttaan, hänen saamattomuutensa on hänen omaa saamattomuuttaan, hänen epäonnistumisensa ovat hänen omia epäonnistumisiaan. Miehen kuuluu niellä tappionsa. Kaikki muut saavat syyttää sukupuoltaan, ikäänsä, äidinkieltään, ihonväriään, pituuttaan, painoaan, poliittista kantaansa, vaatetustaan, lävistyksiään ja ties mitä muita kainalosauvoja, joihin voi nojata, mutta miehen on kannettava seuraukset itse.

Erkki Lampen arvelee *Mies vailla tasa-arvoa* (2007) kirjan saaman ivallisen vastaanoton johtuvan uhrinäkökulman hankintaan liittyvästä kamppailusta: ”Syrjitystä asemastaan vakuuttuneet naiset eivät halua luovuttaa tuumaakaan uhriudestaan miehille, edes syrjäytyneimmille.”

Vaikka naisten asema on poikkeuksellisen hyvä Suomessa ja muissa hyvinvointivaltioissa, diskurssit naisista alistettuna sukupuolena näytettyvät järkevinä, kun niitä ajatellaan feminismin intressien kannalta. Jos naiset käsitetään alistetuksi sukupuoleksi, feministit kykenevät hankkimaan diskursiivisia, moraalisia ja symbolisia resursseja, joiden avulla he kykenevät edistämään naisten kannalta suosiollista lainsäädäntöä ja suosiollista kohtelua hyvinvointivaltion virkamiehiltä kaikissa konteksteissa. Se on sama strategia, jota kaikki intressiryhmät hyvinvointivaltiossa pyrkivät käyttämään parantaakseen asemaansa (Malmi 2009).

Konservatiivien ja feministien epäpyhä liitto

Konservatismi on feministien ikaikainen arkkihollinen. Feministinen puolue hyväksyy siipiensä alle miehet, mutta ei arvokonservatiiveja. Vaikka feminismillä ja konservatismilla on merkittäviä eroja suhtautumisessa sukupuolirooleihin, ne kykenevät kuitenkin yhdistymään siinä tarinalinjassa, että naiset ovat erityisesti suojelua kaipaava ryhmä.

Feminismistä tuttu ilmaisu ”naisiin kohdistuva väkivalta” vetoaa sekä konservatiivisiin herrasmiehiin että feminismiä kannattaviin miehiin. Konservatiiviset herrasmiehet ottavat tuollaiset diskurssit innokkaina vastaan, koska heidän mielestään miehen tehtävä on suojella naisia ja tarjota heille erikoiskohtelu kaikissa konteksteissa (Malmi 2009).

Konservatiivista ideologiaa lähellä on markkinaliberalistinen ajattelutapa, jossa jokainen on oman onnensa seppä, mikä pätee eritoten miehiin. ”Oman onnensa seppä” -ideologia vaikuttaa siten, että miesten ongelmat tulkitaan useammin miesten itsensä aiheuttamiksi (Holter 2003). Konservatiivit pitävät yllä erityisesti miehiä syrjiviä seksistisiä käytäntöjä, kuten miesten asevelvollisuutta ja naisia suosivia herrasmiesmäisyyden perinteitä. Valtavirran konservatiivisessa ajattelussa miesten itsemurhat, alkoholismi, kodittomuus, työttömyys ja alhainen elinikä asetetaan usein miesten omaksi syyksi. Konservatiivisessa liikkeessä on erillisiä naisjärjestöjä, jotka kiinnittävät huomiota huonosti pärjäävien naisten asemaan, mutta vastaavaa aktiivisuutta huonosti pärjäävien miesten auttamiseksi on vähän (Malmi 2009).

Malmin (2009) mukaan mieseliitin intressissä on korostaa heidän paremmuuttaan suhteessa muihin miehiin, jotta heidän osakkeensa naisten silmissä nousisivat. Mieseliitti itse on niin hyvässä asemassa, että he eivät häviä mitään tarjoamalla naisille herrasmiesmäistä kohtelua ja

edistäessään naisia suosivia käytäntöjä.

Miesasiamiehet ovat hankalassa tilanteessa yrittäessään edistää miesten epätasa-arvoa korostavaa tarinalinjaa, sillä konservatiivien ja feministien epäpyhä liitto dominoi uhrikeskusteluja yhteiskunnassa. Clatterbaughin (1997) mukaan miesasiamiehet ovat ideologisella ”ei kenenkään maalla”. Miesten asettaminen epätasa-arvon uhriksi ei vetoa sen enempää konservatiiveihin kuin feministeihinkään. Konservatiivien näkökulmasta katsottuna miesasiamiehet yrittävät asettaa miehet *epämiehekkään valittajan asemaan*. Toisaalta miesasiamiehet yrittävät ”varastaa” feministeilta naisille varatun kärsijän aseman, mikä asettuu feminismin tavoitteita vastaan. Houkuttelevan miesten tasa-arvo-ongelmat huomioivan tarinalinjan kehittäminen onkin miesasiamiehille vaikeasti ratkaistava ongelma.

Konservatiivisuuden ja feminismin yhdistäminen on luonut uuden ja uljaan hegemonisen maskuliinisuuden muodon. Uusherrasmiesmäisyys edustaa yhteiskunnan arvostetuinta tapaa olla mies, jonka erityisesti poliittinen mieseliitti on omaksunut. Äijäfeministi Antti Rinne edustaa uusherrasmiesmäisyyttä parhaimmillaan tai pahimmillaan. Puolustamalla feminismiä naisten sijaan mieseliitin edustaja kykenee säilyttämään herrasmiesmäisyyden sädekehän lankeamatta perinteisen herrasmiesmäisyyden seksistiseen ansaan.

Miesten tasa-arvo-ongelmien filosofiaa

Miesten elämäntapa- ja kurjuustutkimuksessa, tasa-arvokirjallisuudessa ja arkikeskusteluissa törmää usein miesten *kokeman* ongelman käsitteeseen. Pelkkien kokemusten korostaminen voi kuitenkin johtaa siihen lopputulokseen, että tilastolliset ongelmat jäävät kokonaan tarkastelun ulkopuolelle. Miehet eivät useinkaan mieli ongelmiaan tai edes ole tietoisia miesten tilastollisesti huonommasta asemasta jollakin elämän-

alueella. Miesten kokemukset omista ongelmistaan voivat olla rajallisia, koska maskuliinisuuteen kuuluvaa vahvuuden kulissia ylläpitävälle miehelle heikkouden osoittaminen tai edes sen miettiminen voi olla hankalaa.

Miesten huonompi asema yhteiskunnassa voi pitää sisällään seuraavan kaltaisia asioita:

- Miehillä on sellaisia tilastollisia ongelmia, joita naisilla on vähemmän (esim. syrjäytyminen; itsemurhat).
- Miehillä on sellaisia velvollisuuksia, joita naisilla ei ole (esim. asevelvollisuus).
- Miehillä ei ole sellaisia mahdollisuuksia, joita naisilla on (esim. huonompi mahdollisuus jäädä kotiin hoitamaan lapsia; huonompi mahdollisuus työllistyä joihinkin ammatteihin).
- Miehillä asetetaan sellaisia odotuksia, joita naisille ei aseteta (maskuliininen rooliodotus).
- Miehiin kohdistuu suoraa, epäsuoraa tai rakenteellista syrjintää (esim. miesasiakkaiden syrjintä sosiaalityössä).

Miehet huomioidessaan virallinen tasa-arvopolitiikka keskittyy lähes aina puhumaan perheenisien aseman parantamisesta. Taustalla piilee motiivi naisten aseman parantamiseksi työelämässä. Huono-osaisimmat yksinäiset miehet huomioidaan harvoin. Heistä ei ole juurikaan iloa naisille tai yhteiskunnalle, eikä heillä ole tarvittavaa uhripääomaa empatian herättämiseksi; siksi heidän asemansa parantaminen ei kiinnosta juuri ketään.

Warren Farrellin (1993) ja Herb Goldbergin (1976) mukaan käsitys miesten suuremmasta vallasta on myytti. Päinvastoin, miehet ovat alistettu sukupuoli. Farrellin (1993) mukaan pakko osallistua miesten väliseen kilpailuun vallasta on osoitus vallan puutteesta, eikä suinkaan

vallasta. *Oikeaa valtaa on se, että ihminen kykenee kontrolloimaan omaa elämäänsä.* Miehet ovat uhrattavissa oleva sukupuoli sodassa tai vaarallisissa töissä, toisena vanhempana, omilleen jätettävänä kodittomana kurdialistona ja väkivallan uhreina. Perustavanlaatuisin ihmisoikeusoikeus on selvittää hengissä, kun taas maskuliininen rooli aiheuttaa päinvastoin miesten lyhyemmän eliniän. Maskuliinisuus on *puolustava asento*, jonka avulla miehet yrittävät selviytyä vallan puutteestaan. Se on kokoelma käyttäytymistapoja ja asenteita, kuten työorientoituneisuus ja syyllisyys, jotka auttavat miehiä selviytymään naisten huomattavaa valtaa vastaan (Clatterbaugh 1997).

Farrell (1993) vertaa miesten asemaa mustien orjien asemaan. Missään historian aikana hallitseva luokka ei ole työskennellyt kaivoksissa kyetäkseen ostamaan timantteja, jotta he voisivat antaa ne alistetuille siinä toivossa, että alistetut rakastaisivat heitä. Kun orjat antoivat paikkansa valkoisille, sitä kutsuttiin alamaisuudeksi, kun miehet antavat paikkansa naisille, sitä kutsutaan kohteliaisuudeksi. Orjat auttoivat herraansa laittamaan takin päälle, samalla tavalla miehet auttavat naisia laittamaan takin päälleen. Orjien joukossa peltorjaa pidettiin kakosluokkaan kuuluvana, kotiorjia ykkösluokkana. Mustat pakotettiin orjuuden kautta tekemään yhteiskunnan vaarallisimmat työt. Yhdysvalloissa miehet pakotetaan tekemään yhteiskunnan vaarallisimmat työt sosialisoinnin kautta. Sitä, minkä tahansa muu ryhmä tulkitsee vallan puutteeksi, miehet on opetettu kutsumaan vallaksi.

Miesten asettaminen uhriksi kuulostaa helposti omituiselta, jos väite asettuu vastoin yleisesti hyväksyttyä feminististä ”totuutta” uhreista ja syyllisistä. Voidaanko esimerkiksi väittää, että ”prostituution asiakkaat ovat miesten seksinpuutteen taloudellisen hyväksikäytön uhreja?” Ehkäpä, mutta väite tuskin saa kovin innostunutta vastaanottoa, koska kaikki ”tietävät”, että prostituoitu on uhri ja asiakas syyllinen. Miesten vähäinen osallistuminen kotitöihin on tuttu tasa-arvo-ongelma, mutta

voidaanko uskottavasti väittää, että naisten vähäisempi osallistuminen perheen elättämiseen ansiotyön kautta on tasa-arvo-ongelma?

Miehiä on monissa asioissa vaikeaa asettaa uhrin asemaan ilman, että väite kuulostaa naurettavalta tai loukkaavalta. Laasanen (2008) ja Hännikäinen (2009) nostavat esille pariutumismarkkinoiden ulkopuolelle pudonneiden ”alempitasoisten miesten” seksuaalisten suhteiden puutteen miesten henkilökohtaiseksi ongelmaksi. Voidaanko miesten seksuaalisten suhteiden puutetta pitää oikeana miesten ongelmana, josta saa olla huolissaan, vai pitääkö tyytyä usein kuultuun vihaiseen tokaisuun: ”Seksinpuutteeseen ei kuole!”.

Miesten tasa-arvo-ongelmat

Miesten merkittävimmistä tasa-arvo-ongelmista ei ole mahdollista laatia objektiivista listaa, koska tasa-arvo-ongelmien arvottaminen on subjektiivinen asia. Seuraava pintapuolinen katsaus perustuu miesasiakirjallisuudessa esille nousseisiin teemoihin ja omiin käsityksiini miesten tasa-arvo-ongelmista.

Matti Kortteinen (1982) tarkastelee maskuliinisen roolin murrosta lähiökulttuurin muodostumisessa. Miehiseen rooliin on perinteisesti kuulunut, että mies on vahva ja kantaa vastuun. Kortteisen mukaan vaimon palkkatyöläistyminen kohdisti suuria paineita patriarkaaliseen perherakenteeseen ja pakotti miehen pehmenemään. Miehen elämä tahtoi käydä vaimon elämää sisällyksettömämmäksi ja miesten ratkaisumallit uuteen tilanteeseen olivat usein destruktiivisia. Kun maaseudun patriarkaalisessa kulttuurissa miehillä oli ollut selkeä rooli, niin lähiössä tuohon rooliin ei ollut mahdollisuutta. Perhetilanne lähiössä olikin vaarassa liukua kohti peitettyä matriarkaattia, jossa kodin hallinta kuului vaimolle ja jossa mies ei oikein pärjää. Se edisti miehen juomista, mikä vähensi pärjäämistä edelleen ja joka johti lisääntyvään juomiseen.

Juha Siltalan kirja *Miehen kunnia: Modernin miehen taistelu häpeää vastaan* (1994) käsittelee miesten yksin pärjäämisen eetosta. Miehen on suoriuduttava mieskunnian saavuttaakseen tai seurauksena on häpeä. Jos mies ei kykene sitomaan ahdistustaan työuran kautta, häpeä leimaa olemuksen arvottomaksi. Työelämän menestys onkin miehen kunnian kannalta ensiarvoisen tärkeä asia.

Ilkka Taipale on puhunut paljon yksinäisten miesten huonosta asemasta. Yksinäisillä miehillä on vaikeuksia ja he kuolevat muita aikaisemmin, mutta sitä ei ole pidetty yhteiskunnallisena ongelmana, sillä sosiaalipolitiikassa ei ole tarkasteltu yksinäisiä miehiä juuri ollenkaan. Usein ongelmista syytetään alkoholia. Naimattomien ja eronneiden miesten kuolleisuus on selvästi naimisissa olevien miesten kuolleisuutta yleisempää. Yksinäiset, naimattomat ja eronneet miehet kasautuvat alimpiin sosiaaliluokkiin ja kuolema verottaa heitä niittokoneen lailla. Erillisen ryhmänsä muodostavat peräkkämmän pojat, johon kohdistuu enemmän hymähtelyä kuin ymmärrystä. Lastensuojelujärjestöt huolehtivat ihmisestä 18-vuotiaaksi asti, sen jälkeen katsotaan kuka selviää.

Jari Heinosen (2006) mukaan Suomen huono-osaisimman joukon muodostavat työläismiehet. He ovat monesti vailla työtä tai ihmissuhteita. Heinonen etenee häpeän, maskuliinisuuden kriisin ja mieskurjaliston kuvaamisesta syvällisempään pohdintaan työläismiehet ahdinkoon ajavista mekanismeista ja eri sukupolvien miehiä jakavista tekijöistä. Sadattuhannet parhaassa työiässä olevat miehet voivat todella huonosti yksinäisessä elämässään. Virallinen tasa-arvopolitiikka kiinnittää huomiota vain perheenisien asemaan, vaikka huono-osaisimmat miehet ovat aivan muualla.

Kirjassa *Mies vailla tasa-arvoa* (2007) nostetaan esille monia miesten tasa-arvo-ongelmia. Stakesin erikoistutkija Timo Karjalainen (2007) nostaa esille terveydenhuollosta ja eläkejärjestelmästä naisille koituvan taloudellisen hyödyn. Hänen laskelmiensa mukaan miehet

rahoittavat verotuloillaan suurimman osan terveydenhuollosta ja eläkejärjestelmästä, josta leijonanosa ohjautuu kuitenkin naisten hyväksi. Jari Sinkkoson (2007) mukaan pojille ei anneta sukupuolelleen tyypillistä mahdollisuutta kasvaa, kun biologinen puoli unohdetaan. Monissa muissa maissa on kiintiöiden avulla pyritty turvaamaan miesten osuus päiväkodeissa ja koulutuksessa, mutta Suomessa miehen malliin ei ole panostettu. Heikki Sariola (2007) nostaa esille hyökkäykset biologista isyyttä ja isän asemaa kohtaan. Esimerkkinä hän mainitsee hedelmöityshoitolaian yhteydessä esiintyneen isyyden vähättelyn ja miehiin kohdistuneet inestisytytteet. Miika Lehtonen (2007) nostaa esille isyydelle annetun vähäisemmän arvon yhteiskunnassa ja kasvatusnäköyksissä sekä äitimyytin, joka asettaa äidin arvokkaampaan asemaan lapsen huoltajana. Sosiaalityöntekijä Timo Kitunen (2007) korostaa sosiaalityön epätasa-arvoisuutta ja sen naisia suosivia piirteitä. Hänen mukaansa vaatimuksia miesnäkökulman esiin nostamisesta ei oteta sosiaalityössä vakavasti. Jäljelle jää hegemoninen naisnäkökulma. Miesasiakkaat eivät koe tulevansa kuulluiksi tai ymmärretyiksi naisvaltaisella sosiaalialalla. Hannu Sepponen (2007) kritisoi mediaa, joka esittää suomalaismiehestä negatiivisen karikatyyrin. Naiset sen sijaan esitetään empatiaa herättävinä uhreina. Miesten käytöstä ei pidetä mediassa yksittäisinä tekoina, vaan miestyypillisenä tapana toimia. Mistään muusta kansanryhmästä ei voisi esittää yhtä negatiivisia karikatyyrejä saamatta syytetä.

Henry Laasasen kirja *Naisten seksuaalinen valta* (2008) kertoo naisten seksuaalisen vallan vaikutuksista yhteiskunnassa. Laasasen mukaan pariutumisen naisille tuottamia hyötyjä ja miehille aiheuttamia kustannuksia ei ole huomioitu tasa-arvotutkimuksessa. Laasanen esittää *kaksoispalkkateorian*, jonka mukaan naiset saavat tuloja sekä ansiotyöstä että miehiltä. Pariutumismarkkinoiden prosesseissa miesten varallisuus siirtyy naisten varallisuudeksi lukuisilla eri tavoilla. Keskeisin naisten kaksoispalkan lähde on ylöspäin avioitumisessa,

jossa nainen saa jakamisoikeuden miehen omaisuuteen, kuten autoon, kesämökkiin, asuntoon ja muihin materiaalsiin omistuksiin. Laasanen ja Farrell (1993) esittävät, että naisille on tarjolla useampia elämänstrategioita kuin miehille. Naisilla on enemmän mahdollisuuksia hankkia resursseja joko ansiotyöstä, miehiltä tai niiden kombinaatiosta. Siten naiset voivat helpommin valita uran ja kotiäitiyden välillä tai yhdistää ne sopivaksi katsomallaan tavalla. Miehen ainoaksi vaihtoehdoksi jää useammin vain pelkkä ura työelämässä. Laasanen tiivistää kritiikkinsä seuraavasti: ”Jotta sukupuolten välinen tasa-arvo voisi toteutua kaikilla elämänalueilla, naisten seksuaalinen valta tulisi huomioida paremmin tasa-arvokeskusteluissa.”

Pasi Malmin väitöstutkimus *Discrimination against men: Appearance and causes in the context of a modern welfare state* (2009) nostaa esille miehiin kohdistuvan suoran, epäsuoran ja rakenteellisen syrjinnän modernissa hyvinvointivaltiossa. Malmi ajattelee yhdysvaltalaisen miesten oikeusliikkeen tavoin, että naisia ja miehiä syrjitään yhteiskunnassa eri tavoilla. Malmi jakaa yhteiskunnan patriarkaaliseen ja matriarkaaliseen sfääriin, jotka ovat miesten ja naisten hallitsemia alueita yhteiskunnassa. Miehet dominoivat keskustelua puolustuspolitiikasta, valtion taloudesta, teollisuudesta ja duunareiden ammattiyhdistysliikkeistä. Naiset dominoivat keskustelua terveydenhoidosta, sosiaalipalveluista ja tasa-arvopolitiikasta.

Miehet käyttävät huomattavasti naisia vähemmän terveyspalveluita. Miesten syrjäytyminen terveyspalveluiden marginaaliin vaikuttaa miesten itsensä lisäksi myös heidän läheistensä ja koko yhteiskunnan hyvinvointiin. Naisten terveydenhuoltoon käytetään noin 30 prosenttia enemmän varoja kuin miesten terveydenhoitoon. Miesten sijainti terveydenhuollon marginaalissa saattaa olla syynä miesten alhaisempaan elinajanodotteeseen. Lääkintöneuvos Pellervo Petäyksen (2007) mukaan suomalaista miestä hoidetaan selvästi huonommin kuin suomalaista

naista. Ilmapiiiri työterveyshuollossa on sellainen, että miehille tyypillisiin sairauksiin ei kiinnitetä vastaavaa huomiota kuin naisille tyypillisiin sairauksiin. Malmin (2009) mukaan miesten huonommasta hoidosta kertovat esimerkit viittaavat siihen, että miesten alempi elinikä ei johdu pelkästään biologiasta sekä rakenteellisesta syrjinnästä, vaan osin myös miehiin kohdistuvasta suorasta sukupuolisyrynnästä. Matti Rimpelä (2007) kiinnittää huomiota terveyspolitiikkaan, joka ei ole huomioinut riittävästi miesten ylikuolleisuutta. Esko Länsimies (2007) nostaa esille poikien esinahan suojattomuuden.

Koulutus on kaikin puolin epätasa-arvoista poikien ja miesten kannalta. Tyttöjen arvosanat ovat poikien arvosanoja parempia peruskoulussa. Arvosanalla 8 alkavan keskiarvon sai yli 40 prosenttia tytöistä ja alle 28 prosenttia pojista (2016). Korkeakoulutuksen saaneissa naisten ja miesten ero on Suomessa OECD-maiden suurimpia. Yliopistosta tutkinnon valmiiksi saaneista 64 prosenttia oli naisia (2010). Suurin osa tohtoreiksi valmistuvista on naisia. Luokanopettajaopetuksessa oli aikaisemmin 40 prosentin mieskiintiö, mutta sen poistuttua miesten osuus on laskenut noin 20 prosenttiin.

Maskuliinisuuteen liittyy odotuksia, joita naisilla ei ole. Maskuliinisuuden tavoitteluun sisältyy mieselättäjyyden ja asevelvollisuuden hiljainen hyväksyntä, joka tuottaa miehille paineen elatusvelvollisuuteen perheessä sekä henkisellä tasolla että konkreettisesti (Osma Kontula 1995). Pleckin (1974) mukaan elättäjyyden yhdistäminen maskuliinisuuteen on taannut perinteisesti sen, että miehet ovat saaneet psykologisen tyydytyksen sellaisten töiden tekemisestä, joista muuten ei saa tyydytystä. Kun miehet saavat tyydytyksen työssä maskuliinisen roolin täyttämisen kautta, heidän töitään ei tarvitse muuttaa mukavammiksi, vaan niitä voidaan muuttaa enemmän tuottaviksi. Maskuliinisuuden normit ja idealit voivat olla erittäin hyödyllisiä yhteiskunnan kannalta, koska silloin yhteiskunta voi asettaa ne ehdot, joiden avulla

miesten on ansaittava kunnioitus *miehinä*. Miehiä voidaan silloin motivoida tekemään sellaisia asioita, joita yhteiskunta pitää tarpeellisina. Miesten motivointi mies-tittelin hankkimiseksi pitääkin usein sisällään vaarallisimpien tehtävien suorittamisen, joita muut eivät suostu tekemään. Harvat yhteiskunnat ovat antaneet korkeimpia arvomerkkejään miehille, jotka eivät tapa. Se on sosiaalisen lahjonnan tapa saada miehet väkivaltaisiksi (Baumeister 2007).

Miesten lisääntymisoikeudet pitävät sisällään seuraavanlaisia asioita:

- isyysshuijaukset
- adoptio-oikeudet
- jäädytettyjen alkuiden aborttioikeudet
- miesten oikeudet abortissa
- miehen oikeus tietää olevansa lapsen isä
- biologisen isän oikeudet lapseen, joka on syntynyt naisen ollessa avioliitossa toisen miehen kanssa.

Vanhan viisauden mukaan ”naisen vartalo on naisen valinta” ja jos mies haluaa oikeuksia lisääntymisessä, niin pitääkööt vetoketjuna kiinni. Miehille sanotaan: ”Teit valintasi, kun harrastit seksiä!”. Samaa periaatetta ei sovelleta naisiin. Tällä hetkellä biologisella isällä ei ole oikeutta tietää omista lapsistaan, jos äiti ei sitä kerro. Ei-biologisella isällä ei ole oikeutta tietää, että hän ei ole lapsen biologinen isä. Äiti sen sijaan tietää aina biologisista lapsistaan. Äiti voi tehdä abortin milloin haluaa tai olla tekemättä abortin, jolloin isä voi joutua tahtomattaan maksumieheksi 18-vuoden ajaksi. Avioitumaton äiti voi antaa jo syntyneen lapsen adoptioon ilman taloudellisia seurauksia. Nainen saa valehdella esim. pillereiden käytöstä ja saattaa sitä kautta miehen 18-vuoden taloudelliseen vastuuseen petoksen kaltaisella teolla. Lapsen syntymän jälkeen oikeudet ovat lähes kokonaan äidillä, jos lapsi on syn-

tynyt avioliiton ulkopuolella. Tilanne lisääntymisoikeuksissa on erittäin epätasa-arvoinen: miehellä ei ole juuri muita lisääntymisoikeuksia kuin housujen pitäminen jalassa.

Äidillä on valta-asema perheessä. Ralf Sundin (2007) mukaan isän roolina on usein toimiminen äidin pikkuapulaisena. Voidaankin kysyä, ulottuuko tasa-arvo perheen käytännöistä päättämiseen: päättävä perheen käytännöistä useimmiten äiti? Hannele Törrösen mukaan naiset käyttävät kodissa valtaa: Usein naisen vallankäyttö on verhoiltu kodin sääntöihin. Vaikka kodin pitäisi olla perheen yhteinen paikka, nainen katsoo oikeudekseen määrittää yhteiset standardit.

Useissa media-artikkeleissa on tuotu esille, että yksinäisiä miehiä syrjitään asunnonhakijoina. Asuntoilmoituksessa saatetaan sanoa suoraan, että vuokralaiseksi haetaan naista. Asunnottomuus on erityisesti miehiä vaivaava ongelma, mutta valtio ei ole tehnyt mitään miesten syrjinnän estämiseksi vuokra-asuntomarkkinoilla.

Yhteiskunnassa on monia miesten kannalta ongelmallisia ajattelumalleja. Kuka tahansa sanomalehtiä lukeva törmää fraasiin ”naiset ja lapset” uhreista puhuttaessa. Fraasi tarkoittaa käytännössä sitä, että naisten ja lasten elämää pidetään miesten elämää arvokkaampina (Baumeister 2007). Naisuus esitetään usein parempana kuin mieheys. Naisia saatetaan pitää moraalisesti miehiä parempina: rakastavina ja huolehtivina. Miesten fyysinen vahingoittaminen esitetään usein hauskana tapahtumana. Televisio-ohjelmissa saatetaan esim. potkia miestä jalkoväliin ja sitä pidetään huvittavana. Käsitys miehistä lasten seksuaalisina hyväksikäyttäjinä tai raiskaajina saattaa estää miesten pääsyn esimerkiksi lastenhoitajiksi tai ylipäätään estää miehiä hakeutumasta sellaisiin ammatteihin, joissa he saattaisivat altistua lasten hyväksikäytösytyöksille. Feminismin voittokulun myötä yhteiskuntaan on syntynyt käsitys naisista alistettuna ja sorrettuna sukupuolena. Tuo käsitys on miehille vahingollinen, koska se asettaa naiset lähtökohtaisesti syrjityn

sukupuolen asemaan (Malmi 2009). Yhteiskunnassa vallitsee käsitys siitä, että vallassa olevat miehet käyttäisivät valtaansa kaikkien miesten hyväksi. Zohrab (2002) käyttää ilmiöstä termiä ”frontman fallacy”. Vallassa olevat miehet toimivat kuitenkin enemmän naisten kuin muiden miesten auttamiseksi.

Miksi miesten ongelmista ei tule tasa-arvo-ongelmia

Miehellä, joka puolustaa aviomiestä vaimoa vastaan tai miehiä naisia vastaan, on yhtä paljon mahdollisuuksia kuin liikennepoliisilla, joka yrittää pysäyttää hullun koiran puhaltamalla kahteen pilliin yhtä aikaa. (Ring Lardner)

Me pidämme luonnollisena, että miesten tulisi suojella naisia. Se on niin luonnollista, että se jää helposti huomaamatta. Evoluutioperspektiivin mukaan miesten halu suojella naisia on biologinen imperatiivi ja miesten geneettinen etu. Herrasmiesmäisyys on seurausta siitä seksuaalivalinnan komponentista, että miehet kilpailevat toisiaan vastaan naisten suosiota. Mies joka suojelee naisia, pääsee naisten suosioon, jolloin ”herrasmiehen geenit” pääsevät jatkumaan seuraavaan sukupolveen. Mies joka puolustaa miehiä naisia vastaan, joutuu naisten epäsuosioon ja huonompaan asemaan lisääntymiskamppailussa. Evoluutioperspektiivistä käsin voidaankin ennustaa, että miehet ovat biologisesti ohjelmoituja puolustamaan naisia muita miehiä vastaan. Päinvastainen strategia olisi evolutiivisesti tarkastellen toivoton (Driscoll & Davis 2009).

Pasi Malmin (2009) mukaan tasa-arvopolitiikka on eräs yhteiskunnan matriarkaalisista sfääreistä. Tasa-arvoviranomaiset eivät tee juuri mitään ehdotuksia miesten aseman parantamiseksi, ellei niiden ehdotusten ajatella parantavan myös naisten asemaa siinä sivussa tai pää-

tarkoituksena. Saman näkökohdan toi esille Miessakkien puheenjohtaja Tomi Timperi (2008), joka on toiminut miesnäkökulman edustajana Tasa-arvoasioiden neuvottelukunnassa. Timperin mukaan pelkästään miesten asemaa parantavia aloitteita oli lähes mahdoton saada lävitse, ellei niihin liittynyt naisten aseman parantamisen ulottuvuutta.

Anne Moilanen (2008) huomioi feministisessä Tulva-lehdessä virallisten tasa-arvodiskurssien ja miesasiamiesten esittämien kriittisten diskurssien erillisyyden:

Suomalaisten miesasiamiesten masinoimalla feminismin vastaisella keskustelulla ei välttämättä ole mitään yhteyttä siihen, mitä tasa-arvopolitiikassa faktisesti tapahtuu. Mediakeskustelu ja tasa-arvopolitiikka ovat – onneksi – eri asioita.

Koska feministisillä järjestöillä on paljon enemmän symbolista, taloudellista ja poliittista valtaa kuin miesjärjestöillä, ne kykenevät esittämään naiset syrjittynä ryhmänä, joka ansaitsee huomattavia etuja ja suotuisaa kohtelua hyvinvointivaltiolta. Tässä poliittisessa pelissä miesjärjestöt suljetaan tasa-arvopolitiikan ulkopuolelle, koska julkisten viranhaltijoiden voi olla vaikea ymmärtää, miten dominoiva ja syrjivä sukupuoli voi itse olla syrjitty joillakin elämänalueilla (Malmi 2009).

Miehet kokevat miesten ongelmista puhumisen usein epämiehekkääksi valittamiseksi ja toteavat Harri Haanpään tavoin: ”Kun kuulen sanan miesliike, otan jalat alleni.” (HS-raati 2007). Miesten ongelmista puhuminen ei nauti suurta kannatusta naisten, median tai edes miesten itsensä parissa. Miehen on vaikeaa toteuttaa maskuliinisuuden ideaalia ja toimia miesasiamiehenä samanaikaisesti. Miesten suuri enemmistö haluaa mieluummin miehekkään herrasmiehen imagon kuin valittavan miesasiamiehen imagon. Miehet sosiaalistetaan pienestä pitäen valittamisen välttelyyn ja ”oman onnensa seppä” ideologiaan, joten

yleensä miesten mieliin ei edes juolahda, että heillä voisi olla tasa-arvo-ongelmia.

Miesten tasa-arvon tulevaisuus

Feminismi on noussut viimeisen vuoden aikana ennen näkemättömään kukoistukseen. Feministinen puolue on laitettu tulille, eduskuntaan on perustettu feministinen verkosto, useita feministisiä kirjoja on julkaistu ja Suomeen on tulossa Women of the World tapahtuma. Kaikki tuutit ovat pullollaan feminismiä.

Mediassa ei liene ainuttakaan miesten tasa-arvosta kiinnostunutta toimittajaa, jos pari kertaa vuodessa feministit haukkuva Loka-Laitinen jätetään laskuista. Sen sijaan media haastattelee kriittikittömästi feministisiä pop-julkikkia, joihin voidaan lukea muun muassa Rosa Meriläinen, Saara Särmä, Eveliina Talvitie, Katju Aro, Maryan Abdulkarim ja Koko Hubara. Paljoakaan valehtelematta voin sanoa, että olen kuullut kymmenittäin heidän haastatteluitaan mediassa viime aikoina. Toimittajat eivät uskalla tai osaa esittää kritiikkiä pop-feministien ilosanomaa kohtaan, joten lopputulos muistuttaa enemmän monologia kuin normaalia toimittajan työtä.

Menestyneimmistä poliitikoista ei löydy yhtään miesasiamiestä. En ole koskaan kuullut Matti Vanhasen, Eero Heinäluoman tai Petteri Orpon puhuvan miesten tasa-arvo-ongelmista. Feministisiä uusherrasmiehiä löytyy tukuittain aina Paavo Arhinmäestä Ville Niinistöön asti. Eduskunnassa on muutama miesten tasa-arvosta puhunut kansanedustaja, kuten Juho Eerola ja Kari Uotila. Akateemisessa maailmassa ei liene yhtään miesten tasa-arvosta puhuvaa professoria.

Miesten tasa-arvon tulevaisuus ei näytä hyvältä, sillä mediassa, tie-teessä tai politiikan huipulla ei ole miesasiamiehiä. Miesten tasa-arvoa ajaville yhdistyksille ei anneta rahoitusta tai vaikutusvaltaa. Tavallisia

kadunmiehiä miesten tasa-arvo ei kiinnosta tai siitä puhuminen saattaa tuntua jopa vastenmieliseltä. Feminismi on kuin Manchester United ja miesasiamiehet kuin Kauhavan pallokerho – tasaväkistä ottelua on turha odottaa.

Lähteet:

Baumeister Roy. 2007. Is there anything good about men? <https://psy.fsu.edu/~baumeister/celab/goodaboutmen.htm>

Boyse, James. 1994. Manufacturing concern: Worthy and unworthy victims. Headline coverage of male and female victims of violence in Canadian daily newspapers, 1989 to 1992. Dissertation.

Clatterbaugh, Kenneth. 1997. Contemporary Perspectives on Masculinity: Men, Women and Politics in Modern Society. Second Edition. Boulder, Colorado: Westview Press.

Driscoll, Richard & Davis, Nancy. 2009. You Still Don't Understand.

Farrell, Warren. 1994. The myth of male power. New York: Berkley.

Goldberg, Herb. 1976. Hazards of being male. Surviving the myth of masculine privilege. Gretna, LA: Wellness Institute.

Harisalo, Risto & Miettinen, Ensio. 1995. Vastuuyhteiskunnan peruslait. Tampere: Tampere University Press.

Heinonen, Jari. 2006. Työläismies ahdingossa: Kolme miessukupolvea rakennemuutosten Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Holli, Anne Maria. 2002. Suomalaisen tasa-arvopolitiikan haasteet. Teoksessa A. M. Holli, T. Saarikoski ja E. Sana (toim.), Tasa-arvopolitiikan haasteet. Helsinki: WSOY. 12–31

Holter Ø.G. 2003. Can men do it? Men and gender equality – the Nordic experience. Copenhagen: TemaNord510.

Hännikäinen, Timo. 2009. Ilman. Savukeidas.

Kortteinen, Matti. 1982. Lähiö: Tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Keuruu: Otava

Kotro, Arno ja Sepponen, Hannu (toim.) 2007. Mies vailla tasa-arvoa. Helsinki: Tammi.

Kuusipalo, Jaana 2002. Mitä on se tasa-arvo, jota tasa-arvopolitiikka tavoittelee? Teoksessa A.

Holli, T. Saarikoski ja E. Sana (toim.), Tasa-arvopolitiikan haasteet. Helsinki: WSOY. 208–220.

Laasanen, Henry. 2008. Naisten seksuaalinen valta. Jyväskylä: Multikustannus.

Malmi, Pasi. 2009. Discrimination against men: Appearance and causes in the context of a western welfare state. Väitöskirja.

Pleck, Joseph. 1974. Men's power with women, other men, and in society: A men's movement analysis.

Siltala, Juha. 1994. Miehen kunnia: Modernin miehen taistelu häpeää vastaan. Keuruu: Otava.

Tarkki, Jarmo. 1998. Tasa-arvo umpikujassa. Teoksessa J. Tarkki ja T. Petäjäniemi, Tasa-arvo: Saavutuksia ja haasteita. Juva: Atena Kustannus.

Zohrab, Peter. 2002. Sex, lies & feminism. New Zealand equality education foundation. <http://www.nzmera.orconhosting.net.nz/contents.html>

Juho Eerola on huoltajuuskysymyksiin perehtynyt kansanedustaja. Kirjoituksessaan Eerola käsittelee sitä, miten miehet ovat epätasa-arvoisessa asemassa huoltajuuskiistoissa ja miten tilannetta voitaisiin parantaa.

Miesten asema huoltajuusriidoissa

- ongelmia ja ratkaisuehdotuksia

Noin 30 000 suomalaislasta kokee vuosittain vanhempiensa eron. Erojen yhteydessä suuri joukko lapsia menettää yhteyden toiseen vanhempaansa joko kokonaan tai osittain. Näin käy lähes kahdelle kolmesta eroperheen lapsesta. Samalla katkeaa toisen vanhemman yhteys lapsiinsa. Useimmiten kärsijänä on lapsen lisäksi isä ja koko isän puoleinen suku, mukaan lukien isovanhemmat, serkut, tädit ja sedät.

Joissain käräjäoikeuksissa tilanne on niin paha, että käsitellyissä huoltajuusriidoissa yli 70:ssä prosentissa päätöksistä oikeus on tukenut äidin hakemusta ja isä on hävinnyt. Jos joku etninen ryhmä, kieli- tai seksuaalivähemmistö jäisi aina toiseksi yhtä usein kuin heteromies huoltajuuskiistoissa, tutkittaisiin asiaa jo syrjintänä. Valkoihoista heteromiestä ei kuitenkaan nähdä syrjittynä vähemmistönä, vaikka heitä väestörekisterin mukaan naisia vähemmän onkin. Edes sukupuolineutraalin tasa-arvon nimiin nykyisin vannovat feministit eivät ole ryhtyneet puolustamaan eroisien oikeuksia. Asian saama julkisuus on kuitenkin muutaman viime vuoden aikana kääntänyt tilannetta joissain käräjäoikeuksissa hieman enemmän tasa-arvoisempaan suuntaan.

Nykytila

Vanhemmat voivat erotilanteessa tehdä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sopimuksen. Sopimus voidaan tehdä myös lastenvalvojan vahvistamana, jolloin se on täytäntöönpanokelpoinen. Riitatilanteissa asian ratkaisee tuomioistuin. Oikeuskäsittelyssä ratkaisun pohjana on aina, kuten pitääkin olla, lapsen etu.

Nykyisen lain käytännön tulkinta johtaa kuitenkin usein eroanarkiaan, jossa sääntöjä noudattava vanhempi lopulta häviää vanhemmalle, joka pyrkii saavuttamaan etulyöntiaseman lähihuoltajana lain ohjeista ja lapsen edusta välittämättä. Tämä johtaa väistämättä pitkiin ja kalliisiin huoltoriitoihin. Jos lain, sosiaalitoimen ja oikeuslaitoksen lähtökohtana olisi todellinen yhdenvertaisuus ja tavoitteena tasavertainen vanhemmuus, huoltoriitoja käsiteltäisiin vain pieni osa nykyisestä. Nyt lähtökohta on se mitä eroanarkialla on saavutettu. Huoltajuuskiistat ratkaisuineen ovat yksi suurimmista tasa-arvoon liittyvistä ongelmista, joissa miehet eivät ole tasavertaisessa asemassa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lasta ei saa erottaa kummastakaan vanhemmastaan tilanteessa, jossa vanhemmille tulee ero. Käytännössä näin kuitenkin siis tapahtuu vuosittain tuhansille suomalaislapsille, sillä vanhempien välisten riitojen takia lapsen edun mukaisesti voidaan katsoa se, että vanhempi, jonka luona lapsi enemmän asuu, saa tahtonsa yksinhuoltajuudesta läpi, vaikka tämän vanhemman sääntöjen vastainen toiminta olisi synnä riitaan. Toisin sanoen, koska riidaton tilanne nähdään oikeusistuimissa ja sovittelulautakunnissa lapsen edun mukaisena, laitetaan riita poikki siten, että katkaistaan lapsen ja tapaajavanhemman välinen suhde antamalla lähihuoltajalle täydet valtuudet päättää yhteisen lapsen elämästä. Tämä on paitsi lasten oikeuksien julistuksen hengen vastaista, niin myös tasa-arvorikkomus, sillä tällöin usein katkeaa nimenomaan isän ja lapsen välinen yhteys.

Tietynlainen epätasa-arvo liittyy myös alan termistöön, jota eri yhteyksissä, jopa tässä omassa tekstissänikin, viljellään. Eriarvoisuus johtuu laista, jossa on määritelty toisen vanhemman yhteys tapaamiseksi ja josta tehdään tapaamissopimus. Käytännössä tämä määrittelee vanhemmat eriarvoisiksi vaikka heillä olisi yhteishuolto.

Eroisä on useimmiten ”etävanhempi”, tai ”tapaajavanhempi”. Äitiä kutsutaan joko äidiksi tai sitten nimellä ”lähivanhempi”. Olisi tasa-vertaisempaa puhua vain vanhemmista ja luonapidosta molempien vanhempien osalta. Uskon, että esimerkiksi äitiyspakkauksen asemesta ”vanhemmuuspakkauksesta” puhuminen saattaisi parantaa miehen asemaa vanhempnana siinä missä neuvoloiden odotustiloihin varattavat urheilu-, metsästy- ja autoiluaiheiset aikakauslehdetkin tekisivät.

Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa luvataan muuttaa lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta siten, että eron tullessa turvataan lapsen oikeus sekä äitiin että isään. Pohjana hallitusohjelman kirjaukselle ovat eduskuntakaudella 2011-2015 tehdyt kolme lakialoitetta, jotka laajasta kannatuksesta huolimatta eivät vielä silloin johtaneet lakimuutoksiin. Ainoana pienenä parannuksena tilanteeseen on kehitetty vapaaehtoiseen sovitteluun pohjautuva alun perin norjalainen ”Follo-malli”. Sen suurimmaksi ansioksi voidaan sanoa käräjäoikeusistuntojen väheneminen (käytännössä siis yhteiskunnan varojen säästö), mutta se ei edelleenkään auta niitä lapsia joiden toinen vanhempi ei joko ole halukas sovitteluun, tai ei noudata sovittua, koska haluaa omia lapsen.

Vaikka ongelma sinänsä tunnustetaankin, joskaan ei selvästi täysin ymmärretä, ei lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta kuitenkaan ole aiemmin haluttu muuttaa niin paljon, että se todellisuudessa johtaisi tasa-vertaiseen vanhemmuuteen erotilanteissa. Perusteet ovat olleet sellaisia, että pelkään nykyisenkin hallituksen olevan kykenemätön tekemään muita kuin kosmeettisia parannuksia. Lakia ei ole haluttu muuttaa koska niin sanottu ”vieraannuttamiskielto” mukamas sisältyy

nykyiseenkin lakiin. Selvän kiellon puuttuminen on käytännössä tarkoittanut sitä, ettei viranomaiselle ole kehitetty keinoja puuttua siihen. Tämän päivän viranomainen toteaa: ”Toivotaan, että yhteys lapseen palautuu sitten myöhemmin”. Avaan tätä vieraannuttamisen käsitettä hieman myöhemmin.

Sen sijaan, että vieraannuttaminen kiellettäisiin lailla (Vieraannuttaminen ei ole Suomen lain mukaan kiellettyä, sillä laista ei löydy asiaa käsittelevää pykälää, eikä ilmiötä ole laissa mitenkään määritelty!), pidetään tärkeänä, että tuomareita ja sosiaaliviranomaisia koulutetaan tunnistamaan tämä mainittu vieraannuttaminen. Epäselväksi, ja täysin vaille vastausta on jäänyt, kenelle tunnistaminen kuuluu: olosuhdeselvittelijöille, lastensuojelulle, lastenvalvojalle, perheneuvolalle, vai jopa poliisille. Ja jos joku tämän onnistuu tunnistamaan niin onko esimerkiksi lapsen ns. vakiintunut olosuhde kuitenkin painavampi peruste kuin vieraannuttaminen lapsen edusta päätettäessä?

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön uuden ohjeen mukaan myös henkinen väkivalta voi johtaa lapsen kiireelliseen sijoittamiseen: ”Välitön vaara voi olla muutakin kuin kuoleman- tai muu fyysinen vaara. Myös henkinen väkivalta ja muu kaltoin kohtelu voi olla peruste kiireellisen sijoituksen tekemiselle.” Samaan aikaan kuitenkin Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitoksen lastensuojelun käsikirja ohjeistaa, että: ”Lapsen kiireellistä sijoitusta ei saa käyttää vanhempien välisen huoltoriidan ratkaisukeinona tai tapaamisoikeutta koskevan riidan täytäntöönpanokeinona.”

Määrittelemättä siis jää onko vieraannuttamisen huoltoriita, tapaamisoikeusasia vai henkistä väkivaltaa lasta kohtaan? Onko kiireellinen sijoitus vaihtoehto jos vieraannuttaminen tunnistetaan? Kenelle tunnistaminen ensisijaisesti kuuluu? Mitkä ovat ne konkreettiset toimenpiteet joihin tunnistajan on ryhdyttävä?

Nykytilanteessa on täysin epäselvää, kenen tehtävä on tunnistaa

vieraannuttaminen ja miten viranomaisia siihen koulutetaan. Tällä hetkellä vieraannuttaminen on vanhempien välinen asia eli huoltoriita. Lapsen voi nykyisellään vieraannuttaa vanhemmasta ilman kenenkään siihen puuttumista. Toteutuuko lapsen etu todella? Toteutuuko vanhempien tasavertainen vanhemmuus? Toteutuuko vanhempien yhdenvertainen kohtelu?

Vieraannuttaminen

Vieraannuttaminen ei ole niin vaikeaa kuin voisi kuvitella. Vanhempi voi antaa ilmeillä, eleillä ja äänensävyillä lapselle viestin siitä ettei toista vanhempaa tule rakastaa. Lapselle voidaan myös antaa väärää mieli- ja muistikuvia toisesta vanhemmasta. Rärkeimmillään lapselle esimerkiksi uskotellaan toisen vanhemman olevan väkivaltainen, tai syyllistyneen seksuaaliseen hyväksikäyttöön lapsen ollessa pieni. Rikosilmoitukset lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä ovat yleisimpiä juuri huoltajuuskiistojen aikaan ja niillä saadaan tapaamiset toisen vanhemman ja lapsen kanssa keskeytettyä useiden kuukausien ajaksi, eli niin pitkäksi aikaa kun poliisitutkinta kestää. Tavallisesti mitään todisteita seksuaalisesta hyväksikäytöstä ei löydy, mutta aika on pelannut vieraannuttavan vanhemman pussiin ja pieni lapsi on tässä ajassa jo unohtanut toisen vanhempansa. Vastaavasti, kun turhien pedofiiliasyytösten kohteeksi joutunut vanhempi tekee ilmoituksen perättömästä ilmiannosta, tai kunnianloukkauksesta, ei tutkinnan kohteena olevaa vanhempaa estetä pitämästä lasta päivittäin luonaan. Kuriositeettina mainittakoon, että lapsen oma vanhempi syyllistyy isä- (tai äitipuolta) selvästi harvemmin oman lapsensa seksuaaliseen hyväksikäyttöön.

Tyypillistä vieraannuttamista on myös se, että lapsen huolto- ja tapaamissopimuksessa sovittuja tapaamisia ja yhteyttä muualla asuvan vanhemman kanssa pyritään estämään tai vaikeuttamaan kaikin tavoin.

Lapselle saatetaan esimerkiksi hankkia harrastus, joka ajoittuu aina juuri niihin aikoihin, kun lapsen tulisi sovitusti tavata toisaalla asuvaa vanhempaansa. On myös tavanomaista, että lapsi ”sairastuu” aina silloin kun niin sanottu iskäviikonloppu olisi alkamassa. Tärkeimmässä tapauksessa tiedän isän ajaneen kahden viikon välein aina perjantai-iltaisain Vantaalta Kuopioon, jossa joka kerta vasta perillä hänelle oven raosta ilmoitettiin, että ”Niilo-Juhani” onkin nyt niin kuumeinen / mahataudissa tai jotain muuta vastaavaa, että hän ei voi matkustaa. Lopulta isä kyllästyi turhaan ajeluun ja äiti pääsi kertomaan viranomaisille, että isä ei halua noudattaa tapaamissopimusta. Sanomattakin on selvää, että äiti oli muuttanut yhteisen lapsen kanssa Kuopioon ilman että siellä olisi hänellä ollut mitään töitä, tai opiskelua ja ilman että isän mielipidettä asiaan kysyttiin. Isälle jäi Vantaalle työ, asuntolaina ja elatusapumaksut. Isä kustansi kaiken omasta pussistaan, varatonta äitiä auttoivat sosiaalitoimiston tädit.

Opetettuna ja palkittuna lapsi hyväksyy, ettei toista vanhempaa ole sopivaa ikävöidä eikä tapaamisista pidä iloita. Tai oikeammin sanottuna lapsi alkaa ahdistua kohdevanhemman luona, koska hänellä ei ole henkistä oikeutta tuntea luontaista kiintymystä. Lopulta lapsi saadaan luopumaan tapaamisoikeudestaan. Tämä jos mikä on henkistä väkivaltaa sekä lasta, että toista vanhempaa kohtaan.

Vieraannuttaminen vaikuttaa aina lapsen henkiseen hyvinvointiin. Lapsi kokee usein hyvin voimakasta lojaliteettiristiriitaa eikä tiedä saako toista vanhempaa rakastaa, ja alkaa sitä kautta oireilla voimakkaasti. Oireilu saattaa esiintyä univaikeuksina, sosiaalisessa kanssakäymisessä, voimakkaina pelkotiloina tai vihan tunteina. Pahimmissa tapauksissa lapsi alkaa oireilla niin voimakkaasti, että lähivanhemman voidaan katsoa syyllistyneen rikoslain mukaiseen henkiseen pahoinpitelyyn.

Ennen Internet-aikaa luovuttaminen ”taistelusta” tapahtui todennäköisesti nykyistä nopeammin. Nyt on saatavilla vertaistukea ja tietoa siitä mistä on kysymys. Tietämys vieraannuttamisen lapselle

mahdollisesti aiheuttavasta tuhosta on monelle syy jatkaa kamppailua. Kamppailua uhri joutuu käymään, ei pelkästään entistä kumppaniaan vastaan, vaan käytännössä myös viranomaisia vastaan.

Lapsen lisäksi vieraannuttaminen vaikuttaa ymmärrettävästi myös kohteena olevaan vanhempaan, joka usein joutuu turvautumaan sairaalomaan ja lääkitykseen. Koska itse ongelmaan ei saa mitään apua, voi asia johtaa esimerkiksi itsetuhoajatuksiin. Lopulta jää vain toivo lapsen yhteyden palaamisesta. Joillekin kuolema käy kylässä ennen tätä.

Huoltokiusatun ja vieraannuttamisen kohteena olevan vanhemman elämä on yhtä epävarmuutta, turhautumista ja pettymystä. Aika kuluu turhaan viranomaiselta apua pyytessä, turhaan lasta tavoitellessa, epätoivoisesti lasta koskevaa tietoa metsästäessä, auttavissa puhelimissa ja vertaistukiryhmissä. Todellisesta vanhemmuudesta ei voi enää puhua. Seurauksena lapsi voi vieraantua tai kohdevanhemman voimat voivat loppua.

Huoltokiusaaminen

Huoltokiusaaminen on toisen vanhemman alistamista ja vanhemmuuden mitätöintiä. Se alkaa yleensä siinä vaiheessa, jos vanhemmat eivät eron jälkeen pääse sopuun lapsen huollosta ja tapaamisista. Valta-asemassa (se jolla lapsi käytännössä on hallussa) oleva vanhempi voi esimerkiksi kiristää toisen vanhemman haluamaansa sopimukseen uhkaamalla, ettei toinen muuten saa tavata lasta. Huomattavaa on, ettei kukaan puutu asiaan. Mitään sopimusta ei rikota (paitsi lapsen oikeuksien sopimusta) koska tapaamissopimusta ei vielä edes ole. Huoltokiusaaminen tulkitaan useasti vain vanhempien keskinäiseksi riidaksi. Puhutaan avio- tai avoerokriisistä, jolla vanhempien tulehtuneet välit selitetään. Monesti kuitenkin toinen vanhempi käyttää toisen rakkautta lapseen, ja jopa lasta itseään, aseena saadakseen oman tahtonsa mukaisen sopimuksen.

Huoltokiusaaminen saattaa alkaa myös sopimukseen pääsyn

jälkeen. Useimmiten se myös jatkuu tässä vaiheessa, jos se on alkanut jo ennen sopimuksen tekoa. Lapsen ja tapaajavanhemmaksi kutsutun (yleensä isä) yhteyksiä estetään ja vaikeutetaan, toisen vanhemman kanssa ei suostuta puhumaan tai sitten toinen vanhempi voidaan mustamaalata lapsen, tai hänen sukulaistensa ja viranomaisten silmissä. Lasta koskevissa asioissa toimitaan kuten yksinvaltiias ja lasta koskeva tieto pimitetään. Edelleen tapaamissopimusta saatetaan tulkita mielivaltaisella tavalla muka lapsen edun nimissä, puhelinyhteyksiä lapseen hankaloitetaan, tapaamisia suoranaisesti estetään ja pahimmillaan lapsi pyritään kokonaan eristämään ja vieraannuttamaan toisesta vanhemmasta, sekä myös tämän puoleisesta suvusta. Erityisen paljon huoltokiusaamista alkaa esiintyä siinä vaiheessa kun isän elämään astuu uusi nainen ja etenkin silloin jos uusi nainen on ollut kuvioissa jo silloin, kun isä ja äiti asuivat yhdessä. Miehen tekemä ”aviorikos” siis kostetaan lapsen kautta. Toisaalta kun vieraannuttajan elämään tulee uusi kumppani, tästä pyritään usein tekemään lapselle uusi vanhempi. Häntä ryhdytään kutsumaan isäksi ja biologista vanhempaa kutsutaan lapselle etunimellä.

Viranomainen jättää vanhempien asiaksi sopia erimielisyydet. On kuitenkin vaikea sovitella ja uskoa sopimuksen noudattamiseen, jos toisen tavoite on erottaa lapsi toisen elämästä. Ulospäin ja vieraannuttamisen tunnusmerkistöön perehtymättömältä asia voi näyttää riidalta, mutta kyseessä on näytelmä, jonka tavoitteena on pelata aikaa. Aika toimii vieraannuttajan hyväksi. Tämän takia vieraannuttaja ei välitä edes oikeuden määräyksistä tai mitättömistä uhkasakoista. Vieraannuttaminen on lähes riskitöntä toimintaa. Pahin seuraus vieraannuttajan näkökulmasta on se, että lapsi saa etunsa ja oikeutensa mukaisesti tavata toista vanhempaa ja mahdollisesti ylläpitää hyvät suhteet häneen.

Kun lapsi täyttää 12 vuotta on etu käytännössä täydellisesti huoltokiusaajalla ja vieraannuttajalla. Kukaan ei enää kyseenalaista lapsen omaa tahtoa hylätä toinen vanhempi eikä tapaamista enää lain mukaan

voi panna täytäntöön. Murrosikä lisätään selityslistaan. Vaikka murrosiässä lapsi kapinoi yleensä irtautuakseen molemmista vanhemmistaan, niin käsittämättömästi irtautuminen ja hylkäys joka tapahtuu vain tapaavaa vanhempaa kohtaan, nähdään normaalina selityksenä lapsen ”omalle tahdolle”.

Ja miten ongelma ratkaistaan

Lapsen oikeuksien ja tasapainoisen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsella säilyy säännöllinen ja hyvä suhde myös siihen vanhempaan, jonka luona hän ei asu. Tarvitaan siis järjestelmä joka ennalta ehkäisee vieraannuttamista ja huoltokiusaamista. Tarvitaan myös järjestelmä jolla lapselle aiheutuva vahinko voidaan minimoida jos ennalta ehkäisevät toimet eivät auta. Eli tarvitaan järjestelmä jolla lapsen etu toteutuu myös erotilanteessa.

1. Vuoroasuminen ja luonapito tapaamisen sijaan

Koska edellä mainitsemani Follo-sovittelu ei ole ratkaisu tilanteeseen, jossa toisella vanhemmalla on vieraannuttamis- tai huoltokiusaamistavoite, on näihin tilanteisiin etsittävä uusia ratkaisuja. Osa ratkaisua olisi vuoroasuminen asettaminen lähtökohdaksi, josta poiketaan vain painavista syistä. Ei esimerkiksi siitä syystä, että toinen vanhempi on eristänyt toisen vanhemman lapsesta eron jälkeen, jolloin vakiintunut olosuhde johtaisi eristäjän lähihuoltajaksi ja toisen vanhemman viikonloppuisiksi. Tavoite tulee olla tasavertaisen vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien yhdenvertainen kohtelu anarkialla saavutetun aseman tukemisen sijaan. Vain tällöin voi lapsen etu toteutua.

Vuoroasumisessa molemmat vanhemmat säilyvät vanhempina. Nimitykset eivät tee vanhemmista eriarvoisia eivätkä täten anna toiselle

vanhemmalle henkistä yliasemaa suhteessa toiseen. Myös yhteiskunta näkisi vanhemmat edelleen tasavertaisina ja kohtelu olisi yhdenvertaista.

Lapsen kannalta uusimmat tutkimukset ovat osoittaneet, ettei kaksi kotia ole mikään mörkö vaan rikkaus. Asiaa ovat tutkineet maailmalla muun muassa Malin Bergström ja Linda Nielsen ja Suomessa Jani Turunen ja Hennariikka Linnavuori.

2. Vieraannuttamiskielto

Tapaamisongelmissa huolto- ja tapaamisoikeuspäätöksen täytäntöönpanolaki mahdollistaa pakkokeinoina uhkasakon ja noudon. Käytännössä järjestelmä on hyvin hampaaton. Ensimmäisessä oikeudenkäynnissä, joka kestää sovittelijan kertomuksen hankkimisineen puolesta vuodesta vuoteen, voidaan asettaa vain uhkasakko. Lisäksi tuomitut joutuvat varsin harvoin niitä maksamaan. Ja jos he niitä maksavatkin, sanktio tulee aivan liian myöhään eli noin 1,5 vuoden jälkeen tapaamisten estämisestä. Tarvitaan parempia keinoja estämään tapaamisten toistuvat ja tahalliset laiminlyönnit sekä vieraannuttaminen.

Tärkeintä olisikin kieltää vieraannuttaminen lailla ja lisätä myös vieraannuttamisen määritelmä lakiin. Edelleen olisi kirjattava, millaisia sanktioita vieraannuttamisesta annetaan. Monet ovat vastustaneet tätä lakiin kirjaamista liian tulkinnanvaraisena ja mahdollisesti lisäriitoja aiheuttavana, mutta todellisuudessa vieraannuttamisen kieltäminen, määrittely ja sanktioiminen eivät olisi sen hankalampia toteuttaa kuin mitä muutamia vuosia sitten kielletty vainoaminen oli. Sinänsä on tragikoomista, että vainoamisen kieltäminen lailla on johtanut tilanteisiin, jossa lapsestaan huolta kantavaa vanhempaa on estetty vainoamisen nojalla ottamasta yhteyttä lapsen lähivanhempaan ja näin ollen edesautettu lapsen vieraantumista eron jälkeen muualle muuttaneeseen vanhempaan.

Lisätään lakiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, sen toiseen pykälään kolmas momentti, jossa asia todettaisiin.

Koska vieraannuttamista ei voi mikään laki tai käytäntö koskaan täydellisesti poistaa on vieraannutettujen lasten auttamiseksi luotava järjestelmä, joka auttaa lapsen ja kohdevanhemman yhteyden palauttamisessa ja lapselle aiheutuneiden vahinkojen hoitamisessa.

3. Vanhemmuussopimus eron varalta

Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevasta sääntelystä tulisi muuttaa siten, että lapsen vanhemmat voisivat sopia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta avioeron ja avoliiton purkautumisen varalta jo ennalta. Tällaista sopimusta kutsuttaisiin tässä esityksessäni vanhemmuussopimukseksi. Sopimus vahvistettaisiin samoilla edellytyksillä kuin vanhempien sopimus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Vanhemmuussopimus tulisi kuitenkin voimaan vasta siinä yhteydessä, kun puoliset on tuomittu avioeroon tai kun avoliitto on purkautunut. Ajatukseni tarkoituksena on mahdollistaa sopimus, jolla turvataan lapsen asema ja oikeus avioeron ja avoliiton purkautumisen jälkeen siten, ettei yhteys kumpaankaan vanhempaan katkea.

Ehdotusta on kritisoitu argumentilla: ”Mitä jos se toinen vanhempi osoittautuukin kelvottomaksi?” Mielestäni tämä argumentti kertoo enemmän kysyjän asenteista tai paljastaa kysyjän halun olla se vanhempi joka sanelee sopimuksen sisällön. Asiaan on nimittäin varsin yksinkertainen ratkaisu. Kyseessä on vain mitä enimmässä määrin ennaltaehkäisevä toimenpide. Jos sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen sitten paljastuisi, että toinen vanhemmista olisikin kelvoton isä/ äiti, ei mainitun sopimuksen voimassa oleminen olisi ongelma. Olemassa olevia sopimuksia voidaan nimittäin muuttaa, jos niiden ehdot eivät toimeenpanon hetkellä täyty. Sopimuksen muuttaminen olisi siis tässäkin

mahdollista samoilla edellytyksillä kuin voimassa olevassa laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on säädetty sopimuksen tai päätöksen muuttamisesta. Vanhemmuussopimus kuitenkin poistaisi nykytilanteessa olevan, eräänlaisen sopimuksettoman tilan, joka aina pelaa aikaa vieraannuttavan vanhemman eduksi.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Vaikka lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty useita rajoitettuja uudistuksia, ovat lain pääperiaatteet säilyneet olennaisilta piirteiltään ennallaan. Aikaisemmin kuitenkin lapsen huolto oli sidottu vanhempien välisen suhteen oikeudelliseen luonteeseen, mutta uudessa laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta säänneltiin ensimmäistä kertaa kokonaisvaltaisesti ja itsenäisesti. Lain mukaan vanhemmat voivat tehdä sopimuksen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Tällaista sopimusta avioliiton perusteella määräytyvän huollon osalta vanhemmilla ei ole ollut mahdollista sopia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta kuitenkaan avioeron varalta.

Vertaan tätä ideaani avioehtosopimukseen tai palovakuutukseen. Eihän kukaan oleta eroavansa, eikä toivo talonsa palavan. Silti avioehtosopimusta ja palovakuutusta pidetään älykkäinä ratkaisuinä. Jos olemme valmiita turvaamaan ikävän päivän varalta omaisuutemmekin, niin miksi emme siis olisi valmiit turvaamaan myös sitä mikä on paljon arvokkaampaa.

Avoliiton osalta Suomen perhelainsäädännön kannalta suurena muutoksena voidaan pitää vuonna 2011 tapahtunutta avoliittolain (26/2011) säätämistä. Avoliittojen määrä on kasvanut tasaisesti. Avoliittoperheitä oli esimerkiksi 2011 jo hieman yli 313 000. Avoperheistä lähes 200 000 on kahden aikuisen perheitä. Noin 117 000 avoliittoperheeseen kuuluu vanhempien ohella yksi tai useampi lapsi. Kaiken kaikkeaan kysymyksessä on merkittävä perhemuoto, tällä hetkellä hieman yli 21,5 % suomalaisista perheistä on avoliittoperheitä. Laissa

avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta (avoliittolaki) 3 §:ssä avopuolison ja avoliiton määritelmä on: ”Avopuolisolla tarkoitetaan tässä laissa yhteistaloudessa asuvia parisuhteen (avoliiton) osapuolia, jotka ovat asuneet yhteistaloudessa vähintään viisi vuotta tai joilla on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa oleva lapsi. Avopuolisoksi ei kuitenkaan katsota sellaista henkilöä, joka on avioliitossa.”.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu vanhempien sopimus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on tullut lain 8 §:n mukaan voimaan siinä yhteydessä kun kunnan sosiaalilautakunta on sopimuksen vahvistanut. Muutoksena nykyiseen, tällä lakialoitteella avioliitossa olevien avioeroon tuomitsemisen kautta avioliiton purkautumisen lisäksi avioliitossa olevien vanhempien sopimuksen vahvistaminen kytkettäisiin avioliiton purkautumiseen lapsen huollon perusteella erityislailla säännellyssä avioliitossa.

Avoliiton purkautuminen on ollut isän ja lapsen kannalta hyvin ongelmallinen, etenkin jos isän ja äidin suhde päättyy ennen lapsen syntymää. Tilanne pahenee entisestään, jos äiti ennen lapsen syntymää menee naimisiin toisen miehen, tai jopa naisen kanssa. Uusi isyyslaki helpottaa tilannetta. Vielä enemmän tilanne helpottuu, jos nyt esittelemäni idea vanhemmuussopimuksesta joskus hyväksytään. Jos vanhemmat ovat solmineet vanhemmuussopimuksen, ei toinen vanhempi voisi uuden suhteen myötä päättää lapsen ja toisen vanhemman välistä yhteyttä.

On myös tapauksia, joissa eron yhteydessä toinen vanhemmista jättäytyy omatoimisesti pois lapsen elämästä. Kuten vieraannuttamistapauksissakin, myös näissä tilanteissa on tavallisemmin kyse isästä, joka eron kautta osittain, tai kokonaan hylkää lapsensa. Vanhemmuussopimus olisi auttava ratkaisu myös näiden tilanteiden varalta.

Laissa omaksuttu lähtökohta on, että sekä huoltoa että tapaamisoikeutta koskevat asiat ratkaistaisiin vanhempien välisen yksimielisyyden

pohjalta. Tämän mukaisesti on siten sosiaalilautakunnan vahvistama sopimus tarkoitettu sekä huoltoa että tapaamisoikeutta koskevien kysymysten ensisijaiseksi ratkaisuksi.

Nykyisen sääntelyn ongelmaksi on käytännössä muodostunut se, että huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva sopimus tehdään yleensä aikana, jolloin sopimuksenteko-olosuhteet eivät ole lapsen edun kannalta parhaat mahdolliset. Parisuhteen loppuminen on kriittistä aikaa, ja se on omiaan altistamaan vanhempia erokriisille. Vaikka vanhempien yhteishuolto on lain lähtökohtana, ei se silti aina ole toimiva ratkaisu, jos vanhemmat eivät pysty yhteistoimintaan. Jos asioista ei synny sopua, syntyneet konfliktit ratkeavat viimekädessä vain yhteishuollon purkamisen kautta. Kun vanhempien sopimusta asiasta ei ole, joutuvat viranomaiset ottamaan asiaan kantaa olemassa olevan tiedon perusteella. Kuitenkin lapsilainsäädännössä noudatetaan periaatetta ”vanhemmat tietävät parhaiten”.

Edelleen myös lain tausta-arvoista lapsen edulla on merkitystä asiassa. Voimassa olevassa laissa on pyritty erityisesti estämään sellaisten tilanteiden syntyminen, että lapsi joutuisi tahtomattaan vanhempien välillä vallitsevien ristiriitojen osapuoleksi. Tämän vuoksi tilanteessa, jossa vanhempien sopimusta ei tehdä vapaaehtoisesti, lapsen mielipide tulee selvittää hienovaraisesti ja varsinkin sillä tavoin, että lapsen ja kumpaisenkaan vanhemman välinen suhde ei kärsi lapsen toivomusten selvittämisestä. Kuitenkaan ei ole harvinaista, että tilanteessa tapahtuu väärinkäytöstä, jolla vanhempi pyrkii saavuttamaan valta-aseman suhteessa lapseen, tai jopa kiristystä, jolla toinen pyritään alistamaan sopimukseen.

Parisuhteen loppuminen ja vanhempien muuttaminen eri osoitteen luo eräänlaisen sopimuksettoman tilan, joka on omiaan lisäämään vanhempien välistä epäluottamusta, koska sovittuja pelisääntöjä ei ole. Jos vanhemmilla olisi valmis sopimus koskien lapsen huoltoa, asumista

ja tapaamisia, voitaisiin välttyä siltä, ettei vanhempien epätietoisuus lapsen asioiden kohtalosta ja keskinäinen epäluottamus ainakaan pahene sen johdosta, että vanhempi käyttää sopimuksetonta tilaa omaksi, eikä lapsen hyväksi. On myös todennäköistä, että sopimus, joka tehdään vanhempien vielä ollessa väleissä keskenään, huomioisi lapsen tosiasiallisen edun vanhempien omien intressien sijasta. Nykyisessä tilanteessa toinen vanhemmista on usein jo kauemmin valmistautunut eroon ja hoitanut asioitaan itselle sopiviksi myös lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyen. Toiselle vanhemmalle taas ero tulee yllättäen. Kriisin ollessa päällä, voi helposti käydä niin, että sopimukset tulee allekirjoitettua oman ja lapsen edun vastaisesti.

Lakiin lapsen huollosta tapaamisoikeudesta tulisikin lisätä säännökset, jotka mahdollistavat vanhempien tekemän sopimuksen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta avioeron ja avoliiton purkautumisen varalta. Lain seitsemänteen pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan sen estämättä, mitä samassa laissa säädetään nykyisellään lapsen huoltajan määräytymisestä, vanhemmat voivat sopia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta avioeron varalta (vanhemmuussopimus). Lisäksi lain kahdeksannen pykälän 4 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että laissa tarkoitettu vanhemmuussopimus tulee voimaan vasta silloin, kun puoliset on tuomittu avioeroon. Tällainen sopimus vahvistettaisiin näin ollen vasta siinä vaiheessa, kun vanhempien avioliitto on purkautunut siihen, että puoliset on tuomittu avioliittolaissa säädetyllä tavalla avioeroon. Olennaista muutosta voimassa olevaan lakiin nähden merkitsee uuden vanhemmuussopimuksen käyttöönotto jonka voisi tehdä avioliiton aikana ja se vahvistettaisiin vasta avioliiton purkaututtua avioeron kautta. Avoliitossa olevien vanhempien osalta muutoksena nykyiseen sääntelyyn olisi se, että tällainen avioliitossa olevien vanhempien tekemä sopimus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tulisi voimaan avioliiton purkaututtua.

Lopuksi

Kun vanhemmat eroavat, joudutaan lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimaan. Joskus sopu syntyy helposti, mutta välillä ei riitä edes oikeussali. Liki pitäen aina päätökset riitaisissa tapauksissa menevät äidin tahdon mukaan. Tavoitteena tulee olla, että lapsella on sekä isä, että äiti. Molempien vanhempien on oltava tasavertaisessa asemassa ja saada yhdenvertaista kohtelua, kun lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sovitaan. Ei niin, että isä tapaa vähemmän, mutta maksaa enemmän.

Lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmasta tulee kieltää lailla. Lakiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tulee kirjata vieraannuttamisen kieltävät pykälät ja momentit, sekä määritellä selkeästi mitä vieraannuttaminen pitää sisällään. Myös avioehtosopimukseen verrattavissa oleva vanhemmuussopimus, jonka vanhemmat solmisivat jo ennen mahdollista eroa, tulee ottaa käyttöön. Sopimuksessa vanhemmat lupaisivat, että tulevat aina ja kaikissa tilanteissa takaamaan lapsen oikeudet molempiin vanhempiinsa.

Huoltokiusaaminen ja varsinkin sen äärimmäiset muodot tulisi selkeästi huomioida painavampana seikkana lapsen pääasiallisesta asuin-kodista päätettäessä kuin niin sanotut vakiintuneet olosuhteet. Eihän kukaan esimerkiksi halua lapsen jäävän kotiin, jossa häntä fyysisesti pahoinpidellään sillä perusteella, että se on lapsen vakiintunut olosuhde. Eristämällä ja kiusaamalla saavutettava lapsen olosuhteiden vakiintuminen ei ole kansantajuisesti oikeudenmukaista saati lapsen edun mukaista. Erityisen raskasta kiusatulle on, jos viranomainen ja/tai oikeuslaitos ei tunnista kiusaamista tai kuka on kiusaaja. Käytännössä viranomaisen passiivisuus tuntuu kiusatusta asian hyväksynnältä ja hänen vanhemmuutensa mitätöimiseltä.

Lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmasta on mielestäni rikos lasta kohtaan. Rikos se on myös miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ajatellen.

Tiina Ahva on feminismiin kriittisesti suhtautuva nuori teekkari. Kirjoituksessaan Ahva käy läpi erilaisia sukupuolikiintiöiden muotoja ja pohtii kiintiöiden vaikutuksia ja tarkoituksenmukaisuutta.

Tarvitaanko sukupuolikiintiöitä?

Yhteiskunnassa, jossa sukupuolen merkitystä ja olemusta pyritään jatkuvasti häivyttämään, keskustelu sukupuoli-kiintiöistä on mielenkiintoinen poikkeama. Sukupuolikiintiöt eli velvoite sukupuolten tasaiseen edustukseen esimerkiksi kuntien lautakunnissa ja yhtiöiden hallituksissa on nähty keinona parantaa etenkin naisten asemaa päätöksenteossa ja työelämässä. Keskustelussa naisten ja miesten tasainen edustus toimitelmässä on nostettu itseisarvoiseksi sukupuolten tasa-arvon symboliksi.

Sukupuolikiintiöt voidaan jaotella karkeasti kolmeen eri luokkaan: julkishallinnon kiintiöihin, yksityisen sektorin kiintiöihin ja vaalien kiintiöihin. Lisäksi on huomioitava, että velvoite kiintiöihin voi olla joko lainsäädännöllinen tai itsesääntelyn seurauksena syntynyt, esimerkiksi puolueiden, yhdistysten tai yritysten omiin sääntöihin perustuva.

Sukupuolikiintiötä ja niiden tarpeellisuutta tarkastellaan jäljempänä niiden suomalaisen ja eurooppalaisen vaikuttavuuden näkökulmasta, niiden kolmen pääluokan näkökulmasta sekä yhteiskunnan tosiasiallisen tasa-arvon, naisten kohtaaman syrjinnän ja sukupuolineutraaliteetin näkökulmasta.

Sukupuolikiintiöt Suomessa

Suomessa on vuodesta 1995 ollut voimassa tasa-arvolain 4 a §, jossa määritellään kunnallisten ja valtiollisten toimielinten kokoonpano siten, että kumpaakin sukupuolta on oltava vähintään neljäkymmentä prosenttia toimielimen edustajista. Säännös ei kuitenkaan koske kunnanvaltuustoja tai muita vaaleilla valittavia toimielimiä. Myöskään yksityisen sektorin toiminnassa vastaavaa veloitetta ei lainsäädännön puolesta ole, vaan esimerkiksi pörssiyrityksissä noudatetaan asian suhteen itsesääntelyä.

Suomessa on pitkään käyty keskustelua myös pörssiyritysten hallituspaikkojen vastaavasta neljänkymmenen prosentin kiintiöinnistä, joka on ollut esimerkiksi Norjassa käytössä vuodesta 2003. Pörssiyritysten sukupuolikiintiötä ovat näkyvästi ajaneet esimerkiksi Naisasialiitto Unioni sekä Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE. Perusteina kiintiölle käytetään naisten aliedustusta pörssiyritysten hallituspaikoilla, olkoonkin että Suomi sijoittuu kansainvälisissä vertailuissa naisten osuudessa hyvin korkealle. Vuonna 2016 naisten osuus pörssiyritysten hallituspaikoista on 32 %.

Vaalien kiintiöistä ei toistaiseksi ole Suomessa käyty samanlaista laajaa julkista keskustelua. Osittain tämä johtunee siitä, että Suomi on Euroopan kärkimaita naiskansanedustajien osuudessa (41,5 prosenttia vuoden 2015 vaaleissa). Kuntavaaleissa vuonna 2012 naisten osuus ehdokkaista oli 38,8 prosenttia ja valtuustoon valituista 36,2 prosenttia.

Sukupuolikiintiöt Euroopassa

Naisilla on yhä Euroopassa väestöryhmän kokoon nähden aliedustus sekä poliittisissa luottamustehtävissä että yksityisen sektorin johtotehtävissä. Suomessa naisten osuus on Euroopanärkeä, mutta etenkin yksityisen sektorin johdossa miehillä on selvästi suurempi edustus.

Eurooppalaiset valtiot käyttävät sukupuolikiintiötä hyvin vaihtelevasti, mutta keskustelua EU:n velvoittavista kiintiödirektiiveistä käydään.

Sukupuolikiintiöiden selkein seuraus on luonnollisesti se, että ne lisäävät naisten osuutta päättävissä pöydissä. Vaaleissa lainsäädännöllisiä sukupuolikiintiötä implementoineet Euroopan valtiot ovat kasvattaneet naisten osuutta parlamentissa ja kunnallishallinnossa. Esimerkiksi Ranskassa naiskiintiöiden asettaminen ehdokaslistoille on pitkällä aikavälillä yli kaksinkertaistanut parlamentin alahuoneeseen valittujen naisten osuuden ja lisännyt merkittävästi naispäättäjien osuutta kunnallistasolla. Toisaalta esimerkiksi Suomi ja Tanska sijoittuvat eurooppalaisten parlamenttien naisosuuksien vertailuissa selkeille kärkisijoille, vaikka pakottavia kiintiöitä ei ole.

Norjassa pörssiyritysten hallitukseen asetettu neljänkymmenen prosentin naiskiintiö ei ole osoittautunut tasa-arvon menestystarinnaksi. Kiintiö ei ole lisännyt naisten osuutta pörssiyritysten muilla johtopaikoilla, ja hallituspaikat ovat kasaantuneet lähinnä samoille naishenkilöille. On myös kritisoitu, että kiintiöt siirtävät nousujohteisella uralla olevia naisia hallitusten kiintiöpaikkojen täyttäjiksi. Lisäksi osa norjalaisyrityksistä on muuttanut yhtiömuotoaan tai vetäytynyt pörssilistalta kiintiöiden välttämiseksi.

Julkishallinnon kiintiöt ja demokratia

Vaikka Suomessa ei demokratian turvaamiseksi sovelleta sukupuolikiintiötä suoraan vaaleilla valittaviin toimielimiin, kiintiöinti julkishallinnon luottamustehtäviin sukupuolen perusteella tapahtuu jossain määrin aina demokratian kustannuksella. Toimielinpaikkojen jakautuminen ei välttämättä noudata vaaleissa saatua äänimäärää, ja paikkoja kasaantuu tietyille henkilöille puhtaasti sukupuolen perusteella. Valintoja pää-

töksentekoelimiin rajataan synnynnäisten ominaisuuksien perusteella, mikä asettaa naiset ja miehet keskenään eriarvoiseen asemaan.

Mielenkiintoinen tilanne syntyi esimerkiksi vuoden 2012 kunnallisvaaleissa Hartolassa, jonka valtuustoon valittiin viisi naista ja kuusitoista miestä. Lautakuntapaikkojen jako tapahtui kiintiöpaikoista johtuen niin, että useammalle naisvaltuutetulle avautui paikka kahden tai jopa kolmen lautakunnan varsinaisena jäsenenä. Sen lisäksi naisia nostettiin varasijoilta ja jopa ehdokaslistan häntäpästä useammille lautakuntapaikoille. On perusteltua kyseenalaistaa julkishallinnon kiintiöiden tarkoituksenmukaisuus, kun demokraattisesti valitut miesvaltuutetut häviävät lautakuntapaikkojen jaossa varasijoille jääneille naisille. Kiintiöinti asettaa väistämättä ihmisiä eriarvoiseen asemaan vain synnynnäisen ominaisuuden perusteella.

Kiintiöitä puoltavana argumenttina käytetään usein sitä, että päättävissä elimissä tulisi parhaan päätöksenteon takeeksi olla mahdollisimman tasapuolisesti erilaisten demografisten ryhmien edustajia. Jos tämä ajatusmalli hyväksytään, on kuitenkin vaikeaa tyytyä vain sukupuolikiintiöihin. Yhtä lailla kiintiöitä tulisi asettaa iän, seksuaalisen suuntautumisen, etnisen taustan ja uskonnon perusteella, jos tahdotaan kattava edustus eri ryhmistä.

Sen lisäksi ongelmia tuottaa, etteivät väestölliset ryhmät ole homogeenisia. On naiivia yleistää, että naiset toimisivat politiikassa jotenkin eri tavalla kuin miehet tai ajaisivat poikkeuksetta nimenomaan naisten etuja. Harva poliitikko toimii ainoastaan oman demografisen ryhmänsä edunvalvojana ja äänitorvena. Puoluekanta määrittää poliittisia tavoitteita huomattavasti sukupuolta enemmän.

Yksityisen sektorin kiintiöt ja kilpailukyky

Suomessakin paljon puhuttanut pörssiyhtiöiden hallitusten sukupuolikiintiö tarkoittaa käytännössä julkisen vallan käyttöä yksityisen sektorin sisäiseen organisoitumiseen. Tällä hetkellä laki ei toteuta yksityisten pörssi-

siyhtiöiden hallitusten kokoonpanosta mitään, vaikka hallinnointikoodissa tasapuolisuuteen kehotetaan. Tasa-arvolain 8 § määrittelee kuitenkin, että työnantaja ei saa syrjiä sukupuolen perusteella palkkaus- tai muissa valintatilanteissa, vaan paikoille on valittava pätevimmiä katsotut henkilöt.

Sen minkä laki jo turvaa, turvaisivat todennäköisesti myös markkinatalous ja itsesääntely. Pörssiyhtiöiden ja muiden voittoa tavoittelevien tahojen kannattaa valita johtotehtäviinsä hakijoista pätevimmat varmistuakseen kilpailukyvyyn säilymisestä armottomilla markkinoilla. Epäpätevän henkilön, olipa tämä sitten nainen tai mies, valitseminen on aina liiketaloudellinen riski.

Kilpailukyvyyn näkökulmasta sukupuolikiintiöiden asettaminen yksityisen sektorin toimielimiin on tästä markkinoiden sanelemasta pätevyyspreferenssistä johtuen ongelmallista. Kun tasa-arvolaisakin jo kielletään muun kuin pätevimmän ehdokkaan valitseminen, aiheuttaisi sukupuolikiintiöinti tosiasiallisesti lähinnä pätevyydeltään heikompien ehdokkaiden valitsemista tehtäviin sukupuolensa perusteella.

Kiintiöiden ongelmana on myös niiden suhtautuminen yhtiödemokratiaan ja osakkeenomistajien etuun. Pörssiyhtiöiden hallitukset valitaan joko yhtiökokouksessa osakkeenomistajien vaalissa tai kaksipuolaisesti, vaaleilla valitun hallintoneuvoston toimesta. Ensimmäisen yhtiöjärjestyksen omaavien pörssiyhtiöiden tapauksessa kiintiöiden asettaminen olisi hyvin poikkeuksellista, sillä vaaleilla valittaviin toimielimiin ei edes julkisella sektorilla sovelleta kiintiöitä demokratian turvaamiseksi. Sääntely ja vaalien rajoittaminen ei palvele osakkeenomistajien etua, jonka mukaista olisi valita tehtäviin objektiivisesti katsottuna kompetenteimmat ehdokkaat.

Vaalien kiintiöt ja yhdenvertaisuus

Äärimmilleen vietynä sukupuolikiintiöt tarkoittavat demokraattisten vaalien kiintiöintiä. Vaalien kiintiöinti kohdistuu suoraan vaaliasetel-

maan eikä vaalien jälkeiseen luottamustehtävien jakoon julkishallinnon kiintiöiden tavoin. Suomessa ei toistaiseksi rajoiteta vaalien ehdokasasettelua eikä vaaleilla valittavien päätöksentekoelementin koostumusta.

Puolueiden ehdokasasettelua vaaleja varten voitaisiin teoriassa kiintiöidä joko lainsäädännöllä tai puolueen omilla säännöissä. Lainsäädännöllisiä kiintiöitä ehdokaslistoille käytetään esimerkiksi Ranskassa ja Belgiassa, ja puolueiden itse asettamia kiintiöitä esiintyy mm. Ruotsissa ja Norjassa. Kiintiösäännökset voisivat periaatteessa kohdistua myös valituksi tuleviin edustajiin, jolloin esimerkiksi kunnanvaltuuston sukupuolijakauma olisi määritelty jo ennen vaaleja.

Ehdokaslistojen kiintiöinti tarkoittaa, että puolueen on asetettava vaaleissa ehdolle tietty määrä kummankin sukupuolen edustajia. Tämä johtaisi siihen, että osa ehdokkaaksi pyrkivistä jäisi sukupuolensa vuoksi listan ulkopuolelle, sillä luonnollinen tarjonta tuskin koskaan vastaa matemaattista tasa-arvoa. Lisäksi Suomessa on puolueita, joissa mies- tai naisjäsenet muodostavat huomattavan enemmistön. Ehdokaslistojen hylkääminen tai muu sanktio riittämättömien kiintiöedustajien vuoksi voisi suoraan estää tällaisia puolueita asettamasta ehdokkaita yleisissä vaaleissa.

Vaalien lopputuloksen kiintiöinti taas on räikeässä ristiriidassa vapaiden ja demokraattisten vaalien arvopohjan kanssa. Äänestäjillä tulee olla mahdollisuus valita haluamansa ehdokkaat, edustivatpa nämä kumpaa tahansa sukupuolta.

Millä tasa-arvoa mitataan?

Sukupuolikiintiöiden yhteydessä käytävä tasa-arvokeskustelu kärsii usein siitä, ettei tasa-arvon tavoitteita ja mittareita ole selkeästi asetettu. Tai jos on, ne perustuvat lähinnä matemaattisiin suhdelukuihin tai muihin lopputulosta tarkasteleviin menetelmiin.

Jos tasa-arvon mittariksi otetaan ainoastaan naisten määrä johtavissa toimielimissä, lainsäädännölliset sukupuolikiintiöt varmasti sitä kasvattavat. Yrityselämässä tunnettu ”Sitä saat, mitä mittaat” -sananparsi tiivistää kuitenkin päämäärän ongelmallisuuden hyvin. Matemaattisen suhdeluvun valitseminen tosiasiallisen tasa-arvon mittariksi tarkoittaa, että tasa-arvo toteutuu, mikäli pörssiyrityöiden hallituksissa, kunnanvaltuustoissa ja lautakunnissa istuu puolet naisia ja puolet miehiä – tai jos saivarrellaan, paikallista väestöllistä rakennetta vastaava osuus kumpiakin.

Päämäärä lopputuloksen tasa-arvosta olisi yksinkertaisimmillaan saavutettavissa asettamalla viidenkymmenen prosentin sukupuolikiintiöt molemmille sukupuolille. Tätä ääritilannetta harva on valmis kannattamaan, mikä alleviivaa ongelmia myös hieman enemmän liikkumavaraa antavissa kiintiöissä. Äärimmilleen vietynä kiintiöissä nähdään ne periaatteelliset epäkohdat, jotka muuten argumentaatiossa sivuutetaan.

Olennaista ei nimittäin naisten aseman tai tasa-arvon kannalta ole, mikä määrä naisia pörssiyrityöiden hallituksissa on. Olennaista on, monenko naisen kompetenssi aliarvioidaan työelämässä, tai kuinka moni nainen jää saamatta ansaitsemaansa paikkaa, koska tilalle tiedostetusti tai tiedostamatta halutaan mies. Näiden lukujen soisi nyky maailmassa olevan mahdollisimman pieniä.

Matemaattinen suhdeluku ei kerro siitä, millainen asenneilmapiiri naisia kohtaan yhteiskunnassa vallitsee tai kuinka yhdenvertaiset mahdollisuudet sukupuolilla on. Suuretta, joka perustuu lopputuloksen analysointiin, ei voi käyttää lähtökohtaisen tasa-arvon arvioinnissa. Näin ollen samat lähtökohtien tasa-arvoa heikentävät ongelmat säilyvät, vaikka kiintiöillä lopputulosta yritettäisiinkin tasoittaa. Vaikka esimerkiksi Norjassa kiintiöiden piirissä olevien pörssiyrityöiden hallituksista 41 % on naisia, toimitusjohtajista heitä on vain 6 % (2013). Kiintiöt siis periaatteessa toimivat – mutta ne eivät ole ratkaisseet todellista aliedustuksen ongelmaa, vaan rajanneet sen mittausympäristön ulkopuolelle.

Kuka haluaa olla kiintiönainen?

Sukupuolikiintiöiden myötä keskustelu naisten ja miesten yhtäläisistä mahdollisuuksista on supistunut väittelyksi sopivista prosenttiosuuksista toimielimissä, vaikkei niiden perusteella voi lainkaan arvioida naisten kohtaamaa syrjintää tai suosintaa yhteiskunnassa. Näiden kannalta paljon tärkeämpää olisi kiinnittää huomio asenteisiin – ja niihin vaikuttamiseen kiintiöt ovat huonoin mahdollinen keino.

Sukupuolikiintiöiden asettaminen tuo nimittäin väistämättä mukanaan ns. kiintiönaisen konseptin. Kiintiönainen on nainen, jonka valinta tehtävään ei ole perustunut objektiivisesti mitattavaan pätevytyteen vaan pakottavaan tarpeeseen valita tehtävään nainen. Naisten arvostuksen kannalta tällaisen käsitteen olemassaolo on äärimmäisen negatiivista.

Naisten arvostus työelämässä tai asenneilmapiiri yhteiskunnassa ei parane sillä, että toimielimiin pakotetaan valitsemaan naisia. Kiintiöt päinvastoin sisältävät oletuksen siitä, että naisten asema tulee juridisesti turvata, koska naiset eivät vastaavaa asemaa muutoin yhteiskunnassa saavuttaisi. Kiintiöt vihjaavat, että pätevistä tai riittävän rohkeista naisista on pula, joka tulee lainsäädännöllä paikata. Tällainen asenne on seksismiä, ja sen leviäminen on todella haitallista urallaan korkealle tähtääville naisille.

Ei kukaan pätevä nainen tahdo olla kiintiönainen. On pätevien naisten, joista ei yhteiskunnassamme ole puutetta, etu tulla valituiksi pätevyytensä perusteella, samoilla kriteereillä kuin miehetkin. Kiintiötömässä yhteiskunnassa luottamus naisten kompetenssiin ja arvostus naisjohtajia kohtaan kasvaa, kun kaikkien tiedetään tulleen valituiksi vain ansioidensa perusteella. Jos tasa-arvon puolestapuhujat uskovat, että naiset pärjäävät objektiivisilla mittareilla yhtä hyvin kuin miehet, ei kiintiöitä uskoisi tarvittavan mihinkään.

Yhtäläillä kiintiöiden kannattajien ja vastustajien keskuudessa

yhteinen huoli tietysti on, ettei valinnoissa käytetä objektiivisia mittareita. Sovinistisia tai muuten syrjiviä asenteita löytyy varmasti niin yritysjohton kuin poliitikkojenkin keskuudesta, ja niistä tulisi kaikin tavoin pyrkiä eroon. Sukupuolikiintiöt ovat kuitenkin tähän väärä tapa. Ne pahimmillaan alentavat pätevien naisten arvostusta, kun heidän valintansa ei voida luottaa perustuneen puhtaasti osaamiseen.

Pätevät naiset ovat omalla esimerkillään näyttäneet, ettei sukupuoleen perustuva syrjintä kannata. Suomessa naisten edustus vaaleilla valittavissa toimielimissä ja yritysjohtossa on Euroopan kärkeä, vaikkei näihin ole sovellettu kiintiöitä. Markkinoiden ja lain vaatimuksia pätevimmän hakijan valitsemisesta tehtävään noudattamalla sekä naiset että miehet saavat reilun ja tasa-arvoisen kohtelun yhteiskunnassa. Se on molempien sukupuolten ja ennen kaikkea niiden yksilöllisten edustajien etu.

Onko sukupuolella merkitystä?

Erityisen mielenkiintoista sukupuolikiintiöissä on, että niitä ajavat henkilöt pyrkivät kaikilla muilla yhteiskunnan osa-alueilla vähentämään sukupuolen merkitystä. Samat tahot haaveilevat sukupuolineutraalista yhteiskunnasta ja toisaalla asettaisivat naisikiintiöitä yhtiöiden hallitukseen. Sukupuolella näyttääkin olevan väliä lähinnä silloin, kun se tukee jotain ennalta asetettua poliittista tavoitetta.

On ilmeistä, että sukupuolikiintiöt ovat räikeässä ristiriidassa sukupuolineutraaliteettiin tähtäävän ajatusmaailman kanssa. Kiintiöissä naisia ja miehiä ei nähdä niinkään yksilöinä vaan sukupuolensa edustajina. Kiintiöt kyllä nostavat naisia ja miehiä tasaisesti johtopaikoille, mutta vain ja ainoastaan sukupuolen perusteella. Kaiken lisäksi henkilöt, jotka samaan aikaan kritisoivat binääristä sukupuolijakoa, ovat täysin valmiita asettamaan sen pohjalta lainsäädännöllisesti sitovia kiintiöitä.

Naiset ja miehet eivät ole homogeenisiä ryhmiä siten, että johtotehtäviin tai luottamusasemiin voitaisiin samantekevasti valita kuka tahansa sukupuolen edustaja. Sukupuolen merkityksen sementtoiminen sukupuolikiintiöön pahimmillaan vahvistaa erilaisia sukupuoleen liittyviä stereotyyppioita. Naiseutta ja mieheyttä voidaan nimittäin perustella henkilövalintojen kriteereinä ainoastaan, mikäli samalla nähdään naisuuden ja mieheyden olevan tehtävien kannalta relevantteja ja ylipäättään määriteltävissä olevia ominaisuuksia.

Tarvitaanko sukupuolikiintiöitä?

Katsaus sukupuolikiintiöiden keskeiseen argumentaatioon ja sen ongelmiin osoittaa, että naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi sukupuolikiintiöt ovat toimimaton keino. Sen lisäksi ne heikentävät demokratiaa julkisella sektorilla, rajoittavat yritysten kilpailukykyä, vahvistavat naisiin kohdistuvia vähätteleviä asenteita ja ennen kaikkea legitimisoivat sukupuoleen perustuvaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Vahingollisten vaikutusten takia uusia sukupuolikiintiöitä ei tule asettaa, ja nykyisistäkin tulisi siirtymäajalla luopua.

Sukupuolikiintiöiden vastustaminen ei tarkoita, etteikö kunnioitaisi tasa-arvoa tai pitäisi sitä yhteiskunnallisesti tavoiteltavana tilana. Tosiasiallisesta tasa-arvosta voidaan kuitenkin puhua vain silloin, kun kaikilla ihmisillä on sukupuolesta riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet yhteiskunnassa. Sellaiset toimenpiteet, jotka suosivat eksklusiivisesti toista sukupuolta, voivat ylipäättään olla oikeutettuja vain, jos niillä turvataan lähtökohtien tasa-arvoa. Sukupuolikiintiöiden asettaminen taas on lainsäädännöllinen keino manipuloida lopputulos vastaamaan toivottua ja suosia sukupuolta ohi pätevyyden. Tästä kärsivät selkeimmin miehet, mutta vähättelevien asenteiden vahvistumisen kautta myös naiset.

Naisikiintiöt eivät pysty ratkaisemaan naisten asemaa heikentäviä

varsinaisia ongelmia. Niiden asettaminen on lähinnä hyvän omantunnon projekti, jolla saadaan naisten aliedustus siivottua pois tilastoista pakkokeinoin. On naiivia ajatella, että syrjivät asenteet ja muut todelliset esteet naisten tasa-arvoiselle kohtelulle yhteiskunnassa ratkeaisivat asettamalla kiintiönaisia johtotehtäviin. Ongelmat ratkeavat vasta, kun naisten pätevyyttä ja osaamista arvioidaan samalla objektiivisella asteikolla miesten kanssa eikä sukupuoli vaikuta tehtäviin valitsemiseen. Ratkaisun avaimena ovat pätevä, osaavat ja rohkeat naiset, joita Suomesta kyllä runsaasti löytyy. Naiset eivät tarvitse positiivista syrjintää vaan yhtäläisiä mahdollisuuksia ja reilua kohtelua. Tasa-arvo toteutetaan vain kohtelemalla ihmisiä yksilöinä, joiden sukupuoli ei vaikuta luottamus- tai johtotehtäviin valitsemiseen – suuntaan tai toiseen.

Lähteet:

Tasa-arvolaki

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609#P9>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tasa-arvotiedon keskus Minna

<https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/paatoksenteko/sukupuolikiintiöt>

Tilastokeskus, Naiset ja miehet kunnallisvaaleissa 2012

http://tilastokeskus.fi/til/kvaa/2012/kvaa_2012_2013-03-14_kat_002_fi.html

Tasa-arvoaltuutettu

<https://www.tasa-arvo.fi/web/fi/tasapuolinen-edustus-ja-kiintiöt>

U-kirje listayhtiöiden hallitusten sukupuolikiintiö-direktiiviehdotuksesta – yhteenvedo kuulemisesta 15.1.2013 ja lausunnoista, Oikeusministeriö

http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/valmisteilla/lakihankkeet/yhtiooikeus/6EZWqaOH9/Yhteenvedo_15.1.2013_jarjestetysta_kuulemisesta_ja_lausuntopalautteesta.pdf

Electoral Gender Quota Systems and their Implementation in Europe (Update 2013), European Parliament 2013

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/493011/IPOL-FEMM_NT\(2013\)493011_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/493011/IPOL-FEMM_NT(2013)493011_EN.pdf)

Henry Laasanen tarkastelee toisessa tähän artikkelikokoelmaan kirjoittamassaan artikkelissa naistutkimusta ja pohtii onko kyseinen oppiala tiedettä vai ideologiaa. Laasanen nostaa lisäksi kirjoituksessaan esille ajatuksiaan siitä, mihin suuntaan korkeakouluissa opetettavaa sukupuolentutkimusta tulisi kehittää.

Mikä naistutkimuksessa on vikana?

Olen kahlannut lävitse naistutkimuksen johdantoluennot. Salissa oli satakunta naista, minä ja pari seksuaalista identiteettiään etsivää rillipäistä nörttiä. Luentojen kuunteleminen oli raskas setti, sillä naisten asiat eivät olleet hyvällä tolalla. Patriarkaatti sortii, politiikka oli miesten leikkikenttä ja alituisena uhkana oli naisiin kohdistuva väkivalta. Minulle kävi harvinaisen selväksi, mikä sukupuoli on uhri ja kenessä on vika.

Luennoilla kyseenalaistettiin naistutkimuksen nimi. Naistutkijoiden vastaus oli, että kyse on perinteestä. Vuonna 2009 *naistutkimuksen* nimi muutettiin useimmissa tutkimusyksiköissä kuitenkin *sukupuolentutkimukseksi*. Luultavasti nimenvaihdolla haluttiin pestä naistutkimuksen tahriintunut maine rahoituksen turvaamiseksi, koska yhä useammalle ihmiselle naistutkimus edusti tieteen seksististä karikatyyriä. Asiaan perehtymättömälle *sukupuolentutkimus* kuulostaa tasapuolisemmalta ja tieteellisemmältä kuin *naistutkimus*, vaikka sisältö on aivan sama kuin aikaisemmin. Nimenvaihdos onnistui, sillä kritiikki on laantunut ajoista, jolloin Jussi Niemelä ja Osmo Tammisalo julkaisivat naistutkimusta kritisoivan pamflettinsa Keisarinnan uudet (v)aatteet (2006).

Englannissa mies nimeltä Tom Martin ilmoittautui London School of Economicsin sukupuolentutkimuksen (gender studies) kurssille vuonna 2011. Tom oli sekä feministi että miesasiamies. Kuuden viikon jälkeen hän joutui lopettamaan luennot, koska ne olivat seksistisiä miehiä kohtaan. Sukupuolentutkimus ei ollutkaan Martinin etsimää tasapuolista tiedettä, vaan uskonnon kaltaista miesvastaista propagandaa. Sukupuolentutkimus kieltäytyi kyseenalaistamasta tarinalinjaa, jossa naiset ovat hyviä uhreja ja miehet pahoja alistajia. Tomia oli huijattu. Hän aikoi haastaa yliopiston miesten syrjinnästä, mutta ei päässyt oikeusistuimeen asti. Tom sai kuitenkin kurssista maksamansa 9000 puntaa takaisin.

Angloamerikkalaisissa keskusteluissa kuulee usein väittämän, että naistutkimuksen opiskelu on kallista ajanhukkaa: naistutkimuksen papereilla ei pääse töihin. Suomessa asia on päinvastoin. Valtiofeministit ovat naisittaneet valtionhallinnon lukemattomilla tasa-arvonnaisilla virkoihin, joihin pätevytyy lukemalla sukupuolentutkimusta. Sukupuolentutkimus tuottaa työntekijöitä feministisiin suojatyöpaikkoihin koulutuksella, jolla tuskin pääsisi töihin yksityiselle sektorille. Jo pelkästään sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikössä on 15 virkanaista: neuvottelevia virkamiehiä, osastosihteeri, hallintosihteeri, johtaja, tasa-arvoneuvos, projektikoordinaattori ja ylitarkastaja. Miten arkesi muuttuisi, jos valtiontaloutta helpotettaisiin lopettamalla tyhjänpäiväiset tasa-arvovirat? Luultavasti ei mitenkään, mutta rahaa säästyisi parempiin tarkoituksiin.

Kirjassaan *Miten helvetissä minusta tuli feministi* (2016) Eveliina Talvitie kertoo valaistumisestaan seuraavasti: ”Naistutkimuksen luennoilla maailma avautui uudesta näkökulmasta. Aloin tulkita elämää epätasa-arvokokemusten kautta”. Naistutkimus tarjoaa uhrin asemaan tykättyneille naisille houkuttelevan narratiivin todellisuuden tulkitsemiseksi. On kuitenkin kyseenalaista, onko elämän jäsentäminen uhriuden kautta rakentava tapa kohdata maailma.

Naistutkimus tuottaa epätasapuolista tietoa

Naistutkijoilla on joskus hyvin epäoikeudenmukaiset ja aggressiiviset keinot käytössä, kun siskoja ja veljiä masinoidaan aatteen taakse. Indoktrinaatio, pakottaminen ja uhkailu ovat arkipäivää akateemisissa feminismissä. (Niemelä ja Tammisalo 2006)

Helsinkiläinen sukupuolentutkimuksen ainejärjestö Vastakarva kuvailee itseään seuraavasti:

Your local feminist conspiracy! Kaipaatko feminististä vertaistukea maailmanparannukseen? Vastakarva on olemassa sinua varten, hyvä sukupuolentutkimuksen opiskelusta kiinnostunut opiskelija.”

Kuvittele itsesi tieteellisestä sukupuolentutkimuksesta kiinnostuneeksi opiskelijanaluksi. Luuletko, että Vastakarva tarjoaa sinulle puolueettomat lähtökohdat opiskeluun?

Sukupuolentutkimuksen (2010 - 2011) opinto-opas kertoo seuraavaa:

Tutkimusalan lähtökohdانا on kriittinen suhtautuminen patriarkaaliseen, heteroseksistiseen ja sukupuolten hierarkkista suhdetta ylläpitävään järjestykseen sekä perinteisiin sukupuoliä ja seksuaalisuuksia muodostaviin normeihin.

Sukupuolentutkimuksen opiskelijan pitää hyväksyä patriarkaatti ja sukupuolten hierarkkinen suhde kyseenalaistamattomina tosiasioina. Perinteisiä sukupuolinormeja ei saa pitää hyvänä asiana: niitä on kritisoitava tutkimustuloksista riippumatta. Heteroseksuaalista järjestystä ei

voi tutkia neutraaleista lähtökohdista käsin, vaan siihen on suhtauduttava kriittisesti jo ennen tutkimuksen alkua.

Naistutkimuksen sisällä syntynyt *Käsikirja sukupuoleen* (Saresma, Rossi & Juvonen 2010) mainostaa sopivansa ”yliopistojen, ammatikorkeakoulujen ja lukioiden oppimateriaaliksi kaikille sukupuolen, vallan ja seksuaalisuuden yhteyksistä kiinnostuneille.” Kirjassa on 30 naiskirjoittajaa ja yksi profeministinen mieskirjoittaja. Kirjan sisältö on yksipuolista feminististä propagandaa, josta miesnäkökulma puuttuu lähes kokonaan.

Johanna Matero kirjoittaa kirjassa *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen* (1996, 245–265) feministisestä tietämisestä seuraavasti:

Feministinen tutkimus on lähtöisin naisliikkeestä ja toimii kiinteässä yhteydessä siihen. Feministisen tiedon määrittely sulkeistaa helposti jotkut tarpeet ja lähtökohdat joidenkin toisten kustannuksella.

Jaana Kuusipalo kirjoittaa kirjassa *Tasa-arvopolitiikan haasteet* (2002) naistutkimuksen ja tasa-arvopolitiikan välisestä yhteydestä seuraavasti:

Feministisellä teorialla (naistutkimuksella) on aina ollut kaksi tehtävää: tutkia ja selittää naisten alistuksen syitä sekä kehittää keinoja tämän asiantilan muuttamiseksi. Näitä taas tasa-arvopolitiikka on pyrkinyt toteuttamaan käytännön politiikassa.

Anneli Anttosen väitöskirja (1997, 15–18) kertoo feministisestä tutkimuksesta seuraavaa:

Feministisen tutkimuksen tavoitteena on kyseenalaistaa naisille asetettuja rooleja ja naisille epäedullisia yhteiskunnallisia rakenteita.

Tavoitteena on naisille epäedullisten valtarakenteiden ja androsentristen periaatteiden horjuttaminen sekä vaihtoehtojen esittäminen. Feministisen tutkimuksen juuret ovat syvästi poliittiset ja sidos naisten aseman parantamiseen on edelleen vahva.

Kuten naistutkimuksen perusoppikirjoista käy ilmi, lähestymistapa tieteeseen ei ole lähelläkään neutraalia. Naistutkimuksen tuottama epätasapuolinen tieto leviää politiikan eri alueille, kuten tasa-arvopolitiikkaan, sosiaalipolitiikkaan ja koulutuspolitiikkaan.

Pasi Malmin väitöskirjassa (2009) kritisoidaan voimakkaasti patriarkaattiteorian käyttöä tasa-arvopolitiikan ja sosiaalityön lähtökohtana. Malmin mukaan suomalainen tasa-arvopolitiikka perustuu yksinkertaistettuihin diskursseihin, jotka kuvailevat naiset alistetuksi sukupuoleksi ja miehet dominoivaksi sukupuoleksi. Teoria patriarkaatista luo sosiaalisen kysynnän naisten kärsimyksen liioittelulle, kun taas miesten kärsimys nähdään radikaalifeministien kirjoituksissa merkinä oikeudenmukaisuuden toteutumisesta. Tuollainen lähtökohta johtaa väistämättä siihen johtopäätökseen, että naisia pitäisi suosia positiivisen syrjinnän avulla kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Arno Kotro (2007) nostaa esille poikien heikon aseman koulutuksessa. Poikien arvosanat ovat huonompia kaikissa aineissa ja koulupudokkaista pojista tulee aikuisina syrjäytyneitä miehiä. Poikien huonommasta asemasta huolimatta koulutuskeskustelussa korostetaan tyttöjen aseman parantamista. Kotro arvostelee sellaisia tutkimuksia, jotka korostavat vain tyttöjen huonoa asemaa koulussa. Poikien ongelmat koulussa jäävät ilman ansaitsemaansa huomiota, kun kouluihin virtaa naistutkimuksesta oppinsa saaneita asiantuntijoita. Kotron mukaan onkin syytä kyseenalaistaa ideologisin silmilasein tehdyt tasa-arvotutkimukset koulutuksesta, joiden tulokset tietää jo ennen tutkimuksen tekoa. Kotron kirjoituksesta on tultu kahdeksan vuotta eteenpäin, mutta

uusimmat tutkimukset oppimistuloksista kertovat poikien suoritusten heikenneen edelleen. Eräänä pääsyllisenä voidaan pitää naisten ongelmiin keskittyvän sukupuolentutkimuksen monopoliasemaa tasa-arvoa käsittelevän tiedon tuottajana.

Niemelä ja Tammisalo (2006) kirjoittavat feminismiin parissa yleisestä *ideologisesta valvonnasta*, joka tarkoittaa jonkin ryhmän pyrkimystä saavuttaa poliittista hyötyä mistä tahansa seikasta, joka saa ryhmän identifioitumaan ryhmäksi. Feministit ”vaativat etuoikeutettua kohtelua, väittäen, että naisten syrjimyksen historia oikeuttaa erityiskohtelun.” Niemelän ja Tammisalon mukaan naistutkimuksella on lähes kaikkialla pyhä ja loukkaamaton asema sekä ennennäkemätön immuniteetti muihin tutkimusaloihin kuuluvaa kriittisyyttä vastaan.

Olin vuosia sitten Turussa seminaarissa, joka oli täynnä naistutkijoita ja naistutkimuksen opiskelijoita. Heitin ilmaan ehdotuksen neutraaleista lähtökohdista käsin tehdystä tutkimuksesta, jossa naisten ja miesten tasa-arvo-ongelmia vertailtaisiin keskenään ja sen jälkeen rahoitus suunnattaisiin huonommassa asemassa olevalle ryhmälle. Ehdotukseni sai aikaan valtavan älämölön. Naistutkimuksen professorin pää suorastaan tutisi raivosta kohdatessaan vaatimuksen tieteen tasa-puolisuudesta.

Feministinen tasa-arvotutkimus ei suoranaisesti kiistä miesten tasa-arvo-ongelmien olemassaoloa, mutta se ei kiinnitä miesten ongelmiin juuri mitään huomiota. Miesten ongelmien kiistämisen sijaan naistutkimuksessa ”feministisen tiedon määrittely sulkeistaa helposti jotkut tarpeet ja lähtökohdat joidenkin toisten kustannuksella”. Jos kaikki valtiorahoitteinen tasa-arvotutkimus on naisten tasa-arvo-ongelmien tutkimusta, saamme tietoa vain naisten tasa-arvo-ongelmista.

Naistutkijat saattavat huomauttaa, että kaikilla tutkijoilla on oma ideologiansa ja näkökulmansa maailmaan. Miksi naistutkijoilla ei saisi olla feminististä näkökulmaa maailmaan? Yksittäisellä tutkijalla saa tietenkin

olla oma näkökulmansa, mutta on aivan eri asia, jos koko valtiorahoitteinen tieteenala on lähtökohtaisesti sitoutunut tuottamaan epätasapuolista tietoa tasa-arvopolitiikan ja muiden politiikan alueiden käyttöön.

Feministinen tasa-arvotutkimus ei paljasta tutkijanpositiotaan

Tutkijanposition määrittäminen on tärkeä osa yhteiskunnallista tutkimusta. Tutkijan on osoitettava omat lähtökohdansa ja ideologiansa suhteessa tutkimuksiinsa kysymyksiin sen sijaan, että hän väittää esittämänsä tiedon edustavan objektiivista totuutta.

Naistutkimus esiintyy mielellään objektiiviseksi väitetyn tiedon ankarana kriittikkona. Naistutkimuksen piirissä on esitetty, että koko länsimaisen tieteen historia on miestutkimuksen historiaa. Historian tutkimuksessa sukupuolta ei välttämättä ole problematisoitu ja mies on käsitetty universaaliksi toimijaksi (Lempiäinen 2007). Historioitsijat eivät ole tuoneet esille tutkijanpositiotaan, vaan he ovat esittäneet tuloksensa objektiivisena totuutena.

Ylevistä periaatteistaan huolimatta feministinen tasa-arvotutkimus ei paljasta omaa tutkijanpositiotaan. Esimerkiksi kirja *Tasa-arvopolitiikan haasteet* (2002) ei kerro missään vaiheessa, että kyse ei ole objektiivisesta tasa-arvotiedosta, vaan feministisestä näkökulmasta tasa-arvoon. Tutkijanposition piilottaminen toistuu lähes kaikissa lukemissani feministisissä tasa-arvoteksteissä.

Miesten tasa-arvo-ongelmat ja viittaukset miesasiakirjallisuuteen puuttuvat feministisestä tasa-arvokirjallisuudesta lähes kokonaan, mutta niiden sivuuttamisesta ei kerrota pahaa aavistamattomille lukijoille mitenkään. Kun feministinen tutkijanpositio piilotetaan tasa-arvokirjallisuudesta, asiaan perehtymätön lukija saattaa olettaa virheellisesti, että naistutkimus tuottaa puolueetonta tietoa tasa-arvosta.

Naistutkimus sivuuttaa biologian

Naistutkimus mainostaa mieluusti monitieteisyyttään. Naistutkimuksen monitieteisyys tarkoittaa käytännössä sitä, että feminismin kanssa yhteensopivia tieteenaloja hyödynnetään, mutta feminismin kanssa ristiriidassa olevat tieteenalat sivuutetaan kokonaan.

Niemelä ja Tammisalo (2006, 10) kritisoivat voimakkaasti naistutkimusta biologisten tutkimusten sivuuttamisesta:

Naistutkimus ja monet uudet humanistiset alat esittävät jatkuvasti väitteitä, jotka ovat empiriaan perustuvien luonnontieteiden kanssa ristiriidassa. Se, miksi valtaosa naistutkimuksesta ei voi hyväksyä kovia, tieteellisiä faktoja, johtuu nähdäksemme siitä, että naistutkimus ja feminismi ovat lähtökohdiltaan poliittisia – ja varsinkin usein utopistisia – ideologioita.

Leo Näreaho (2006) kirjoittaa seuraavasti:

Kuvaavaa on, että suomalaisen naistutkimuksen keskeisessä julkaisussa Naistutkimus-lehdessä ei omien havaintojeni mukaan ole viimeisen 10 vuoden aikana julkaistu yhtään artikkelia, jossa käsiteltäisiin miesten ja naisten biologis-kognitiivisista eroista tehtyjä empirisiä tutkimuksia. Joissakin ihmistieteissä, esim. kognitiivisesti suuntautuneessa uskontotieteessä, on alettu huomioida evoluutiopsykologian ja kognitiotieteen tuloksia. Miksi naistutkimus sivuuttaa luonnontieteellis-empiriset tutkimustulokset?

Symonsin (1979, 66) mukaan jotkut feministiset kirjoittajat vähättelevät sukupuolieroja seksuaalisuudessa tarkoituksenaan pyrkiä osoittamaan, että naisille kuuluvat samanlaiset poliittiset oikeudet kuin miehille,

koska miehet ja naiset ovat samanlaisia.

Miksi naistutkijat sivuuttavat biologisten tieteenalojen (kuten biologia ja evoluutiopsykologia) tarjoaman tiedon sukupuolesta? Syitä voidaan listata seuraavasti:

1. Biologisella tiedolla on taipumuksena korostaa sukupuolieroja. Sukupuolierot viittaavat sukupuoliroolien luonnollisuuteen, mikä yllä pitää status quota. Luonnolliset sukupuolierot sopivat huonosti yhteen feminististen tavoitteiden kanssa, koska feministisen tutkimuksen tavoitteena on muuttaa vallitseva tilanne.
2. Evoluutiopsykologia ja pariutumismarkkinoiden tarkastelu osoittavat, että valta pariutumisessa on naisilla. Käsitys naisten suuremmasta vallasta jollakin elämänalueella ei sovi yhteen naisten alisteista asemaa korostavan feministisen teorian kanssa, joten biologisten halujen yhteiskunnallisista seurauksista on vaiettava.
3. Parinvalintapreferenssien ruotiminen paljastaa armottomasti heteroseksuaalisen järjestelmän biologisen alkuperän. Parinvalintapreferenssit ovat erittäin syrjiviä: rumat, lihavat ja väärän rotuiset torjutaan armotta. Voisiko naistutkimus vaatia naisten parinvalintapreferenssien muuttamista syrjinnän poistamiseksi?
4. Biologia ja evoluutiopsykologia ovat vaikeita tieteitä, joissa käytetään tilastollisia ja empiirisiä menetelmiä diskurssianalyysin sijaan. Naistutkimuksesta tulisi liian hankalaa, jos feministisen ideologian kanssa ristiriidassa olevat tieteenalat yritettäisiin fuusioida järkeväksi kokonaisuudeksi. Feminismin, biologian ja evoluutiopsykologian yhdistäminen on teoriassa aivan mahdollista, mutta projekti ylittäisi luultavasti useimpien naistutkijoiden kognitiiviset kyvyt sekä ideologisen joustavuuden rajat.

Naistutkimuksesta puuttuu teoria pariutumisesta

”Naisten yksinolon pelot liittyvät konkreettisiin mörköihin, joita ovat aviomiehet ja poikaystävä. Naiset katsovat kaapista, onko siellä entinen kostonhimoinen poikaystävä uhkaamassa.”
(Naistutkimuksen professori Kaarina Kailo)

Naistutkimuksessa on eräs omituinen piirre: sillä ei ole minkäänlaisia teoriaa pariutumisesta, vaikka pariutuminen on poikkeuksellisen sukupuolittunutta ja seksististä toimintaa. Yli 95 prosentille ihmisistä partnerin pitää olla tiettyä sukupuolta, niin heteroille kuin homoillekin. Parinvalinnan umpiseksistisyyden ja syrjivyyden luulisi olevan mainiota apetta sukupuolentutkimukselle.

Kun kirjoitin kirjaani *Naisten seksuaalinen valta* (2008), kävin laajasti lävitse naistutkimuksen kirjallisuutta löytääkseni feminististä tietoa pariutumisesta. Löysin vain feministisiä sloganeita, joiden mukaan ”porno on teoria ja raiskaus käytäntö”, ”homososiaaliset miehet etsivät palkintovaimoja ylpeilläkseen kavereilleen” tai ”miehet käyttävät seksiä vallan välineenä alistaakseen naisia”. Siinäkö on naistutkimuksen kumuloitunut tieto pariutumisesta?

Pariutumisen analyysi olisi sukupuolentutkimukselle ensiarvoisen tärkeää, koska sukupuolijärjestelmä ja sukupuoliroolit ovat pohjimmiltaan peräisin pariutumiseen liittyvistä kamppailuista. Pariutumisen teorian puuttuessa naistutkimus lepää ”taivaasta pudonneen” patriarkaatin savijaloilla ilman perustavanlaatuisia ymmärrystä heteroseksuaalisen järjestelmän alkuperästä.

Kriittinen miestutkimus on huono vitsi

Naistutkimuksen kainalossa majaileva kriittinen miestutkimus on lähtöisin profeministisestä liikkeestä. Profeministit korostavat, kuinka kaikille miehille kertyy valtaa ja etuoikeuksia patriarkaalisessa yhteiskunnassa.

Kriittinen miestutkimus etsii nimensä mukaisesti vikoja miehistä ja maskuliinisuudesta. Feminismiä tai naisia se ei kritisoi. Kriittinen miestutkimus on saanut muutaman kurssin verran jalansijaa yliopistolta. Hintana on ollut maksimaalinen nöyristely feminismin edessä. Jos kriittinen miestutkija jaksaa väsymättömästi mollata miehiä, palkkioksi lankeaa muutama tunti opetusta yliopistolla ja kutsu kaksipäiväiseen perposeminaariin luennoitsijaksi.

Anders Ahlbäck (2007) kertoo surullisen tunnustuksen kriittisen miestutkimuksen lähtökohdista:

Harvassa tieteenalassa teorettinen lähtökohta on niin vahva, että se ohjaa tutkimuksen lopputulosta, sitä mihin päädytään. Kriittisen miestutkimuksen haaste ja vaiva on siinä, että aineistosta tietyllä tavalla haetaan sitä mikä jo tiedetään.

Kriittinen miestutkija tietää, että vika on miehissä. Tuo tieto pitää vain kaivaa aineistosta esiin.

Eduskuntatutkimuksen keskuksen johtaja Markku Jokisipilä (2008) kirjoittaa tutustumisestaan kriittiseen miestutkimukseen seuraavasti:

Naistutkimuksen edustajat ovat osoittaneet miehille sallitun väylän osallistua tasa-arvokeskusteluun. Sitä kutsutaan kriittiseksi miestutkimukseksi, joka on metodisesti ja ideologisesti feministisen tutkimuksen kainalossa kasvanut sukupuolijärjestelmien tutkimuksen ala. Itse pilasin maanantaini kuuntelemalla kriittisen miestutkimuksen edustajan esitelmää sukupuolesta ja historiasta. Esitelmöitsijä hukutti osin terävänkin analyysinsä ja oivaltavat johtopäätöksensä valta-vaan miessukupuolen kollektiiviseen syyllistämiseen ja ruoskintaan.

Olen tavannut omasta oikeaoppisesta valaistuneisuudestaan häikäistyneitä naistutkimuksen ja kriittisen miestutkimuksen edustajia, jotka loukkaantuvat verisesti eivätkä kerta kaikkiaan voi käsittää, jos joku näkee asiat eri tavalla. He esiintyvät mielellään vapautuksen, suvaitsevaisuuden ja kriittisen tieteellisen keskustelun puolestapuhujina, mutta haluavat kieltää eri mieltä olevilta oikeuden esittää omia näkemyksiään.

Kriittinen miestutkija joutuu myymään muiden miesten sielut saamatta itse enempää kuin kisällin paikan feministien isossa pajassa. Minusta ei ole siihen hommaan.

Queer-teoria hämärtää kuvan sukupuolijärjestelmästä

Perinteinen heteroseksuaalisuuden normiksi asettava teoria luo selkeän ja intuitiivisen perustan sukupuolijärjestelmän tarkastelulle, koska heteroseksuaalisuus on ylivoimaisesti yleisin ja lisääntymisen kannalta tärkein seksuaalisuuden muoto.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tarkasteluun keskittyvän queer-teorian motivaatio piilee sukupuolieron ja heteroseksuaalisen

järjestelmän kaksinaisuuden kyseenalaistamisessa. Queer-teorian suomennus voisi olla vaikkapa ”vinksahantanut” tai ”omituinen” teoria, mikä kuvaa teorian luonnetta ja vaikeaa ymmärrettävyyttä mainiosti. Queer-teoriaa ei ohjaa tavoite selkeästä tieteestä, vaan moraalinen agenda sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen auttamiseksi. Tavoitteena on maailma, jossa jokainen perso voi kulkea pystypäin.

Queer-teoria ei sisällytä itseensä biologista tietoa. Sukupuolesta on tehty performanssi, jossa miehet ja naiset esittävät roolejaan toiston kautta. Queer-teoria seilaa utopistisessa maailmassa kuvitellen, että biologiset faktat sivuuttavien ajatusrakennelmien avulla voitaisiin horjuttaa heteronormatiivisuutta.

Perinteistä heteroseksuaalisuuskeskeistä teoriaa voidaan verrata aurinkokeskeiseen malliin aurinkokunnasta. Aurinko sijaitsee keskellä ja planeetat kulkevat kauniisti ympärillä pitkin elliptisiä ratojaan. Queer-teoriaa voidaan verrata maakeskeiseen malliin aurinkokunnasta. Maata kiertävien planeettojen ja auringon radoista muodostuu valtava sekamelska. Onko maakeskeinen malli aurinkokunnasta hyvää tiedettä, jos tavoitteena on vain auringon suistaminen pois hallitsevasta asemastaan?

Onko naistutkimus tiedettä?

”Kristiinan himo sammakoihin on tulkittavissa allegoriaksi sille, kuinka jotkut länsimaiset toimijat pyrkivät taloudelliseen hyötyyn, vaikka se merkitsisi muiden mannerten luonnonvarojen riistämistä.”

(Vuoden 2008 naistutkimusgradu)

Jussi Niemelän ja Osmo Tammissalon kirja Keisarinna uudet (v)aatteet (2006) kritisoi naistutkimusta voimakkaasti ja synnytti vilkkaan juupas-eipäs väittelyn naistutkimuksen tieteellisyydestä. Tammissalon ja

Niemelän mukaan naistutkimus ei kykene täyttämään luonnontieteen ankaria kriteereitä, eikä tieteen kriteereitä ylipäättään.

Kritiikkinsä päälinjaksi Niemelä ja Tammisalo nostavat naistutkimuksen biokiellon, joka tarkoittaa kaiken biologisen tiedon sivuuttamista. Naistutkimuksessa kaikki on sosiaalisesti konstruotua, mikä on toivoton lähestymistapa sukupuolta analysoitaessa, koska sukupuolisuus on kiinteästi yhteydessä biologiaan (päinvastoin kuin useimmat muut sosiaalitieteiden tutkimuskohteet).

Niin kauan kuin naistutkimus, queer-teoria tms. on ristiriidassa biologian tai muun luonnontieteen kanssa, se ei ole tiedettä.

Niemelä ja Tammisalo moittivat naistutkimusta *täyshylkäyksestä*, eli valkoisen länsimaisen heteromiehen luoman tiedekulttuurin sivuuttamisesta uuden uljaan naistieteen edestä, sekä *sanamagiasta*, jossa ”faktat dekonstruoidaan ja politisoidaan, toisin sanoen kielletään. Lopuksi tilalle luodaan vaikeaselkoinen käsiteapparaatti, joka voidaan muodin muuttuessa vaihtaa toiseen.”

Loppuyhteenvedossaan Niemelä ja Tammisalo antavat naistutkimuksen tieteellisyydestä tylyn tuomion:

Naistutkimus täyttää kaikki pseudotieteen tuntomerkit – ei-julkisuutta lukuun ottamatta. Feministisestä totuudesta on tehty akateemista oikeaoppisuutta, poliittista korrektiutta, yhden totuuden hirmuvaltaa.

Niemelä kirjoittaa blogissaan (2007) seuraavasti: ”Naistutkimus on tällä hetkellä postmodernin totuusrelativismin vallassa ja tutkimuksen tason mukaista. Tekstien arvioiminen feminististen teorioiden näkökulmasta sulkee jo lähtökohtaisesti objektiivisuuden pois. Naistutkimuksen

teoriat muotoillaan niin epämääräisesti, että niitä ei voi testata.”

Niemelä ja Tammisalo nostavat aiheellisesti esille monia naistutkimuksen ongelmakohtia, mutta kritiikin paras terä kärsii sosiaalitieteiden yleisiä metodeja vastaan suunnatusta hyökkäyksestä. Ymmärrän luonnontieteilijöiden tuhtumuksen diskurssianalyysin, refleksiivisyyden ja ei-objektiivisuuden pyörytyksessä, mutta naistutkimus selviää pälkähästä turhankin helpolla, kun kritiikin maali on sivussa pääkohteesta.

Kirjassaan *Seksit selviksi – Onko naistutkimus tiedettä, filosofiaa vai poliittinen ideologia?* (2007) filosofi Jukka Hankamäki suhtautuu maltillisemmin väitteisiin naistutkimuksen epätieteellisyydestä.

En väitä, ettei naistutkimus olisi tieteellistä, mutta ollessaan tieteellistä se ei ole ollut sitä kovin filosofisella tavalla. Sitä paitsi on paljon sellaista toimintaa, joka epäilemättä on ”tieteellistä”, kuten tieteellinen sosialismi, mutta joka ei nauti luottamusta missään muussa yhteydessä kuin omien kannattajiensa ja oman tarkastelutapansa piirissä.

Hankamäki listaa naistutkimuksen kymmenen ongelmakohtaa. Kritiikin kohteena ovat erityisesti queer-teorian käsitteellinen sekamelska sekä naistutkimukselle tyypillinen sukupuolen kaksiarvoisuuden ja sukupuolieron kiistäminen: ”tasa-arvoon ei pitäisi pyrkiä sukupuolieroa kiistämällä.”

Pasi Malmi esittää väitöskirjassaan (2009), että naistutkimus tuottaa ideologista tietoa naisliikkeen tarpeisiin, jossa naisten asema uhreina korostuu ja joka ei välttämättä täytä tieteellisyyden kriteereitä. Osassa tutkimuksia johtopäätökset naisten huonosta asemasta perustuvat puutteelliseen ja tarkoitushakuisesti tuotettuun tieteelliseen aineistoon.

Malmin (2009) mukaan feministinen standpoint-epistemologia ja patriarkaattiteoria perustuvat tautologiaan:

1. elämme patriarkaatissa
2. koska elämme patriarkaatissa, feministisen tieteen tavoitteena on osoittaa se ja kuinka naiset vapautetaan
3. traditionaalisen tieteen säännöt on muutettava
4. koska naistutkimus on osoittanut lukuisin tutkimuksin, että elämme patriarkaatissa, voimme päätellä, että elämme patriarkaatissa

Patriarkaatti on sekä naistutkimuksen lähtökohta että loppupäätelmä.

Kriitikoiden arviot naistutkimuksen tieteellisyydestä vaihtelevat huonosta tieteestä aina pseudotieteeseen asti. Joka tapauksessa on selvää, että naistutkimuksessa on tieteellisesti kyseenalaisia piirteitä, joita muissa sosiaalitieteissä ei ole.

1. Naistutkimus sivuuttaa useat sukupuolen tutkimiselle relevantit tieteenalat. Biologia on hylätty kokonaan, vaikka sukupuolisuus on kiinteässä kytköksessä biologisiin ominaisuuksiin. Evoluutiopsykologian parissa on julkaistu merkittävimpiä sukupuoleen liittyviä tutkimuksia, mutta niitä naistutkimuksessa ei siteerata ollenkaan. Miesliikkeen tuottamaa kirjallisuutta miesten tasa-arvo-ongelmista ei lueta, koska naistutkijat eivät halua kuulla argumentteja, jotka voisivat kyseenalaistaa naistutkimuksen pyhät opinkappaleet. Naistutkimus sivuuttaa tarkoituksella kaiken sellaisen tiedon, joka voisi horjuttaa naistutkimuksen ideologisia tukipilareita.

2. Naistutkimuksen tulokset ovat usein tiedossa ennen tutkimusta. Vain itse tutkimus puuttuu. Puolueellisista lähtökohdistaan käsin naistutkimus ei voi edes päätyä muuhun kuin feministisen ideologian sanelemaan johtopäätöksiin. Naistutkimusta ohjaa yksipuolinen poliittinen agenda, samoin kuin Neuvostoliitossa oli tapana. Päämäärä pyhittää keinot ja toisinajattelijat ristiinnaulitaan.

Loputon väittely naistutkimuksen tieteellisyydestä lienee hedelmätöntä, vaikka naistutkimus sisältääkin runsaasti ongelmia. Jokainen saa tietenkin harjoittaa haluamansa kaltaista sukupuolentutkimusta omilla rahoillaan ja omalla ajallaan. Epätasapuolista sukupuolentutkimusta ei kuitenkaan pitäisi rahoittaa julkisista varoista, eikä sen tuottamaa puolueellista tietoa pitäisi soveltaa politiikan eri alueille.

Mitä naistutkimuksen tilalle?

Naistutkimus eli sukupuolentutkimus ei nykymuodossaan täytä vaatimuksia tasapuolisen tiedon tuottamisesta. Sukupuolentutkimus vaatisi Gordon Ramsayn veraisen gurun puhdistamaan sukupuolentutkimuksen ”painajaiskeittion” pilaantuneista raaka-aineista, ammattitaidottomista kokeista ja karmean makuisista lopputuoksista. Pelkkä sisustuksen uusiminen ei riitä. Tarvitsemme tilalle uuden *tasapuolisen sukupuolentutkimuksen*.

Jukka Hankamäki (2007) ehdottaa seuraavaa:

Naistutkimusyksiköt pitäisi korvata ”sukupuolijärjestelmien ja seksuaalisen käyttäytymisen tutkimusyksiköillä”, jolloin molempien sukupuolten asema ja seksuaalisen käyttäytymisen monimuotoisuus tulisivat otetuiksi huomioon.

Hankamäen ehdotus on hyvä alku. Uusi tasapuolinen sukupuolentutkimus tulisi ensitöikseen irrottaa feministisestä ideologiasta ja asettaa neutraalille perustalle. Tulosten tulisi seurata tutkimusta, eikä päinvastoin. Uudessa tasapuolisessa sukupuolentutkimuksessa kaikki sukupuolentutkimuksen kannalta relevantit tieteenalat (kuten biologia, evoluutiopsykologia ja miesten tasa-arvo-ongelmien tutkimus) otettaisiin huomioon.

Tasapuolisen sukupuolentutkimuksen tulisi luopua naisalistaisuuden oletuksesta ja siihen tulisi sisällyttää teoria pariutumisesta. Tasapuolisen sukupuolentutkimuksen tulisi luoda mahdollisimman selkeästi todellisuutta kuvaavia teorioita sen sijaan, että tavoitteena on todellisuuden hämärtäminen ideologisten ja moraalisten motiivien ohjaamana. Tasapuolisen sukupuolentutkimuksen pitäisi ensisijaisesti tutkia, miten asiat ovat, eikä miten asioiden pitäisi olla.

Tasapuolisen tasa-arvotutkijan tulisi ilmaista oma tutkijanpositionsa selkeästi ilmi, eikä yrittää väittää omaa tasa-arvoanalyysiansa universaalisti oikeaksi ja objektiiviseksi totuudeksi tasa-arvosta. Tasapuolisessa sukupuolentutkimuksessa molemmat sukupuolet olisivat yhtä lailla edustettuja.

Tasapuolisessa sukupuolentutkimuksessa olisi naistutkijoiden kannalta se hyvä puoli, että naisten asemaa on mahdollisista tutkia myös neutraalista ja kaikki relevantit tieteenalat huomioivasta näkökulmasta käsin. Huonona puolena olisi, että feminismiin ja ennalta määrättyihin tutkimustuloksiin jämähtäneiden naistutkijoiden saattaisi olla mahdotonta muuntautua tasapuolisen tieteen tekijöiksi. Tasapuolinen sukupuolentutkimus saattaisi myös olla liian vaikeaa monille naistutkijoille, koska vaatimuksena olisi perehtyminen biologiaan, evoluutiopsykologiaan, miesten tasa-arvo-ongelmiin sekä empiirisiin ja tilastollisiin menetelmiin.

Tasa-arvopolitiikka ja monet muut politiikan alueet tarvitsevat tasapuolista tietoa, jota nykyinen sukupuolentutkimus ei kykene tarjoamaan. Yliopistolaitos ja suomalaiset ansaitsevat uuden tasapuolisen sukupuolentutkimuksen, joka kykenee suuntaamaan tasa-arvoresurssit niitä eniten tarvitseville.

Lähteet:

- Ahlbäck, Anders. 2007. <http://www.ts.fi/luutiset/kotimaa/1074232346/Miestutkimus+nostaa+miehet+valokeilaan>
- Anttonen, Anneli. 1997. *Feminismi ja sosiaalipolitiikka*. Akateeminen väitöskirja. Vammala: Tampere University Press.
- Hankamäki, Jukka. 2007. *Seksit selviksi. - Onko naistutkimus tiedettä, filosofiaa vai poliittinen ideologia?*
- Jokisipilä, Markku. 2008. <http://jokisipila.blogspot.fi/2008/03/seksi-valta-ja-tiede.html>
- Kotro, Arno. 2007. *Pojat pulpetissa ja koulukeskustelun harhat*. Teoksessa A. Kotro ja H. T. Sepponen (toim.) *Mies vailla tasa-arvoa*. Helsinki: Tammi.
- Kuusipalo, J. 2002. *Mitä on se tasa-arvo, jota tasa-arvopolitiikka tavoittelee?* Teoksessa A. Holli, T. Saarikoski ja E. Sana (toim.), *Tasa-arvopolitiikan haasteet*. Helsinki: WSOY. 208–220.
- Lempiäinen, Kirsi. 2003. *Sosiologian sukupuoli*. Tampere: Vastapaino.
- Malmi, Pasi. 2009. *Discrimination against men: Appearance and causes in the context of a western welfare state*. Väitöskirja.
- Matero, Johanna. 1996. *Tieto*. Teoksessa A. Koivunen ja M. Liljeström (toim.) *Avainsanat, 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. 245–269.
- Martin, Tom. 2012. <http://sexismbusters.org/>
- Niemelä, Jussi K. 2007. <http://keisarinna.blogspot.fi/2007/09/tieteest-sukupuolesta-ja-mediasta.html>
- Niemelä, Jussi K. & Tammissalo, Osmo. (2006). *Keisarinna uudet (v)aatteet. Naistutkimus luonnontieteen näkökulmasta*. Helsinki: Terra Cognita.
- Näreaho, Leo. 2006. *Vartija-lehti* 4/2006, 152-154.
- Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija, Juvonen, Tuula (toim.). 2010. *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino.
- Symons, Donald. 1979. *The evolution of human sexuality*. New York: Oxford University Press.

Marko Hamilo on konservatiivisesta näkökulmasta maailmaa tarkasteleva tiedetoimittaja. Hamilo pohtii kirjoituksessaan konservatiivien ja liberaalien sukupuolirooleja koskevia käsityseroja sekä tarkastelee mitä tiede sanoo biologian osuudesta sukupuoliroolien kehittymiseen.

Sukupuolierosta sukupuolirooleihin

- mitä biologian kiistämisestä seuraa

Arvoliberaalien ja -konservatiivien välinen väittely tai pikemminkin kulttuurisota on suurelta osin ohipuhumista. Tyypillistä on, että osapuolet eivät edes kunnolla ymmärrä, miten vastapuoli oikeasti ajattelee, joten kritiikkikin kohdistuu useimmiten olkiukkokoihin eikä vastapuolen todelliseen argumenttiin.

Yritän seuraavassa kiteyttää sekä arvoliberaalien että arvokonservatiivien käsitykset sukupuolesta ja sukupuolirooleista että heidän käsityksensä toisistaan. Rehellisyyden nimissä lukijalle kerrottakoon että tarkastelen tätä kysymystä itsekin puolueellisesti. Ottamatta kantaa siihen, miten asioiden pitäisi olla, on väittelyn konservatiivisella osapuolella minun nähdäkseni realistisempi käsitys siitä, miten asiat tosiasiallisesti ovat. Ja juuri tässä erottelussa on ohipuhumisen ydin. Luullakseni useimmat ihmiset tavoittelevat suurin piirtein samaa: yhdenvertaista ja reilua yhteiskuntaa. Yhteiskunnallisten arvojen ja tavoitteiden sijaan liberaalien ja konservatiivien repivä riita koskee ihmiskäsitystä.

Vasemmistolainen, punavihreä, liberaali, feministinen, edistyskellinen - mitä nimitystä halutaankaan käyttää - näkemys sukupuolten

välisestä tasa-arvosta voidaan kärjistää ajatukseen, jonka mukaan synnynäisiä, biologiaan pohjaavia sukupuolieroja on vain fyysisellä tasolla. Henkisten erojen katsotaan johtuvan yksin kasvatuksesta, stereotyyppisistä ja perinteen painolastista. Sukupuolierot uusinnetaan siis jokaisessa sukupolvessa sukupuoliroolien avulla.

Tämä uskomus on luonteeltaan empiirisesti testattavissa. Sen paikkansapitävyyttä voidaan hyvin arvioida antropologian, psykologian, aivotutkimuksen ja vastaavien tieteenalojen puitteissa. Siihen palaan myöhemmin.

Yleensä tähän editykselliseen katsantokantaan liittyy kuitenkin myös normatiivinen ulottuvuus. Sen mukaan yhteiskunnassa havaittavat tilastolliset erot naisten ja miesten välillä esimerkiksi heijastavat väistämättä syrjintää. Miksi huippufyysikoista vain murto-osa on naisia? Edistyksellisen katsantokannan mukaan sen täytyy johtua sukupuolituneesta kasvatuksesta päivähoidosta yliopistoon sekä tyttöjä ja naisia syrjivistä rakenteista akateemisella urapolulla. Vasta kun sukupuolierot tasoittuvat, voi feministi tunnustaa tasa-arvon toteutuneen.

Konservatiivinen sukupuolikäsitys

Konservatismi ei ole varsinainen aate oppi-isineen ja -sisältöineen. Se on pikemminkin asenne, joka kavahtaa hurauttamista mihinkään aatteeeseen oppi-isineen ja -sisältöineen.

Konservatiivi ei halua korjata sitä, mikä ei ole rikki. Jos se on rikki, konservatiivi yrittää ensin korjata sitä sillä, mikä joskus aiemmin on toiminut. Liberaalit tietävät hyvin, että konservatiivit eivät mielellään kokeile mitään aivan uutta. Se pitää paikkansa. mutta vielä tavanomaisempaa on, että konservatiivi historiantuntemuksensa ansiosta tietää, etteivät liberaalien ajatukset yleensä ole aidosti uusia. Uusina mainostettuja ideoita on usein kokeiltu ennenkin, ja ne on on hylätty

huonosti toimivina. Juuri siksi konservatiivi niitä kavahtaakin.

Koska konservatismissa ei ole mitään selkeää opillista ydintä, konservatiiviseksi saatetaan kutsua hyvin erilaisia suuntauksia. Monelle liberaalille tulee ensimmäiseksi mieleen kristillinen, Jumalan tahtoon perustuva ja muuttumaton käsitys sukupuolirooleista. Sen liberaali hylkää vanhentuneena tietona, koska raamatullinen käsitys maan ja taivaan synnystä sekä ihmisen alkuperästä ovat hävinneet teorioille alkuräjähdyksestä, planeettamme geologiasta sekä biologisesta evoluutiosta.

Tässä artikkelissa esittämäni konservatiivinen käsitys sukupuolierojen biologiasta, sen tunnustamisesta sekä sukupuolirooleista ei ole kristillinen, vaan ennemminkin sellainen, jota pääkaupunkiseudun ulkopuolisessa, kuitenkin melkoisen maallistuneessa Suomessa kutsuttaisiin yksinkertaisesti talonpoikaisjärjiseksi. On kuitenkin todettava, että toisin kuin maan ja taivaan alkuperää koskevat uskomukset, kristinuskon ihmiskäsitys on varsin hyvin sopusoinnussa tieteellisen tutkimusnäytön kanssa.

Konservatiivit jakavat tiedeyhteisön valtavirran käsityksen sukupuolieroista. Kuten monilla muillakin lajeilla, myös ihmisellä esiintyy sukupuolidimorfismia eli sukupuolten erilaisuutta. Erot eivät rajaudu fyysisiin piirteisiin vaan erikoistunut työnjako ja lisääntymisstrategioiden erot sukupuolten välillä ilmenevät myös miesten ja naisten psykologisten ominaisuuksien ja käyttäytymisen synnynäisinä eroina. Erojen taustasy löytyy lajimme biologisesta evoluutiosta. Evoluutiopsykologiset pohdinnat lajimme kehityksestä pleistoseenikaudella ovat tosin väistämättä melkoisen spekulatiivisia, eikä niillä ole juuri merkitystä akateemisten pohdintojen ulkopuolella. Poliittisesti merkittävää on vain se, että biologiaan ankkuroituvia psykologisia sukupuolieroja on olemassa.

Tiedeyhteisössä esiintyy toki myös vastakkaisia käsityksiä. Nämä

käsitykset eivät kuitenkaan juuri koskaan perustu tutkimusnäyttöön, vaan usein avoimesti marxilaiseen tai feministiseen aateperintöön sitoutuneeseen teoretisointiin.

Konservatiivinen käsitys sukupuolirooleista

Sukupuolieroa koskevan kulttuurisodan ydin lienee edistyksellisten ihmisten kuvitelma siitä, että sukupuolten väliset psykologiset erot olisivat tyypilliselle konservatiiville jonkinlainen itseisarvo, jota pitää sukupuoliroolein ja -stereotypioin ylläpitää hinnalla millä hyvänsä.

Konservatiivit itse ymmärtävät todennäköisesti paremmin edistyksellisten uskomukset. Kyllä useimmat konservatiivit ymmärtävät, että liberaalit eivät omasta mielestään halua ehdoin tahdoin halua pakottaa miehiä ja naisia sukupuolineutraaliksi massaksi. Moni konservatiivikin arvostaa yksilöllisyyttä ja itsensä toteuttamista, ja periaatteessa ymmärtää liberaalin näkemyksen sukupuoliroolien rajoittavuudesta.

Konservatiivi ei kuitenkaan käytännössä usko siihen mahdollisuuteen, että sukupuolirooleista voisi päästä eroon, tai että se olisi millään tavalla tavoiteltavaakaan. Konservatiivin näkökulmasta sukupuoliroolit eivät aiheuta sukupuolieroa vaan heijastavat sitä. Psykologisen sukupuolieron alkuperä on biologinen. Sukupuoliroolit ovat toki historiallisesti vaihtelevia, kun taas ihmisen biologia ei historiallisena aikana ole muuttunut käytännössä lainkaan. Sukupuoliroolit ja -stereotypiat voivat tietysti vahvistaa - tai heikentää - biologisesti jo valmiiksi olemassaolevia eroja.

Konservatiiville sukupuolierot eivät ole sinänsä hyvä tai huono asia. Ne vain ovat, ja niiden kanssa on tultava toimeen. Sukupuoliroolit ovat tästä näkökulmasta hyvä asia. Ne ovat juuri se keino, jonka ansiosta sukupuolieron kanssa tullaan toimeen. Sukupuoliroolien vastustaminen

sinänsä ja ylipäätään on konservatiiville aivan järjenvastainen päämäärä. Sen sijaan on aina mielekästä keskustella sukupuoliroolien sisällöstä. Se, mikä oli miehen mitta maatalousyhteiskunnassa, ei ehkä ole sitä enää tietoyhteiskunnassa. Mitä naiselta odotettiin viktoriaanisessa Englannissa ei välttämättä ole järkevä rooliodotus 2010-luvun Suomessa.

Miesten ja naisten hyveet

Radikaalille arvoliberaalille voi olla kauhistus ottaa kantaa mihinkään moraaliseen kysymykseen. Tällaiselle relativistille non-judgementality eli se ettei halua tuomita mitään on käytännössä ainoa eettinen ohjenuora. Mutta meille muille on olemassa hyveitä ja paheita eli moraalisesti arvokkaita ja arvottomia luonteenpiirteitä. Suurin osa niistä on sukupuolineutraaleja. Antiikin Kreikan käytännöllistä viisautta, rohkeutta, oikeamielisyyttä ja kohtuullisuutta voi odottaa jokaiselta. Katolisen kirkon seitsemän kuolemansyntiä eli ylpeys, kateus, ahneus, viha, mässäily, himo ja valheellisuus ovat myös pääosin ajankohtaisia edelleen, eivätkä nekään ole erityisen sukupuolispesifejä.

Biologiaan pohjaavat psykologiset erot kuitenkin altistavat miehet ja naiset hieman erilaisille paheille. Sukupuoliroolit voi ymmärtää hyveetiikan sukupuolispesifinä osana. Mies on luontaisesti (ainakin keskimäärin) naista aggressiivisempi. Konservatiivi näkee tämän piirteen faktana, jota on turha lähteä miehestä pois kuohitsemaan. Sen sijaan tuon aggressiivisuuden voi kanavoida yhteisön kannalta rakentaviin uomiin. Terveessä yhteiskunnassa aggressiivinen maskuliinisuus ilmenee miehisten kunnia-koodien ohjaamana heikompien suojeluna ja koko yhteisön puolustamisena, ei impulsiivisena väkivaltana.

Konservatiivi ei usko siihen, että machomiehen mallin purkamiseen pyrkivä sukupuoliroolien kritiikki johtaisi mihinkään hyvään. Todennäköisempää on, että tämä edistyksellinen pyrkimys romuttaa

vain maskuliinisen kunniakoodin, mutta jättää arkaaisen, impulsiivisen aggressiivisuuden jäljelle. Miksi näin päin? Koska konservatiivi uskoo, että aggressiivisuus on miehen luonnossa.

Vastaavasti miesten naisia suurempi kilpailullisuus on yhteiskunnan kannalta parhaassa käytössä, kun miesten annetaan toteuttaa sitä työelämässä. Ehkä jossain feministisessä utopiassa tasa-arvopoliittisilla uudelleenkorkeutuneilla henkisesti kuohitut miehet suhtautuisivat kunnianhimottomasti ura- ja palkkakehitykseensä. Todennäköisesti miehille suotaisiin tällaisessakin dystopiassa joitakin elämänalueita, joissa kilpailullisuus saisi ilmetä edes suhteellisen vapaasti. Ehkä miehet saisivat pelata kerran kuussa korttia keskenään? Yhteiskunnan kokonaisuutena ajatellen olisi älytöntä ohjata miesten luontainen kilpailullisuus johonkin joutavanpäiväiseen. Perinteiset sukupuoliroolit, jotka arvostavat miestä kovasta panoksesta työelämässä, hyödyttävät koko yhteiskuntaa.

Naiset ovat vastaavasti keskimäärin miehiä ihmissuuntautuneempia ja naisen keskeisimmät hyveet ovat samat jotka tulevat ensimmäisenä mieleen, jos pohtii, millainen on hyvä äiti. Myös naisille luonteenomaiset piirteet voi kanavoida sukupuoliroolien kautta rakentavaan suuntaan. Tunteellisuus on voimavara hoivatyössä mutta riski päätöksenteossa, ja tunteellisuus muuttuu paheeksi, kun se ylittää määrässä kultaisen keskitien ja siitä tulee pelkkää sentimentaalisuutta.

Paheet molemmilta sukupuolilta

Viime vuosikymmeninä sukupuoliroolit ovat jossain määrin laventuneet. Siltä osin kuin tämä on merkinnyt vastakkaisen sukupuolen hyveiden opettelua, kehitys on ollut konservatiivin näkökulmasta positiivista tai ainakin neutraalia. Mikäpä siinä, jos osa kaikkein älykkäimmistä naisista päättää antaa panoksensa vaikkapa lääketieteen edistämiseen.

Geneetikko Leena Peltonen-Palotie (1952-2010) oli tiedebarometrien mukaan pitkään suomalaisten parhaiten tuntema tietentekijä - ja kovan luonnontieteen alalla, jossa kilpailu on kovaa. Harva konservatiivi kuitenkaan näkee mitään kielteistä siinä, että nainen osoittaa tällä tavoin miehistä kilpailuviettiä akateemisella uralla.

Samoin yhä useammat isät osallistuvat aiempaa aktiivisemmin omien lastensa hoitoon, kun nämä ovat pieniä. Kehitystä voidaan konservatiivisesta näkökulmasta pitää positiivisena varsinkin siksi, että muutenhan lasten elämässä ei juuri muita aikuisia miehiä olekaan: päivähoitossa miehiä on edelleen vähän ja koulujen opettajakunnassa vähemmän kuin aiemmin. Sukupuolineutraaliutta julistavalle liberaalille saattaa olla yhdentekevää, onko lapsen maailmassa molempia sukupuolia, mutta konservatiivi ilahtuu siitä, että varsinkin pojille on tarjolla positiivinen miehen malli.

Valitettavasti sukupuoliroolien murtajina ihannoidaan nykyään kuitenkin useimmiten niitä, jotka ovat omaksuneet vastakkaiselle sukupuolelle ominaisia paheita. Eihän siinä mitään, jos mies liikuttuu oman lapsensa ensimmäisestä koulupäivästä niin, että silmä vähän kosta. Mutta aikamme pehmoiesihanteesta voi kertoa toisenkinlaisia esimerkkejä. Tapasin 2000-luvun alussa nuoren miehen, joka oli juuri valmistunut luokanopettajaksi. Hän kertoi ylpeänä, kuinka oli itkenyt luokan edessä tilanteessa, jossa yksi oppilas oli kiusannut toista. Nuoren opettajan mielestä alakoululaisten oli hyvä nähdä, että mieskin voi näyttää tunteensa. Hän ei selvästikään ymmärtänyt, että oman heikkouden näyttäminen julkisesti ei pelkästään ole noloa hänelle ilmeisen vieraan ja vanhanaikaisen maskuliinisen koodin mukaan, vaan se on myös vastuutonta tilanteessa, jossa hänen tulisi heikompien suojelemiseksi säilyttää opettajan auktoriteettinsa kiusaamiseen taipuvaisimpien oppilaiden silmissä.

Jokainen tietää myös naistyypin, joka kiroilee, tupakoi, juopottelee

ja harrastaa irtosuhteita kuin miehet. Jostakin käsittämättömästä syystä merkittävä osa feministeistä pitää näitä pissiksiä voimaantuneita vain siksi, että he eivät ole mukautuneet kiltin tytön rooliin. Voisi kuitenkin veikata, että jälkipolvi ei muistele näitä sukupuoliroolien vastaisen sodan veteraaneja ainakaan palkkatasa-arvon jos minkään muunkaan tavoiteltavaksi määritellyn asian edistäjinä. Lukuunottamatta joitakin huomiotaloutta hyväkseen käyttäviä rahastajia suurin osa näistä sukupuoliroolien kyseenalaistajista tuskin tekee merkittävää uraa.

Samalla kun sukupuolistereotyyppien murtamisesta on tullut jonkinlainen valtionuskonto, joka ohjaa ministeriöiden käskytyksellä jopa päivähoiton arkea, ovat tavalliset ihmiset jo kyllästyneet koko aiheeseen. Näyttää siltä, että parinmuodostuksessa on palattu vanhaan. Epämaskuliiniset miehet eivät käytännössä kelpaa edes feministeille, vaikka teoriassa asian pitäisi tietysti olla toisin. Useimmilla naisilla on luontainen halu maskuliinisiin miehiin. Useimmat miehet haluavat kumppanikseen feminiinisiä piirteitä omaavan naisen. Mutta koska sukupuoliroolit eivät enää ohjaa näitä luontaisia taipumuksia sivistyneisiin uomiinsa, tyylikkään mutta ehdottomasti maskuliinisen herrasmiehen sijaan pehmempiin kyllästyneet naiset haluavat nyt brutaalin luolamiehen. Jos naisellisuuden ihannetta ennen sukupuoliroolien kyseenalaistamisen aikaa edusti uhrivalmis lotta, nyt feminiinisyyden ikoni on yliseksualisoitu bimbo. On vaikea ymmärtää, miksi edes liberaali näkisi tässä jotain edistystä.

Kuusi perustavaa eroa

Kaikki edellä mainittu pohdinta tietysti lähtee siitä, että psykologiset sukupuolierot ovat ainakin merkittävältä osin biologisia eivätkä sosiaalisia konstruktioita. Mihin tuo uskomus perustuu? On helppo osoittaa, että moni luonnollisena pidetty asia on aidosti aivan arbitraarinen.

Nykyään pidämme itsestäänselvyytenä, että poikaa ei pueta vaaleanpunaisiin vaatteisiin, ellei tarkoituksena ole nimenomaan sukupuoliroolien murentaminen. Vaaleanpunaista pidettiin kuitenkin 1800-luvun Englannissa maskuliinisena värinä, ja tytöt puettiin usein valkoiseen tai siniseen. Lääkäriin ammattia pidettiin ennen miesten työnä, nyt yli puolet Suomen lääketieteen opiskelijoista on tyttöjä.

Tällaiset anekdotit saavat helposti uskomaan, että niilläkin alueilla, joissa miehet ja naiset eivät vielä ole samanlaisia, tuo tavoite tullaan saavuttamaan, kunhan vain taistelu stereotyyppien ja sukupuolirooleja vastaan jatkuu.

Tieteellinen näyttö puhuu kuitenkin tätä vastaan. Harvardin yliopiston kognitiotieteilijät Steven Pinker ja Elizabeth Spelke väittelivät vuonna 2013 yliopistossaan siitä, miksi naiset ovat aliedustettuja Yhdysvaltain korkeatasoisimmissa yliopistoissa matematiikan, tekniikan ja koviin luonnontieteiden urapoluilla. Erot ovat varsin suuria ja ne ovat pysyneet vakaina jo pitkän aikaa, vaikka naisten osuus korkeakoulutuksessa on kasvanut. Pinkerin mukaan sukupuoliroolit ja syrjintä eivät voi yksin selittää, miksi niin harva eliittiyliopiston matematiikan tai fysiikan professori on nainen.

Esitys on katsottavissa Youtubessa. Selostan Pinkerin erinomaisen argumentaation lyhyesti tässä. On syytä muistaa, että tieteellinen näyttö ei koostu muutamista tutkimuksista, joita olisi tässä raportissa mielekäs-tä käsitellä. Nyt puheena oleva tutkimusnäyttö koostuu eri tieteenaloja edustavien, tuhansien alkuperäistutkimusten muodostamasta kokonaiskuvasta. Miesten ja naisten välillä on toki muitakin psykologisia eroja, mutta tässä keskitytään niihin, joilla on merkitystä tasa-arvokeskustelun kannalta.

Ensin on hyvä todeta, mistä erot eivät johdu. Miesten ja naisten älykkyudessa ei ole eroja, eikä miesten ja naisten älykkyysjakauma myöskään näyttäisi olevan jakautunut eri tavalla niin, että miehissä olisi

naisia enemmän sekä hyvin älykkäitä että hyvin heikkolahjaisia.

On kuitenkin olennaista huomata, että pienetkin erot keskiarvossa tai keskihajonnassa merkitsevät hyvin paljon jakauman ääripäissä - ja kun puhe on eliittiyliopistojen luonnontieteiden ja matematiikan huippututkijoista, kyse on poikkeuksellisen lahjakkaista ja erityisen ankaran seulan läpäisseistä ihmisistä. Miehiä on enemmän kuin naisia 180 senttimetriä pitkien joukossa, mutta suhde on dramaattisesti suurempi miesten eduksi 190 senttiä pitkien joukossa.

Ensimmäinen aliedustusta selittävä tekijä Pinkerin mukaan on erilaiset päämäärät elämässä. Miehet arvostavat naisia enemmän sosiaalista statusta, naiset taas miehiä enemmän perhettä.

Toinen selittävä tekijä on, että naiset ovat enemmän ihmissuuntautuneita kuin miehet, kun miehet taas ovat naisia enemmän suuntautuneita asioihin ja järjestelmiin. Kaikkein vähiten ihmissuuntautuneet ovat voimakkaasti yliedustettuna fysiikassa, matematiikassa, kemiassa, biologiassa ja tietokoneohjelmoinnissa. Viimeisten 40 vuoden aikana naisten osuus huippuyliopistojen tutkijoina on noussut kaikilla aloilla, mutta alojen väliset erot ovat säilyneet samoina. Naisista suurin osa valitsee edelleen sosiaalitieteet tai lääketieteen kuin fysiikan tai matematiikan.

Kolmas selittävä tekijä on miesten suurempi riskinottoaivutus. Huipulle pääseminen urakehityksessä niin akateemisella alalla kuin liike-elämässäkin edellyttää riskinottoa. Ilmiön kääntöpuoli on se, että miehet ovat yliedustettuina myös esimerkiksi tapaturmissa.

Neljäs tekijä on miehillä painottuva kognitiivinen kyky, jota kutsutaan mentaaliseksi rotaatioksi eli kyvyksi kääntää ja pyöritellä mielessään 2- ja 3- ulotteisia kuvia tai kuvioita. Vaikka miehet ja naiset ovat älykkyystesteissä keskimäärin yhtä hyviä, on eroja testien osa-alueissa, ja tämä kuuluu niihin joissa miehet ovat vahvemmillä. Tämä kyky korreloi myös matemaattisen ongelmanratkaisun kanssa. Myös monet kemian

ja fysiikan historian suurmiehet kuten Faraday, Maxwell ja Tesla ovat muistelmissaan kuvailleet, kuinka he ovat päätyneet löytöihinsä kuvittelemalla kolmiulotteisia objekteja mielessään - yhtälöt ovat tulleet myöhemmin.

Viides tekijä on matemaattinen päättely. Vaikka tytöt ovat nykyään parempia koulun matematiikan tunneilla ja laskutoimituksissa, nuoret pojat ja aikuiset miehet ratkaisevat matemaattisia ongelmia tyttöjä ja naisia paremmin. Ero korostuu kaikkein parhaiden yksilöiden joukossa.

Kuudes tekijä on vaihtelu. Esimerkiksi pääsykokeissa miehiä on naisia enemmän sekä kaikkein huonoimpien että kaikkein parhaiten pärjänneiden joukossa.

Ovatko erot synnynnäisiä?

Ovatko miesten ja naisten väliset erot kognitiivisissa kyvyissä ja motivaatiossa sitten synnynnäisiä vai sukupuoliroolien tuotteita? Tämä on huomattavasti vaikeampi kysymys. Pinker esittää kymmenen erilaista tutkimusnäyttöä sen tueksi, että erot olisivat ainakin osaksi biologisia.

Ensimmäinen perustelu on se, että on olemassa mekanismeja, jotka voivat saada aikaan psykologisia eroja miesten ja naisten välille. Tyttö- ja poikasikiöt altistuvat aivan erilaisille koktaileille sukupuolihormoneja aivojen kehityksen kannalta ratkaisevassa vaiheessa sikiönkehityksessä sekä murrosiässä. Miesten ja naisten aivoissa on myös huomattavia eroja.

Toinen perustelu liittyy sukupuolierojen universaalisuuteen. Kaikissa antropologien tuntemissa kulttuureissa miesten ja naisten ajatteluun olevan erilaisia, kaikissa naiset osallistuvat enemmän lastenhoitoon ja miehet ovat kilpailullisempia lukuisilla mittareilla ja niin edelleen. Ajatus siitä että jossain viidakossa eläisi heimo, jonka sukupuoliroolit ovat käänteiset tai olemattomat on vain edistyksellinen myytti, jolle ei ole tutkimusnäyttöä.

Kolmas perustelu on erojen vakaus. Elämän päämäärien ja persoonallisuuspierreiden erot miesten ja naisten välillä ovat pysyneet samoina vuosikymmeniä huolimatta toisen aallon feminismin kaksi sukupolvea kestäneestä vaikutuksesta kulttuuriin länsimaissa. Sukupuolierot ovat säilyneet sitkeästi myös erilaisissa utopiakommuuneissa, joissa niitä on varta vasten pyritty kitkemään.

Neljäs perustelu on se, että samanlaisia eroja nähdään muilla nisäkkäillä. Useimmilla nisäkkäillä urokset ovat aggressiivisempi ja naaras enemmän jälkeläisten huoltoon investoiva sukupuoli kuten ihmisilläkin.

Viides perustelu on se, että useimmat sukupuolierot ilmenevät jo varhaisessa lapsuudessa, jotkut jopa ensimmäisien viikkojen aikana. Tytöt ottavat poikia enemmän katsekontaktia, pojat taas ovat kiinnostuneempia esineistä. Parin vuoden iässä tulee ilmi poikien tyttöjä suurempi viihtymys fyysiseen, aggressiiviseen ja kilpailulliseen leikkiin, kun tytöt pitävät enemmän yhteistyöhön perustuvista leikeistä ja kodin leikkimisestä. Pojille voi antaa nukan, mutta poikien leikissä se muuttuu kulkupeliksi, tytölle annettu auto saa nukan roolin.

Kuudes perustelu nojaa tapaukseen, jossa geneettinen poika on kasvatettu tytöksi. Terve vastasyntynyt kanadalaispoika David Reimer menetti peniksensä ympärileikkauksen komplikaatiossa, ja sukupuolentutkijan neuvosta hänet päätettiin kasvattaa tytöksi. Poika kastroidiin ja hänelle annettiin naishormoneja. Kun poika oli teini-ikäinen, edistykelliset sukupuolentutkijat käyttivät häntä akateemisissa piireissä esimerkkitapauksena, jonka tarkoitus oli osoittaa, että sukupuolirooli ja -identiteetti opitaan. Myöhemmin paljastui, että poika oli lapsuudessaan lähtien osoittanut poikalapsille tyypillisiä piirteitä. Sairastuttuaan masennukseen hänen isänsä paljasti totuuden, poika sai uuden korjausleikkauksen mieheksi ja meni naimisiin. Vastaavanlaisia tapauksia tunnetaan 25, ja jokaisessa niistä tytöksi kasvatettu poika oli kokenut olevansa poika tytön kehossa ja osoittanut pojille tyypillisiä piirteitä.

Seitsemäs perustelu kumooa suoraan sukupuolineutraalin kasvatuksen kannattajien ohjelman: tätä on jo kokeiltu. Meta-analyysi 172 tutkimuksesta, joihin osallistui 28 000 lasta, osoitti että sukupuoli-neutraalisti kasvatetut lapset eivät poikenneet muista amerikkalaisista. Erityisen huomionarvoista on että tyttöjen kannustamisella matemaatiikkaan ei ollut minkäänlaista vaikutusta.

Kahdeksas perustelu pohjaa sukupuolen biologiseen perustaan. Tytöt, jotka altistuvat kohdussa tavanomaista suuremmille määrille androgeenejä, osoittavat lapsuudessaan pojille tyypillisiä taipumuksia rajuihin leikkeihin ja mieltymyksiä poikien leluihin. He myös päätyvät muita naisia useammin miehisiin koulutusaloille.

Yhdeksäs perustelu on heikompi: on joitakin, joskin ristiriitaisia tutkimuksia, joiden mukaan sukupuolihormonien määrä olisi yhteydessä avaruudellisen hahmottamisen kykyyn.

Kymmenes perustelu liittyy Turnerin oireyhtymään eli naisiin, joilla on vain yksi X-kromosomi. Sen voi saada joko äidiltä tai isältä. Jos hän saa tytölle spesifin X-kromosomin, hänestä tulee keskimääräistä parempi lukemaan tunteita ja tunnistamaan kehonkieltä ja sosiaalisesti keskimääräistä taitavampi.

Stereotypiat heijastavat sukupuolieroja

Pinkerin mukaan tutkimusnäyttö vahvistaa, että miesten ja naisten väliset erot vastaavat laajalti yleisesti tunnettuja stereotypioita. Yleensä ajatellaan, että stereotypiat *aibeuttaisivat* sukupuolierot. Pinkerin mukaan on vähintään yhtä hyvin perusteltua ajatella, että stereotypiat *heijastavat* sukupuolieroja.

Sama pätee moniin muihinkin stereotypioihin. Ihminen on luonnostaan ja intuitiivisesti hyvä tilastotieteilijä, ja useimmat stereotypiat ovat varsin tarkkoja.

Mitä stereotyypioiden vastustamisesta sitten seuraa? Kuten todettua, edistykselliset luulevat virheellisesti, että sukupuolierot olisivat konservatiiveille itseisarvo. Eivät konservatiivit sitä pelkää, että edistyksellisten tavoite toteutuisi ja sukupuolierot katoaisivat. Tutkimusnäytön valossa niin ei tule käymään.

Sen sijaan stereotyypioiden ja sukupuoliroolien vastainen taistelu näyttäisi johtavan jatkuvaan realiteettien kiistämiseen, sananvapauden yhä aggressiivisempaan suitsimiseen poliittisen korrektiuden nimissä, sukupuoliroolien sivilisoivan vaikutuksen rapautumiseen ja yhdenvertaisuusperiaatteesta luopumiseen kiintiöajattelun hyväksi.

Sukupuolieron biologian kieltäminen ei edistä tasa-arvoa. Konservatiivi ei kiellä biologisia tosiasioita, eikä ole mitään syytä, miksi myöskään klassisen liberaalin tai edes feministin kannattaisi tehdä niin.

Musta Orkidea on nimimerkin takaa kirjoittava sateenkaariväkeen kriittisesti suhtautuva bloggaaja. Kirjoituksessaan Musta Orkidea käy läpi sitä, mitä eroa on sukupuolella ja sukupuoli-identiteetillä ja missä asioissa sukupuolineutraali gender-ideologia on väärässä.

Sukupuoli, identiteetti ja vaarallinen gender-ideologia

Olen sukupuolenkorjauksen läpikäynyt transsukupuolinen mies. Se tarkoittaa sitä, että olen syntynyt tyttönä ja lääketieteellisin menetelmin vaihtanut sukupuoleni mieheksi. Olen myös biseksuaali. Olen kuitenkin konservatiivi ja LGBT-kriittinen. Haluan tässä kirjoituksessa avata tapeilla olleita sukupuoleen liittyviä kysymyksiä omasta näkökulmastani. Kirjoitan nimimerkillä, sillä koen, että oikealla nimelläni ja naamallani esiintymällä menetän enemmän kuin voitan.

Mielestäni LGBT-liike¹ on monissa yhteiskunnallisissa kannanotoissaan ja vaatimuksissaan lähtökohtaisesti väärässä tai hakoteillä. LGBT-liikkeellä on kokonaisuutena hyvin vähän tekemistä homoseksuaalien tai transsukupuolisten tasa-arvon kanssa, eikä se edusta kyseisiä ryhmiä kokonaisvaltaisesti. LGBT-liike edustaa vasemmistolaista arvoliberaalia maailmankuvaa ja on siten ainoastaan kolmannen ja neljännen aallon feminismin ja niin sanotun ”suvaitsevaiston” jatke.

---

1 Termillä LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender) viitataan lesboihin, homoihin, biseksuaaleihin ja transihmisiin.

Transsukupuolisena tai ei-heterona oleminen ei tarkoita sitä, että automaattisesti edustaa homo- ja transaktivistien maailmankuvaa. Tuo maailmankuva on modernin feminismin maailmankuva sortorakenne-, vastakkainasettelu- ja sukupuolineutraaluisajatuksineen. Minä en usko sortorakenteiden olemassaoloon ja olen sitä mieltä, että sukupuolineutraalia maailmaa ei ole mitenkään mahdollista saavuttaa. Kuitenkin olen transsukupuolinen ja ei-hetero.

Kuinka on mahdollista, että en allekirjoita LGBT-liikkeen maailmankuvaa? Koska transsukupuolisena tai ei-heterona oleminen ei tarkoita sitä, että ei voisi nähdä todellisuutta samalla tavalla kuin muutkin. Minulla on silmät päässä. LGBT-liikkeen maailmankuvassa onkin se vikana, että se kieltäytyy tunnustamasta tiettyjä kiistattomia tosiasioita ja yrittää tahallaan lakaista monia homoseksuaaleihin ja transsukupuolisiin liittyviä ongelmia maton alle. Vastaavasti se ylikorostaa positiivisia saavutuksia. Siten se tukahduttaa yhteiskunnallisen asiakeskustelun ja tätä kautta maalailee homoseksuaaleista ja transsukupuolisista vääristynyttä kuvaa.

Sukupuoli on biologiaa

Aloitetaan sukupuolesta.

LGBT-aktivistit ja feministit väittävät, että sukupuoli käsitteenä on häilyvä ja ihminen voi itse määritellä, mihin sukupuoleen kuuluu tai on kuulumatta. Erilaisia sukupuolia on lukematon määrä, jopa yhtä monta kuin maapallolla on ihmisiä.

Tämä ei ole mitenkään todellisuuteen pohjautuva näkemys. Sukupuolia on olemassa vain kaksi, mies ja nainen eli uros ja naaras. Mitään ns. kolmansia sukupuolia tai välimuotoja ei ole olemassa. Sukupuoltaan ei myöskään voi valita, vaan sukupuoleen synnyttään.

Sukupuoli on fyysinen ominaisuus, kuten vaikka pituus, paino

tai ihon väri. Sillä, että kumpaa sukupuolta edustaa, on dramaattisia vaikutuksia yksilön ominaisuuksiin (sekä fyysisiin että psyykkisiin). Sukupuolieroja on olemassa ja ne ovat erittäin todellisia. Sukupuoli on ihmisen lisääntymisbiologinen ominaisuus eli tuottaako hän siittiöitä vai munasoluja ja voiko hän synnyttää vai siittää lapsen. Mies ja nainen voidaankin selkeästi erottaa toinen toisistaan primääristen (ja yleensä myös sekundääristen) sukupuoliominaisuuksien perusteella. Koska kyseessä on synnynnäinen fyysinen ominaisuus, ei sukupuoltaan voi valita tai määritellä itse yhtään sen enempiä kuin muutakaan fyysistä ominaisuutta voi. Minä en voi määritellä itseäni pitemmäksi tai lyhyemmäksi tai toisenrotuiseksi, vaikka kuinka haluaisin. Sellainen ei ole mitenkään mahdollista. Samoin en voi myöskään määritellä itseäni toiseen sukupuoleen. Vaikka väittäisin olevani milloin mitäkin, niin todelliset fyysiset ulottuvuuteni ja ominaisuuteni eivät muutu.

Jos sukupuolia ei ole olemassa, niin mistä vauvat tulevat? Aivan. Eli sukupuolia on vain kaksi ja omaansa ei voi valita tai uudelleenmääritellä.

Mitä transsukupuolisuus on? Voiko sukupuolta vaihtaa?

Transsukupuolisuus on sukupuoli-identiteetin häiriö. Transsukupuolinen ihminen kokee olevansa vastakkaista sukupuolta kuin mitä fyysisesti edustaa. Transsukupuolinen mies (transmies) on biologinen nainen, joka kokee olevansa mies. Transsukupuolinen nainen (transnainen) on biologinen mies, joka kokee olevansa nainen. Transsukupuolisuuden oire on kehodysoforia (sukupuolidysforia), missä henkilö kokee, että hänen kehonsa on väärä, kehossa joko on siihen kuulumattomia osia tai siitä puuttuu jotakin, jota henkilön mielestä siinä kuuluisi olla. Transsukupuolisia kutsutaan usein sukupuolisesti poikkeaviksi tai sukupuolisesti epäselviksi, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Transsukupuolisen ihmisen

keho on normaalisti kehittynyt ja normaalisti toimiva miehen tai naisen keho. Ongelma on henkilön kehonkuvassa ja identiteetissä eli hänen mielessään.

Mistä transsukupuolisuus johtuu? Tästä on erilaisia teorioita, mutta nykyisin ollaan sillä kannalla, että transsukupuolisuus on synnynnäinen tila, joka liittyy aivojen poikkeavaan rakenteeseen. Täten transsukupuolisuuden syy olisi elimellinen. Transsukupuoliset tyypillisesti kuvaavat, että heillä on ollut sukupuoli-identiteettiongelmia niin kauan kuin muistavat. Ongelmat alkavat jo pienenä lapsena ja pahenevat teini-iässä ja varhaisaikuisuudessa. Transsukupuolisuudesta ei voi parantua tai eheytyä. Sen kanssa voi korkeintaan oppia elämään.

Transsukupuolisuus on erittäin vaikea tila. Olen itse kuvannut kehodysforiaa siten, että se on kuin ylläsi olisi jatkuvasti naamiasasu, jota et voi riisua. Tiedät itse olevasi jotakin ja yrität huutaa sen maailmalle naamarisi takaa, mutta kukaan ei koskaan kuule tai usko. Tämä aiheuttaa jatkuvaa ahdistusta, masennusta ja hulluksitulemisen tunnetta. Ainoa keino päästä tästä on kaivaa se naamari irti nahastasi eli ryhtyä sukupuolenkorjausprosessiin, missä henkilöstä muokataan keinotekoisilla hormonivalmisteilla ja kirurgisin toimenpitein toisen näköinen. Tunne siitä, että olet jotakin muuta kuin mitä esität, on niin voimakas, että se jyrää kaiken järjen ja todellisuudentajun yli. Minä tiedän, että olen nainen. Minä tiedän, ettei minusta voi koskaan tulla miestä. Voin sanoa tämän kaiken ääneen, mutta se ei mene minulle jakeluun. Mieleni ei kykene mitenkään sisäistämään sitä, että olen nainen. Tunne siitä, että olen mies, on niin voimakas, ettei mikään mahti maailmassa saa minua tuntemaan itseäni naiseksi.

Tunne siitä, että olet vastakkaisen sukupuolen yksilö, ei ole normaalia eikä tervettä. Transsukupuolisuus ei ole normaalia. Se on vaikea psyykkinen häiriö, joka vaatii lääketieteellistä väliintuloa. Se on synnynnäinen poikkeama, jonka hoitamiseksi on vain huonoja ratkai-

suja. Hoitamaton transsukupuolisuus voi johtaa vakaviin ongelmiin, jopa kuolemaan, sillä sukupuolidysforia on siitä kärsivälle ihmiselle itselleen erittäin todellinen. Sukupuolenkorjaus taas on erittäin raskas lääketieteellinen prosessi, jonka onnistumisesta ei ole takeita, joka on peruuttamaton ja johtaa hedelmättömyyteen.

Sukupuolenkorjausprosessi on sarja lääketieteellisiä hoitoja ja kirurgisia operaatioita, joiden tarkoituksena on keinotekoisesti muokata henkilöstä vastakkaisen sukupuolen yksilön näköinen. Hoidot ovat kuitenkin ainoastaan kosmeettisia. Pinnan alla olet yhä sitä sukupuolta, johon synnyit. Sukupuoltaan ei ole mahdollista oikeasti vaihtaa. Sukupuolenkorjaus tekee ihmisestä hedelmättömän, sillä toimivaa vastakkaisen sukupuolen lisääntymiselimistöä tai edes toimivia sukupuolielimiä ei ole mahdollista rakentaa. Kromosomejaan ei voi muuttaa. Sukupuolenkorjaushoidot turmelevat alkuperäisen kehon ja sen lisääntymiselimistön. Minusta ei voi koskaan tulla miestä. Tulen ikuisesti olemaan vain leikeltu ja muokkailtu nainen.

Sukupuoli-identiteetti on spektri

Sukupuoli-identiteetti ja sukupuoli ovat kaksi eri asiaa. Siinä missä varsinainen sukupuoli on fyysinen, muuttumaton ominaisuus, on sukupuoli-identiteetti paljon häilyvämpi käsite ja on hyvin vaikeaa määritellä, että millainen on 100% nainen ja millainen on 100% mies ja missä näiden raja menee. Suurin osa ihmisistä ei koe ristiriitaa fyysisen sukupuolensa ja sukupuoli-identiteetinsä välillä. Tällaista ihmistä kutsutaan cis-sukupuoliseksi. Transsukupuolinen kokee olevansa vastakkaista sukupuolta eli hänen fyysinen sukupuolensa ja sukupuoli-identiteetinsä ovat ristiriidassa. Näiden kahden ääripään (cis- ja transsukupuolinen) väliin jää iso harmaa alue. On myös sellaisia ihmisiä, joiden sukupuoli-identiteetti on epämääräinen, häilyvä tai muuttuva ja he saattavat kokea,

että eivät ole kumpaakaan sukupuolta tai ovat molempia yhtä aikaa. Heistä käytetään mm. nimityksiä agender, genderqueer, genderflow yms.

Valtaosa heteroista cis-sukupuolisista ihmisistäkään ei edusta ominaisuuksiltaan 100% miestä tai 100% naista, vaan he asettuvat sukupuoli-identiteettispektrillä eri kohtiin. On olemassa käytökseltään tai kiinnostuksenkohteiltaan huomattavan feminiinisiä miehiä tai huomattavan maskuliinisia naisia, mutta ei ole epäilystäkään, etteivätkö he olisi miehiä tai naisia. Tästä huolimatta he eivät koe sukupuoli- tai kehodysoforiaa. Ongelmia alkaa tulla, kun mennään tietyn raja-alueen yli. Mutta missä tämä raja-alue sijaitsee? En usko, että sitä on edes mahdollista tyhjentävästi määrittellä.

Ajatus sukupuoli-identiteetistä spektrinä tulee ongelmalliseksi silloin, kun sekoitamme sukupuoli-identiteetin ja fyysisen sukupuolen keskenään. Nämä eivät ole sama asia. Fyysinen sukupuoli on olemassa riippumatta henkilön sukupuoli-identiteetistä. Tietetyt tahot ovat käyttäneet spektriajatusta todisteena sille, että sukupuolta ei voida määrittellä. Tämä on virheellinen näkökanta.

Intersukupuolisuus keppihevosenä

Intersukupuolisuus on fyysisen sukupuolen kehityshäiriö (kehitysvamma). Intersukupuolisen ihmisen lisääntymiselimistö tai sukupuoliminaisuudet eivät ole normaalisti kehittyneet. Intersukupuolisia tiloja on olemassa lukemattomia erilaisia, joista osassa henkilöllä on hieman poikkeavasti kehittyneet sukupuolielimet (esimerkiksi poikkeavan suuri klitoris tai poikkeavan pieni penis), mutta lisääntymiselimistö on muuten normaali ja toimiva ja henkilö voi saada lapsen. Osassa tapauksia sukupuolielimistön kehityksessä on puutteita, kuten sellainen muoto, jossa henkilön kromosomit ovat XX ja hänen ulkoiset sukupuolielimi-

mensä ovat naisen, mutta häneltä puuttuu kohtu. Osassa tapauksia henkilön kromosomit ovat poikkeavat tai lisääntymiselimistö on niin epämääräinen, ettei voida sanoa, kumpaa sukupuolta henkilö edustaa. Tällaiset henkilöt ovat lisääntymiskyvyttömiä. Esimerkiksi eräissä intersukupuolisuuden muodossa XY-kromosomiparin omaavalla henkilöllä Y-kromosomi ei toimi, joten hän kehittyy naiseksi. Eräissä muodossa henkilön ulkoiset sukupuolielimet näyttävät naisen elimiltä, mutta häneltä puuttuu kohtu ja munasarjat ja niiden tilalla on kehon sisässä olevat kivekset.

On tärkeää ymmärtää, että intersukupuolisuus ei ole todiste siitä, että sukupuoli on epämääräinen käsite. Intersukupuolisuus ei ole kolmas sukupuoli, vaan sukupuolen kehityshäiriö. Lisäksi poikkeavien yksilöiden olemassaolo ei tee olemattomaksi sitä, että valtaosa väestöstä on selkeästi joko mies- tai naissukupuolta. Yksisilmäisten ihmisten olemassaolo ei tee olemattomaksi sitä, että ihmisellä on normaalisti kaksi silmää ja ihminen on kaksisilmäinen eliölaji.

En pidä siitä, että feministit ja transaktivistit ovat puhuneet intersukupuolisten suulla. Intersukupuolisuuteen liittyvissä asioissa tulisi kuulla intersukupuolisia itseään.

Translakiuudistus - pitäisikö kenentahansa voida vaihtaa sukupuolta milloin tahansa?

Suomen tämänhetkisen lainsäädännön mukaan kukaan ei voi saada lääketieteellisiä transhoitoja (hormoneja tai leikkauksia) tai vaihtaa juridista sukupuoltaan (nimeään ja henkilötunnustaan) ilman, että hänellä on erikoispsykiatrin asettama transsukupuolisuusdiagnoosi F64.0. Diagnoosin saadakseen täytyy henkilön osallistua syvällisiin psykiatriisiin tutkimuksiin, jotka tapauksesta riippuen kestävät useasta

kuukaudesta useaan vuoteen. Tutkimuksia kutsutaan transtutkimuksiksi. Tutkimuksia tehdään vain kahdessa sairaalassa koko Suomessa, Tampereen TAYS:issa ja Helsingin HUS:issa. Kun henkilö diagnosoidaan transsukupuoliseksi saa hän oikeuden vaihtaa nimensä vastakkaisen sukupuolen nimeksi sekä oikeuden aloittaa hormonihoidot. Yleensä hänet myös asetetaan leikkausjonoon. Henkilötunnuksen voi muuttaa vasta, kun hormonihoidot on kestänyt tietyn ajan eli yleensä vuoden tai kaksi. Lisäksi hoitoihin on 18 vuoden ikäraja.

Transaktivistit ovat kuvanneet transtutkimuksia nöyryyttäväksi ja ihmisoikeuksien vastaisiksi. He ovat vaatineet ns. itsemääräämisoikeutta eli kaikkien transtutkimusten lakkauttamista ja sukupuolenkorjaushoitojen vapauttamista kaikkien saataville. Heidän mielestään kenen tahansa pitäisi voida saada sukupuolenkorjaushoitoja milloin tahansa ja kenen tahansa pitäisi voida saada vaihtaa nimensä ja henkilötunnuksensa vastakkaista sukupuolta vastaaviksi milloin tahansa riippumatta siitä, onko käynyt läpi mitään hormoni- tai leikkaushoitoja vai ei.

Transaktivistit ovat unohtaneet, että sille on erittäin hyvä syy, että miksi transtutkimukset ovat ylipäätään olemassa. Transtutkimusten tarkoituksena on seuloa sellaiset tapaukset, jotka eivät ole oikeasti transsukupuolisia ja tarvitsevat muunlaista hoitoa sekä sellaiset, joiden psyyke tai elämäntilanne eivät kestäisi hoitoja. On pidettävä mielessä, että sukupuolenkorjaushoidot ovat rankkoja ja peruuttamattomia ja ne aiheuttavat peruuttamattomia muutoksia kehossa. Et saa koskaan takaisin jotakin sellaista, joka on kerran leikattu irti. Lisäksi leikkausten onnistumisesta ei ole takeita. Leikkauksiin liittyy vakavan komplikaation, jopa kuoleman, riski. Pelkästään tästä syystä sukupuolenkorjaukseen tulee suhtautua asiaankuuluvalla vakavuudella ja niiden hoitojen käyttöönoton pitäisikin olla vasta viimeinen keino, kun kaikki muu on jo kokeiltu. Hoitoja ei missään tapauksessa tule antaa sellaiselle ihmiselle, joka ei täysin ymmärrä, että mihin on ryhtymässä tai jonka tilasta ei

voida olla varmoja.

Maa maailmalla on lukuisia esimerkkejä ihmisistä, joiden ei olisi koskaan pitänyt ryhtyä sukupuolenkorjaukseen. Ihmisellä voi olla erilaisia psyykkisiä häiriöitä, jotka oireilevat jonkinasteisella sukupuolidysforialla ja jotka siten voidaan helposti tulkita transsukupuolisuudeksi, mutta kun on kaiveltu vähän syvemmältä, niin paljastuu jotakin muuta. Ihminen voi myös olla täysin vakuuttunut siitä, että hänen ongelmansa on transsukupuolisuus ja ongelmat ratkeavat sukupuolenkorjauksella. Myöhemmin on sitten paljastunut, että missä todellinen ongelma on. Joskus ihminen on ymmärtänyt todellisen tilansa liian myöhään eli sukupuolenkorjaushoidot on jo tehty ja takaisinspääsyä ei ole. Esimerkiksi yhdysvaltalainen Walt Heyer kärsi sukupuoli-identiteetti-ongelmista koko ikänsä ja hakeutui sukupuolenkorjaukseen miehestä naiseksi. Hän eli vuosia naisena, mutta ongelmat eivät ratkenneet. Heyer hakeutui uudestaan hoitoon ja hänellä diagnosoitiin dissosiaatiohäiriö. Hän meni psykoterapiaan dissosiaatiohäiriön hoitamiseksi ja vaihtoi sukupuolensa takaisin naisesta mieheksi. Leikkauksessa miehestä naiseksi hänen sukelimensä oli kuitenkin tuhattu.

Transsukupuolisuuden tutkimus- ja seulonnamenetelmät kehitettiin juuri siksi, että maailmansotien jälkeisellä ajalla Walt Heyerin kaltaisia tapauksia oli todella paljon. Tarkalla seulonalla hoitoihin hakeutuvista ihmisistä saadaan seulottua pois ne tapaukset, jotka tarvitsevat muuta hoitoa, ennen kuin he ehtivät silvotuttaa itsensä. Nykyiset hyvin pienet katumisprosentit Pohjoismaissa ovat suoraa seurausta erittäin tiukasta seulonnasta.

On myös merkittävää, että tutkimusten mukaan yli 80% lapsena sukupuoli-identiteetti-ongelmista kärsineistä kasvaa siitä ulos ja kehittyy normaaliksi mieheksi tai naiseksi. Moni homo tai lesbo kärsii jonkinasteisista identiteetti-ongelmista lapsena. Lapsen kohdalla transsukupuolisuutta ei tulisi milloinkaan tarjota selitykseksi hänen ongelmilleen.

Lapsen trans-identiteetin tukemisella voi olla katasrofaaliset seuraukset. Sukupuolenkorjaushoitoja ei pidä myöntää alaikäiselle kuin äärimmäisessä poikkeustapauksessa.

Transaktivistit eivät suhtaudu sukupuolenkorjaukseen tarpeeksi vakavasti. Transtutkimukset eivät ole ihmisoikeuksien vastaisia, vaan ne ovat olemassa potilaan turvallisuuden vuoksi. Seuraa ei pidä missään tapauksessa löysätä. Tutkimusten tarkoitus on minimoida riski väärin diagnooseihin.

Vaatus siitä, että nimensä tai henkilötunnuksensa pitäisi pystyä vaihtamaan koska tahansa, on järjetön. Sukupuoli on muuttumaton fyysinen ominaisuus, joka ei ole ilmoitusasia. Emme me voi mielivaltaisesti jaella henkilötunnuksen sukupuolimerkintöjä ihmisille, joiden fyysiset ulottuvuudet eivät vastaa kyseistä sukupuolimerkintää. Mitä tulee sukupuolen mukaan jaoteltuihin vessoihin, pukuhuoneisiin tai urheilukisoihin, niin kyse on myös turvallisuudesta ja reiludesta. Ei ihmistä voida päästää vastakkaisen sukupuolen tiloihin vain siksi, että hän sinne haluaa. Miten voimme todentaa, että kuka on tosissaan ja kuka on vain perverssi, joka käyttää koko asiaa hyväkseen? Emme mitenkään. Sukupuolen mukaan jaotellut urheilukisat taas ovat aika itsestäänselvä asia. Miehillä ja naisilla on aivan erilainen suorituskyky. On aika selvää, että transaktivistit eivät ole ajatelleet tätä asiaa ihan loppuun asti.

Gender-ideologia on vaarallinen

Gender-ideologialla tarkoitetaan sukupuolineutraaliutta eli ajatusta siitä, että sukupuoli on häilyvä käsite ja ihminen voi itse määritellä sukupuolensa. Sukupuolia olisi täten olemassa lukemattomia erilaisia ja että sukupuolta ei voida tyhjentävästi määritellä. Ajatus pohjaa feministien ajatukseen sukupuolesta sosiaalisena konstruktiona eli sukupuolierot johtuvat kasvattuksesta, eivätkä biologiasta.

Gender-ideologia ei pohjaudu todellisuuteen. Sukupuoli on muuttumaton fyysinen ominaisuus ja sukupuolierot pohjaavat sukupuolten fyysiseen erilaisuuteen. Tutkimukset ja ennakkotapaukset myös osoittavat, että yksilön sukupuoli-identiteettiin ei voida ulkoapäin vaikuttaa. Vaikka harvinaisia poikkeustapauksia (transsukupuolisia) on olemassa ei se tee olemattomaksi sitä, että ylivoimainen enemmistö kaikista ihmisistä kokee olevansa juuri sitä sukupuolta mitä on myös fyysisesti. Myös tyypilliset kiinnostuksen kohteet, temperamentti ja muu käyttäytyminen noudattaa sukupuolijakoa. Ulkoapäin tulevilla sorkkimisyrytyksillä on ainoastaan negatiivinen vaikutus yksilön kehitykseen, mielenterveyteen ja elämänlaatuun.

Eräs tunnettu kansainvälinen ennakkotapaus on David Reimerin eli Brendan tapaus. Brenda syntyi poikana nimeltä Bruce vuonna 1965 Kanadassa, mutta ympärileikkauksessa vauvana hänen peniksensä tuhoutui. Brucen vanhemmat saivat kuulla John Moneyta, psykologista, joka oli aikansa sukupuoli-identiteetin tutkimuksen edelläkävijä. Money innostui Brucesta, sillä hän halusi osoittaa todeksi teoriansa siitä, että sukupuoli-identiteetti rakentuu kasvattuksesta eikä se pohjaa biologiaan. Money halusi Brucen avulla todistaa, että pojasta saadaan tyttö kasvattamalla hänet tyttönä. Erityisen otollinen tutkimuskohde Bruce oli siksi, että hänellä oli kaksoisveli. Bruce leikattiin tytöksi, hänet nimettiin Brendaksi ja hänen vanhempiaan kiellettiin kertomasta hänelle, että hän oli syntynyt poikana. Koe meni kuitenkin pieleen jo alusta lähtien. Brenda ei koskaan käyttäytynyt niinkuin tyttö, hän ei kiinnostunut tyttöjen leikeistä, vaan halusi leikkiä veljensä leluilla. Hän ei halunnut pukeutua mekkoon. Kahdeksanvuotiaana Brendan olisi pitänyt mennä jatkoleikkaukseen, mutta Brenda kieltäytyi. Hän ei halunnut olla tyttö. Koulussa opettajat kertoivat hänen kiinnostustensa olevan voimakkaasti maskuliinisia. Psykologien muistiinpanojen mukaan Brenda pelkäsi jo lapsena, että hänen sukuelimilleen oli tehty jotain. Hän koki olevansa

poika, jolla on pitkä tukka ja tyttöjen vaatteet. Murrosikäisenä hänelle tuli äänenmurros estrogeenilääkityksestä huolimatta, hänellä oli kapea lantio ja vahvat hartiat. Hän myös liikkui teinipoikamaisen kömpelösti. Teininä hän lakkasi käyttämästä hameita ja alkoi käyttää itsestään nimeä David. Hän sai tietää, mitä hänelle oli vauvana tapahtunut. Hän halusi sukupuolenkorjausleikkaukseen, missä hänestä tehtäisiin poika. David yritti itsemurhaa kaksi kertaa nuorena. Sitten hän meni naimisiin naisen kanssa ja hänelle tehtiin penisleikkaus. Myöhemmin hänen veljensä kuoli ja tuli avioero ja talousvaikeuksia. David ampui itsensä 38-vuotiaana.

John Moneyn opit siitä, että sukupuoli-identiteetti rakentuu kasvatuksesta, eikä pohjaa biologiaan, levisivät ympäri maailman, myös Suomeen. Tämän jälkeen esimerkiksi sukupuoleltaan epäselvät vauvat (intersukupuoliset) leikattiin hyvin pian syntymän jälkeen yleensä tytöksi, sillä tytöksi leikkaaminen on helpompaa. Aiemmin intersukupuolisia ei yleensä leikattu. Ennakkotapaukset osoittavat, että myös intersukupuolisen lapsen sukupuoli-identiteetti on sisäsyntyinen ja siihen ei voida vaikuttaa kasvatuksella. Leikkaamalla lapsi väärään sukupuoleen aiheutetaan hänelle sukupuolidysforia. Ajatus sukupuolesta sosiaalisena konstruktiona on osoitettu lukemattomin esimerkein vääräksi.

Gender-ideologia eli sukupuolineutraaluisideologia onkin erityisen vaarallinen juuri poikkeustapausten kannalta eli intersukupuolisten tai sukupuoli-identiteettiongelmissa kärsivien kannalta. Voidaksemme hoitaa näitä tapauksia oikein tulee meidän ymmärtää, mistä sukupuoli-identiteetti tulee, miten se rakentuu ja mikä merkitys sillä on yksilölle. Meidän tulee ymmärtää tämä asia myös normaalien lasten (ei-intersukupuoliset ja ei-transsukupuoliset) kannalta, ettemme tule aiheuttaneeksi heille identiteettiongelmaa kasvatuksellisilla toimilla. Erityisen vaarallisia sukupuoli-identiteettiin liittyvät virhekäsitykset ovat lainsäätäjien ja terveydenhoiton ammattilaisten käsissä.

Aiemmin mainittu Walt Heyer on kertonut, että hänen sukupuoli-identiteettiongelmansa alkoivat siitä, kun hänen isoäitinsä puki häntä mekkoon ja leikki hänen olevan tyttö, kun Heyer oli vasta lapsi. Myöhemmin Heyerin setä käytti häntä seksuaalisesti hyväkseen. Erityisesti isoäidin mekkoleikit kiusasivat häntä pitkälle aikuisikään saakka. Aikuisena Heyer uskoi hänen ongelmiensa johtuvan siitä, että hän oli transsukupuolinen, mutta myöhemmin selvisi, että hänen identiteettiongelmansa olivat traumaperäisiä. On merkittävää, että miten helppoa lapsen sukupuoli-identiteetti ja psyyke on rikkoa.

Gender-ideologia on hiipinyt viime vuosina Suomeenkin ja nyt sitä ollaan ottamassa osaksi opetusjärjestelmää. Tämä on yksiselitteisesti vaarallista sen perusteella, mitä olemme oppineet kansainvälisistä ennakkotapauksista. Sukupuolten ja sukupuoliroolien sotkeminen on omiaan aiheuttamaan ongelmia terveillekin yksilöille, järkkyneistä puhumattakaan. Vanhemmat ovat raportoineet, kuinka jonkinasteisista identiteettiongelmissa kärsivä lapsi tai teini on poiminut ajatuksen transsukupuolisuudesta jostain ja saanut päähänsä, että tässä hän se ongelma onkin, ja ryhtynyt tietoisesti pukeutumaan ja käyttäytymään vastakkaisen sukupuolen tavoin. Tutkimusten mukaan 80% sukupuoli-identiteettiongelmissa kärsivistä lapsista kasvaa normaaliksi mieheksi tai naiseksi, joten on vaarallista lähteä tukemaan lasta tai nuorta hänen transidentiteetissään. Tästä voi olla pahimmassa tapauksessa tuloksena virheellisesti diagnosoitu transsukupuolisuus sekä peruuttamattomat toimenpiteet (sukupuolenkorjaushoidot), joita henkilö sitten katuu. Katumistapaukset eivät usein pääty onnellisesti.

Transaktivistit ovat väittäneet, että perinteinen sukupuolikäsitys on liian kapea ja moni ihminen kärsii identiteettiongelmissa, koska ei mahdu perinteiseen miehen tai naisen rooliin. Tähän gender-ideologia on lääke, sillä sen tarkoituksena on laventaa sukupuolirooleja. Tämä on virheellinen näkemys. Gender-ideologia nimenomaan itse kaventaa

sukupuolirooleja, sillä se pelkistää mieheyden ja naiseuden tiettyihin stereotyyppioihin. Nykyään kuuleekin puhuttavan ”naisnaisista” ja ”miesmiehistä”, jotka tarkoittavat stereotyyppisen feminiinistä naista tai maskuliinista miestä. Gender-ideologian sanoma on se, että jos et mahdu johonkin kapeaan stereotyyppiin, niin et ole nainen tai mies ollenkaan, vaan olet joku muu. Todellista tasa-arvoa on viestittää lapsille, että voit olla millainen tyttö tai poika tahansa olematta yhtään vähempää tyttö tai poika.

Sitä paitsi, kuinka mielekästä on ryhtyä massiivisiin toimenpiteisiin koulussa, päiväkodissa tai työpaikalla sukupuolittuneisuuden poistamiseksi, kun ylivoimainen enemmistö kaikista ihmisistä ei koe sukupuoliristiriitaa? Kuinka mielekkäitä ovat massiiviset varotoimet sen puolesta, että luokallasi saattaa olla joku transsukupuolinen? On hyvin todennäköistä, että koko luokalla ei ole ketään transsukupuolista, eikä välttämättä koko koulussa, varsinkin jos on pienemmästä koulusta kyse. Transsukupuolisuus ei ole yleinen ilmiö. Miten mielekästä on pakottaa kaikki muut elämään jonkun hyvin pienen ryhmän ehdoilla? Mikäli poikkeustapauksia ilmenee, niin ne voidaan aina käsitellä tapauskohtaisesti. Meidän ei tarvitse valita kahden ääripään välillä eli joko poikkeavuuksien olemassolo kielletään tai normaalin olemassaolo kielletään. Lähtökohdan kuitenkin tulee olla se, että sukupuolia on vain kaksi.

Vain mies ja nainen voivat saada keskenään lapsen

Monet yhteiskunta-analyttikot ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että homoavioliittokeskustelu on mahdollista vain siksi, että koko avioliitto käsitteenä ja instituutiona on korruptoitunut ja tuhattu. Minusta tämä on uskottava selitys. Avioliitto on kaikkina maailmanaikoina ollut miehen ja naisen välinen, sillä avioliiton tarkoitus on lasten tuottaminen.

Perhe eli miehen ja naisen muodostama liitto on yhteiskunnan lisääntyvä perusyksikkö. Avioliiton tarkoitus onkin turvata lasten asema ja kasvuympäristö. Avioliitto ei ole olemassa aikuisia varten. Se on olemassa lapsia varten. Kaksi miestä tai kaksi naista eivät voi mitenkään saada lapsia keskenään. Se on yksiselitteinen biologinen fakta.

En yksiselitteisesti ota kantaa homoavioliittoa vastaan tai sen puolesta. Mielestäni tähän voisi olla mahdollista neuvotella jonkinlainen kompromissiratkaisu. Olen kuitenkin sitä mieltä, että kirkkoilla tai yksittäisillä seurakunnilla tulee olla oikeus itse valita, että vihkivätkö ne homopareja vai eivät. Myös se on fakta, että homoavioliitto ei voi yhteiskunnassa koskaan olla täysin tasa-arvoinen heteroavioliiton kanssa. Syynä on homoavioliiton kyvyttömyys tuottaa lapsia.

Minulla ei ole mielipidettä homoparien adoptio-oikeudesta. Homoparien hedelmöityshoitoja ja kohdunvuokrausta kuitenkin vastustan ehdottomasti. Adoptiossa annetaan uusi mahdollisuus jo olemassaolevalle huono-onniselle lapselle, jonka elämä ei ole alkanut parhaalla mahdollisella tavalla. Miksei myös homopari saisi tarjota tällaiselle lapselle kodin, kunhan uusi koti täyttää tietyt kriteerit. Hedelmöityshoitojen tai kohdunvuokrauksen avulla sen sijaan keinotekoisesti, tietoisesti ja tahallisesti luodaan alkuperältään ja juuriltaan rikkinäinen lapsi, joka tahallisesti ja tietoisesti erotetaan isästään tai äidistään. Täten lapsi pelkistetään pelkäksi kauppatavaraksi, jota voi ostaa tai myydä. Näin tulemme polkeneeksi lapsen oikeuksia sen nimissä, että homopari saisi leikkiä normaalia perhettä. Homoparit jopa omassa kielenkäytössään käyttävät sellaisia ilmauksia kuin ”haluan saada lapsia kumppanini kanssa”, vaikka tietävät itsekin, etteivät lapsia voi saada. Keinotekoisesti tuotetut lapset tyypillisesti kärsivät juurettomuuden tunteesta ja heistä monesta on tullut lasten oikeuksia ajava ja hedelmöityshoitoja vastustava aktivisti. Kansainvälisistä ennakkotapauksista voimme huomata, että ihmisellä on sisäsytynyt tarve tuntea molemmat vanhempansa (isän

ja äidin) ja kaksi isää tai kaksi äitiä ei korvaa menetettyä vanhempaa, vaikka homopari olisi kohdellut lasta kuinka hyvin tahansa.

Se on valitettavaa, mutta totta, että homopari ei voi koskaan olla samankaltainen kuin heteropari. Tämän toteaminen ei ole vihaa eikä syrjintää. Lapsi ei ole kauppatavaraa eikä lapsen saaminen ole ihmisoi-keus. Yritys uudelleenmäärittellä perhe ja vanhemmuus on todellisuudenvastaista.

Syrjintä ja yhteiskunnan transfobia

Transaktivistien materiaalissa törmää jatkuvasti kahteen väitteeseen, joista ensimmäinen on se, että transsukupuoliset ovat yhteiskunnan syrjityimpiä vähemmistöjä ja toinen se, että nykyinen yhteiskunta on lähtökohtaisesti transfoobinen. Mielestäni näistä väitteistä kumpikaan ei pidä paikkaansa. Päinvastoin, Suomi ja muut länsimaat tällä hetkellä ovat koko maailman transmyönteisimmät ja transystävällisimmät paikat koko historiassa. Mielestäni Suomi ja länsimaat ovat jo saavuttaneet transmyönteisyyden raja-aidan eli tästä ei voida enää parantaa ilman, että aiheutamme epätasa-arvoa toisille väestöryhmille. Toisinsanoen, emme voi enää parantaa transsukupuolisten asemaa asettamatta heitä korotettuun asemaan toisiin nähden. Korottaminen ei ole tasa-arvoa, vaan se on ylivaltaa ja etuoikeutta. Sama pätee homoseksuaaleihin.

Mielestäni ei ole realistista tavoitella sellaista yhteiskuntaa, missä kenelläkään ei olisi koskaan mitään negatiivista sanottavaa homoseksuaaleista tai transsukupuolisista. Kumpikaan ei ole erityisen yleinen ilmiö ja moni ei vaan yksinkertaisesti ymmärrä, että mistä näissä on kyse. Varsinkin transsukupuolisuus on vaikea ymmärtää, etenkin sellaiselle, joka ei ole koskaan ilmiöön mitenkään perehtynyt tai joutunut kasvotusten oikean transsukupuolisen kanssa. Emme voi mitenkään olettaa, että ilmiö olisi kaikille tuttu, joten siksi transsukupuoliset eivät

voi koskaan välttyä tietyltä ihmetykseltä tai harhakäsityksiltä. On myös normaalia elämää, että ihmiset eivät koskaan tule olemaan kaikesta samaa mieltä. Yhteiskunnassamme homojen ja transsukupuolisten asema on kuitenkin lailla turvattu ja molempien ryhmien syrjintä on lailla kielletty. Sukupuoli-identiteettiongelmiin saa ammattimaista hoitoa, sukupuolenkorjaushoidot ovat laillisia ja voit työpaikalla tai koulussa neuvotella erityisjärjestelyistä, vaikka et olisi vielä edes käynyt sukupuolenkorjausprosessia loppuun asti. Itse selvisin aina puhumalla ja minua ei koskaan kyseenalaistettu eikä minulta koskaan kysely mitään lisätietoja. Riitti, että kerroin, että minulla on tällainen juttu käynnissä.

Vielä maailmansotien aikaan Euroopassa homoseksuaalisuutta pidettiin sairautena ja homoudesta saattoi joutua vankilaan. Transsukupuolisuutta ei ymmärretty ollenkaan psykologisellakaan tasolla. Nykyäänkään monessa maassa homoseksuaaleilla tai transsukupuolisilla ei ole tunnustettua asemaa tai samoja oikeuksia kuin muulla väestöllä ja heihin voidaan suhtautua jopa hyvin väkivaltaisesti. Thaimaa on tunnettu ladyboy-ilmiöstä (ladyboy on sama asia kuin transsukupuolinen nainen), mutta Thaimaan valtio ei tunnusta sukupuolenvaihdosta. Thaimaassa ei ole mahdollista vaihtaa juridista sukupuoltaan. Thaimaassa pitäydytään ehdottomasti siinä, että olet sitä sukupuolta, mihin synnyit, vaikka olisit erehdyttävästi vastakkaisen sukupuolen näköinen, ja mistään säännöistä (esimerkiksi sukupuolittuneet koulupuvut) ei myönnetä mitään poikkeuksia. Thaimaalainen sukupuolensa miehestä naiseksi vaihtanut transaktivisti Nok Yollada joutui kerran vankilaan ja hänet laitettiin miesten vankilaan, vaikka häntä ei erota biologisesta naisesta. Nok on kertonut, että vankilassa hän pelkäsi, että hänet raiskattaisiin, mutta hän ei voisi nostaa syytettä raiskauksesta, sillä Thaimaan viranomaisten mielestä hänen vaginansa ei ole vagina, vaan leikkausarpi, ja täten häntä ei voida raiskata. Suomessa tilanne on aivan toinen.

Moni transaktivisti on tunnustautunut myös feministiksi ja

feministien tavoin transaktivistien närkästys on yleensä ensisijaisesti kielellistä eli he tarttuvat termeihin ja sanamuotoihin, jotka ovat heidän mielestään vääriä ja siten loukkaavia. Suhtaudun nykyään erittäin skeptisesti kaikkiin trans- tai LGBT-aktivistien puheisiin syrjinnästä tai sorrosta, sillä olen liian monta kertaa nähnyt heidän syyttävän jotakuta vihasta, fobiasta, syrjinnästä tai sorrosta pelkästään kielellisin perustein. Koskaan ei voi olla varma, että viittaako aktivisti oikeaan, konkreettiseen syrjintään vai pelkkään (heidän mielestään) epäkorrektiin kielenkäyttöön. Meidän tulee voida keskustella trans- tai sukupuoliasioista ilman, että jokaisen keskustelijan edellytetään hallitsevan virheettömästi feministinen korrekti sanasto. Lisäksi monilla aktivisteilla on erittäin huono sietokyky eriävien mielipiteiden suhteen ja heiltä saa syytökset vihasta ja fobiasta vain olemalla heidän kanssaan eri mieltä, vaikka kykenisit perustelemaan mielipiteesi kuinka tyhjentävästi. Fobia on muutenkin huono termi, sillä se viittaa irrationaaliseen pelkoon. Perusteltu mielipide ei ole irrationaalista pelkoa. Ihmiset voivat myöskin olla vakavistakin aiheista eri mieltä vihaamatta toisiaan.

Koko LGBT-liike transalaosastoinen länsimaissa on vain homoseksuaalien ja transsukupuolisten etujärjestö, joka ajaa kyseisille ryhmille etuoikeuksia muiden ryhmien kustannuksella.

Lopuksi

Mitä minä yhteiskunnalta haluan? Haluan, että yhteiskunta tunnustaa sen, että transsukupuolisuus on todellinen, vakava ilmiö, johon täytyy suhtautua asiaankuuluvalla vakavuudella. Transsukupuolisuutta on verrattu anoreksiaan – kummassakin henkilön ruumiinkuva on vääristynyt ja ulkopuoliselle ilmiö näyttäytyy jopa naurettavana, mutta mikä on henkilölle itselleen erittäin todellinen. Kummallakin voi olla henkilön itsensä kannalta katastrofaaliset seuraukset ja kumpikin voivat johtaa kuolemaan.

Sukupuolenkorjaushoitojen tulee olla mielestäni laillisia, mutta yhteiskunnan asenneilmapiirin ei pidä ylenmäärin rohkaista niihin. Sukupuolenkorjaus on radikaali toimenpide, jonka pitäisi olla vasta se vihoviimeinen ratkaisu. Osa transsukupuolisista löytää keinon elää ilman hoitoja. Jos joku siihen kykenee, niin hänen tulisi ehdottomasti tehdä niin. Hoitoja ei myöskään pidä myöntää ihmiselle, jota ei ole tutkittu mielenterveyshoidon ammattilaisen toimesta. Keskeistä on ymmärtää, että mistä transsukupuolisuus johtuu ja miten sitä hoidetaan oikein. Meidän tulee tuntea myös sukupuolenkorjaushoitojen historia ja koko ilmiön pimeä puoli. Yhteiskunnan asenneilmapiirin tulee olla biologiset tosiasiat tunnustava ja tukea lasten ja nuorten kasvua heidän fyysiseen sukupuoleensa. Poikkeustapaukset tulee ottaa poikkeustapauksina ja käsitellä tapauskohtaisesti. Transsukupuolisuuden ei tarvitse olla tabu, mutta transsukupuolisten korottaminen jonkinlaisiksi arkielämän sankareiksi ei ole myöskään oikea tie. Näin itse transsukupuolisena voin ainoastaan valaista ihmisiä objektiivisesti siitä, että mistä tässä ilmiössä oikeasti on kyse, jotta he osaisivat edes jotenkuten asettaa itsensä minun asemaani.

Suomen tämänhetkinen transhoitosysteemi ja translaki on hyvä ja sitä ei tarvitse muuttaa. Suomen ja muun läntisen maailman ihmis-oikeustilanne LGBT-ihmisten kannalta on hyvä. Ongelma ovatkin LGBT-aktivistit itse ja se, mitä muutoksia he ajavat. Olen tässä tekstissä kuvaillut sitä, miten heidän toimensa voivat johtaa vaarallisiin lopputuloksiin ja ainoastaan huonontaa LGBT-ihmisten itsensä tilaa sekä myös ympäröivän yhteiskunnan tilaa. LGBT-liikkeellä on suunnatonta yhteiskunnallista valtaa. Pelkästään tämän perusteella ei voida sanoa, että LGBT-ihmiset olisivat yhteiskunnassa alistetussa, altavastajaan asemassa.

Timo Hännikäinen on traditionalistinen esseisti ja kirjailija. Hännikäinen pohtii kirjoituksessaan sitä, mitä vaikutuksia perinteisten sukupuoliroolien merkityksen heikkenemisellä on ollut ja miten roolien vahvistuminen voisi hyödyttää yksilöitä ja yhteiskuntaa.

Rakkaudesta, sukupuolirooleista ja avioliitosta

Nykyyinen valtavirtainen käsitys miehen ja naisen välisestä yhteiselämästä on merkillinen sekoitus romanttista sentimentaalisuutta ja kylmää byrokratiaa. Yhtäältä sen katsotaan perustuvan puhtaasti altruistiselle rakkaudelle, sellaiselle josta Raamatun Korinttolaiskirjeen 13. luvussa puhutaan. Tällainen sekularisoitu kristillinen rakkaus ei etsi omaansa eikä odota vastapalveluksia, se antaa kohteelleen kaiken vaatimatta itselleen mitään. Kaksi tämän tunteen vallassa olevaa ihmistä solmii avioliiton, jonka valtion virkakoneisto vahvistaa. Se on yksityinen sopimus, jonka tavoitteena on emotionaalinen täyttymys, ja sellaisena myös helposti purettavissa. Suvulla, yhteiskunnalla, traditioilla ja uskonnolla ei ole mitään kiinteää osaa tässä juridisessä järjestelyssä.

Vallitseva käsitys on myös pohjana avioliiton käsitteen laajentumiselle perinteisestä heteroliitosta monimuotoisempiin järjestelyihin. Populistisena argumenttina homoliittojen puolesta käytetään sitä, että avioliitossa on kyse ”vain rakkaudesta”. Sitten kun polyamoriaa aletaan toden teolla vaatia lainsäädännön piiriin, perusargumentti on epäilemättä sama: jos kyse on vain rakkaudesta, eihän sen tarvitse rajoittua

yhteen ihmiseen. Kun nykyään puhumme millaisesta tahansa avioliitosta, puhumme eristetystä romanttisesta kumppanuudesta jota byrokratia tukee.

Todellisuudessa byrokratia ei kuitenkaan kovin avokätisesti tue tällaista kumppanuutta. Naimisissa olevalla työttömällä on Suomen sosiaaliturvan piirissä heikko asema: jos puolisoilla on ansiotuloja, hän saa minimaaliset tuet verrattuna yksinhuoltajaan tai yksineläjään. Negatiivisiakaan kannustimia yhdessä pysymiselle ei juuri ole: puolison pettämisestä ei rangaista ja avioeron saa vaivattomasti ja perustelematta. Eniten järjestelmä tuntuu suosivan lapsia tehtailevia yksinhuoltajanaisia ja sitoumuksettoman seksin elämäntavakseen valinnee sinkkumiehiä.

Mutta vielä pahemmin modernia ihannetta nakertaa se, että epäitsekäksi oletettu rakkaus paljastuu lähemmällä tarkastelulla joksikin aivan muuksi. Oikeasti rakkaudessa on kyse alituisesta vaihtokaupasta, jossa annetaan jotakin mutta odotetaan myös vastalahjaa. Se näkyy pariskunnan arkielämän joka aspektissa pienistä huomionosoituksista kotitöiden tekemiseen, seksielämään ja talousasioihin saakka. Vaihtokaupan periaate pätee jopa vanhemman rakkauteen lasta kohtaan, jota perinteisesti on pidetty ”puhtaimpana” rakkauden muotona: lapsen odotetaan saamansa rakkauden vastapainoksi kunnioittavan vanhempiin, pitävän heistä huolta kun he ovat vanhuuden heikentämiä ja niin edelleen. Myös perhepiirin ulkopuolinen rakkaus eli ystävyys edellyttää vastavuoroisuutta lojaalisuuden merkeissä.

Vastavuoroisuutta korostavia ajatusmalleja, kuten Henry Laasasen suomalaiselle yleisölle lanseeraamaa seksuaalista markkina-arvoteoriaa, pidetään usein kyynisinä ja loukkaavina. Niiden katsotaan häpäisevän romanttisen rakkauden ihannetta, pelkistävän tunteet silkaksi taloudelliseksi vaihdannaksi. Kuitenkin myös moderni rakkausliitto paljastuu vaihdantasopimukseksi ajautuessaan kriisiin. Kun toinen osapuoli ei noudata sääntöjä tai kieltäytyy ratifoimasta sopimusta, rakkaus

muuttuu helposti vihaksi, katkeruudeksi ja kostonhimoksi. Tärkeä syy avioerojen yleisyyteen onkin se pettymys, joka syntyy epärealistisen ihanteen särkyessä. Samoin on aivan perusteltua tyytyä pelkkiin satunnaisiin sukupuolisuhteisiin, kun romanttiselle rakkaudelle perustuvat liitot näyttävät tuottavan pitkällä ajanjaksolla enemmän kärsimystä kuin mielihyvää.

Rakkaus ilman ehtoja on psykologinen utopia, joka johtaa joko omaan vastakohtaansa tai henkiseen masokismiin, jossa täyttymys saadaan jatkuvasta alistumisesta ja itsensä kieltämisestä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että rakkaus olisi tekopyhää omaneduntavoittelua. Itsekkyden ja altruismin ei tarvitse olla toisensa poissulkevia. Toimivassa pitkäikäisessä liitossa eri elementit tasapainottavat toisiaan: yhtäältä intohimo ja eroottinen jännite, toisaalta taloudellinen hyöty, tottumus ja yhteiselon käytännöllisyys. Lisäksi jälkimmäisenä mainitut usein ylläpitävät liittoa silloinkin kun ensimmäisenä mainitut laimenevat, kun taas intohimo ja eroottinen jännite, jotka ovat vahvimmillaan nuorilla pariskunnilla, eivät itsessään riitä pitkän yhteiselon perustaksi.

Kestävintä laatua nykyisessä läntisessä maailmassa näyttävät olevan ne yhä harvinaisemmaksi käyvät liitot, jotka jatkavat niin sanotun porvarillisen avioliiton perinnettä. Tämä malli eli valtakauttaan keskiluo-kan parissa 1800-luvulta 1900-luvun puoliväliin saakka. Sen peruskiviä olivat hillitty mutta jatkuva seksuaalinen kiintymys, yhdessä asumisen tuottamat taloudelliset edut, puolisoitten samankaltainen yhteiskunnallinen ja kulttuurinen tausta sekä halu jatkaa sukua. Järjestelmän merkittävänä varaventiilinä toimi julkinen ja laillinen prostituutio, joka tarjosi sukupuolivietiltään erityisen vilkkaille miehille mahdollisuuden kana-voida libidonsa ylijäämän. Tämä sisäänrakennettu kaksinaismoralismi, jonka takia porvarillista avioliittoa on usein parjattu, todennäköisesti vähensi tarvetta rinnakkaissuhteen aloittamiseen ja näin viime kädessä lujitti monia avioliittoja.

Aivan olennainen porvarillisen avioliiton peruskivi olivat myös sukupuoliroolit. Yksinkertaisimmassa muodossaan sukupuolten roolijako oli se, että mies elätti perheen käymällä töissä kodin ulkopuolella ja vaimo hoiti kotia ja lapsia. Tämä malli alkoi muuttua naisten astuessa mukaan työelämään ensimmäisen ja toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina. Roolit eivät koskaan rajoittuneet pelkkään työnjakoon, vaan ulottuivat kokonaisvaltaisesti elämän osa-alueille. Kokoavasti voi sanoa, että miesten osaan kuuluivat aggressiivisuuden, suojelunhalun, päättäväisyyden ja urheuden kaltaiset ominaisuudet. Naisten erityisalaa olivat lempeys, huolehtivaisuus ja hienovireiset sosiaaliset taidot.

Sukupuolirooleissa on kyse vaihdannan järjestelmästä, jossa yksi osapuoli täyttää hänelle ennalta asetetun tehtävän ja samalla odottaa toisen osapuolen täyttävän omansa. Kun mies tarjoaa vaimolleen esimerkiksi suojelua ja elatusta, hän saa vastineeksi kodinhoitoa, kannustusta ja säännöllistä sukupuolielämää. Molemmat kunnioittavat toisiaan tällaisen sopimuksen osapuolina. Meidän päiviimme saakka sivilisaatiot ovat toimineet siten, että naisten hoitaessa lapsia ja kotia miehet ovat rakentaneet teitä, kunnostaneet vesijohtoja, vartioineet katuja ja puolustaneet rajoja maahantunkeutujilta. Useimmat sivilisaatiot toimivat tällä tavoin edelleen.

Ohitan nyt kysymyksen, kuinka suuressa määrin niin sanotut perinteiset sukupuoliroolit vastaavat miesten ja naisten luonnollisia taipumuksia. Voidaan jokseenkin varmasti todeta, että täysin mielivaltaisia nämä roolit eivät ole. Mutta varsinaisesti minua kiinnostaa se, mitä hyvää niissä on.

Mieheyteen ja naiseuteen liittyviä odotuksia on nykyään tapana moittia aikansa eläneiksi, rajoittaviksi ja alistaviksi. Sukupuoliroolien tietoinen kääntäminen ylösalaisin mediassa, kasvatuksessa ja kouluopetuksessa on ajan hengen mukaista: naisia kannustetaan ronskiuteen ja aggressiivisuuteen, miehiä tunteellisuuteen ja herkkyyteen. Pidetään yh-

teiskunnallisena ongelmana, ettei naisia vielääkään juuri ole palomiehinä eikä miehiä kätilöinä. Vallitsevan ihanteen eli sukupuolineutraaliuden mukaan merkitystä on vain yksilöllisillä ominaisuuksilla, eikä keneltäkään sovi odottaa tietynlaista käyttäytymistä sukupuolen perusteella. Rooliodotusten uskotaan aiheuttavan suurta psykologista kärsimystä niille, jotka eivät niiden puitteisiin sovi.

Harvemmin taas puhutaan siitä psykologisesta kärsimyksestä, jota tuottaa rooliodotusten puuttuminen. Ihminen, joka lakkaa elämästä sukupuoli-ihanteensa mukaisesti, ei muutukaan eheäksi moderniksi yksilöksi vaan tämän ihanteen negaatioksi. Naisesta tulee riidanhaluinen, ilkeä ja määrällävä, miehestä passiivis-aggressiivinen ja valittava. Sukupuolten yhteiselo käy hankalaksi, sillä pohjimmiltaan useimmat miehet eivät halua kumppanikseen kovapintaista uraohjusta eivätkä useimmat naiset innostu testosteronivajauksesta kärsivästä, herkistelevästä uroshamsterista.

Miesten feminiinistyminen ja naisten maskuliinistuminen eivät tuo heitä lähemmäs toisiaan, vaan ruokkivat molemminpuolista halveksuntaa. Tämä johtuu selkeän vaihdantajärjestelmän katoamisesta. Sukupuolirooleista puhuttaessa on tapana korostaa niiden miehille antamia etuoikeuksia, muttei juurikaan niiden miehille langettamia velvollisuuksia. Entisaikaan miehen odotettiin tarvittaessa uhrautuvan naisen puolesta, mikä näkyy konkreettisimmillaan perinteisessä säännössä uppoavan laivan pelastusveneiden täyttämisestä: naiset ja lapset ensin, miehet uppoavat laivan mukana jos heille ei jää tilaa. Titanicin ja Lusitanian tapauksissa sääntöä yhä noudatettiin säntillisesti, mutta olisi kiinnostavaa tietää, onko tilanne muuttunut myöhemmissä katastrofeissa. Sata vuotta sitten miehet pitivät naisia uhrautumisen arvoisina, mutta tulevaisuudessa näin ei välttämättä enää ole.

Monissa asioissa valtaosa miehistä tuntuu yhä pitävän kiinni perinteisen roolinsa velvoitteista. Naiseen kohdistettu väkivalta on edelleen

miesten keskuudessa yleisesti halveksittua, ja kohteliaat huomionosoitukset kuten oven avaaminen naiselle ovat edelleen yleisessä käytössä. Kuitenkin lehtien kolumnipalstoja, sosiaalista mediaa ja arkipäiväisiä keskusteluja seurattaessa voi huomata tiettyjä rakoilun merkkejä. Monet naiset valittavat perinteisen ritarillisuuden katoamista ja kaipaavat vanhan ajan herrasmiestä, joka maksaa ravintolalaskun ja auttaa takin päälle. Suomessa asiaa ei ole tietääkseni tutkittu, mutta vakuutusyhtiö AXA:n vuonna 2013 teettämän kyselytutkimuksen mukaan monet brittimiehet eivät enää tarjoa naiselle istumapaikkaa täydessä bussissa tai auta lastenrattaiden kanssa portaissa kamppailevaa äitiä. Kyselyyn osallistuneet miehet myönsivät olevansa huolissaan naisten tunteiden loukkaamisesta ja pelkäävänsä, että heidän käytöstään pidettäisiin holhoavana. Itsenäisyyttään korostava ja miehille sukupuolisensitiivisyydestä saarnaava nykynainen on siis joutunut oman tasa-arvohankkeensa uhriksi.

”Paternalistisen” kohteliaisuuden rapautumiselle saattaa olla toinenkin syy. Kenties miehet ovat alkaneet hiljalleen huomata, ettei naisten eteen ponnistelu enää ole vaivan arvoista. Yksipuolinen sitoutuminen omiin sukupuolivelvollisuuksiin ei voi kestää loputtomiin, ja nykynainen ei enää juuri ilmennä perinlaisia hyveitä. Sen huomaa paitsi vuosikymmeniä kestäneestä julkisesta parjaus- ja vähättelykampanjasta miehiä kohtaan, myös naisten humalajuomisen moninkertaistumisesta ja naisten harjoittaman perheväkivallan lisääntymisestä. Varsinkin feministit kiroiluilmastamiseen, lutkamarsseineen ja muine tempauksineen ovat tehneet kaikkensa saadakseen naiset omaksumaan miesten käytöksen karkeimmat puolet.

Perheen perustamisestakin on tullut miehelle huono sijoitus. Se päättyy yhä useammin eroon naisen aloitteesta (kahdessa kolmesta avioerotapauksesta eroa hakeva osapuoli on nainen) ja lasten lähihuoltajuus määrätään lähes aina äidille. Yhä yleisempää on sekin, että eron jälkeen

äiti yrittää eristää lapset isästään – ja usein onnistuuikin, sillä hänellä on puolellaan naisvaltainen sosiaaliala, joka kohtelee miehiä isoina lapsina ja ottaa tosissaan perusteettomatkin väitteet isän alkoholismista tai väkivaltaisuudesta.

Miesten kannustinloukku johtaa pitkällä aikavälillä miesten rappioon. 1990-luvulta saakka on puhuttu ”jätkäkulttuurista”, jossa nuoret miehet keskittyvät hedonismiin ja viihteeseen perheen perustamisen ja pitkän työuran sijaan. Pelit, juhliminen, porno ja irtosuhteet muodostavat tällaisen elämäntavan perustan. Se on eräänlaista hankojen naukaan lyömistä, pohjimmiltaan protestiluontoista irtisanoutumista sekä sukupuolineutraaliudesta että miehen vanhasta sukupuoliroolista. Miehestä taannutaan pelkäksi urokseksi, joka noudattaa viettejään sen sijaan että suitsisi ja jalostaisi niitä sukupuoliroolien tarjoamien mallien mukaisesti.

Naisten reaktio miesten ”downshiftingiin” on luonnollisestikin entistä suurempi vieraantuminen miessukupuolesta. Yksinhuoltajuudesta tai yksin elämisestä tulee suositumpi elämänvalinta ja miehiin aletaan suhtautua pelkkinä siittäjinä ja huvittelun välikappaleina. Noidankehä on valmis, ja lopputuloksena on tila, jossa miehet ja naiset ovat riippumattomia toisistaan ja sietävät toistensa seuraa vain siinä määrin kuin on mukavaa tai välttämätöntä. Tämä tila saattaa näyttää vapaudelta, muttei lähemmällä tarkastelulla ole sitä. Puolisoiden ollessa riippuvaisia toisistaan molemmat voivat ainakin luottaa siihen, että heitä rakastetaan – nyt niin miehet kuin naiset ovat riippuvaisia joko suuryrityksistä tai valtion sosiaalisista turvaverkoista, jotka kohtelevat heitä pelkkinä numeroina eivätkä varmasti rakasta ketään.

Eräs välittömästi tilastoissa havaittava seuraus edellä kuvatusta vieraantumiskehityksestä on tietenkin syntyvyyden lasku. Ylen verkkosivuilla 26.1.2016 julkaistun uutisen mukaan Suomen syntyvyys on nyt alhaisimmalla tasolla sitten 1860-luvun suurten nälkävuosien. Syntyvyys

on pienentynyt jo viitenä peräkkäisenä vuonna, ja kokonaistrendi on ollut heikko jo 1960-luvulta alkaen. Syntyvien määrä kuolleisiin nähden on alle väestön uusiutumisasteen, ja vajuusta pyritään paikkaamaan muiden teollisuusmaiden tapaan maahanmuutolla. Monilla maahanmuuttajaryhmillä on perheissään äärimmäisen perinteiset sukupuoliroolit, mikä tarkoittaa myös kantaväestöä suurempia lapsilukuja. Ajan mittaan maahanmuuttajien lapsimäärillä on tapana laskea lähemmäs kantaväestön tasoa, mutta yhä uusien tulokkaiden saapuessa maahan heidän määränsä suhteessa kantaväestöön joka tapauksessa kasvaa.

Tässä demografisessa kilpajuoksussa koulutus- ja urakeskeinen kantaväestön nainen, joka hankkii harvat jälkeläisensä vasta lähempänä 30. ikävuottaan, jää ennen pitkää jalkoihin. Sen lisäksi ettei yhteiskunta juuri tue perheen perustamista, perheenäidin rooli ei tuota sosiaalista arvostusta. ”Vapautuneen” naisen on vapautensa osoittaakseen siis tehtävä kaikki se mikä miehenkin. 10-15 vuoden opiskelun jälkeen hän kenties saattaa perustaa perheen, jos vain jaksaa raataa töissä sen hoitamisen ohella – kotiin jääminen hän olisi merkki alistumisesta ”patriarkaatin” valtaan, vaikka miehen tulot sen mahdollistaisivatkin. Lisäksi riittävän hyvätuloisten miesten joukot ovat harvenemassa, kun työikäinen miesväestö päättyy matalapalkkaisiin ammatteihin tai motivaation puuttuessa syrjäytyy kokonaan työelämästä.

Sukupuolten välisen työnjaon puuttuminen on johtamassa yhteiskuntaan ilman tulevaisuutta. Yhteiskunta lakkaa olemasta, jos uudet sukupolvet supistuvat olemattomiin. Nähdäkseni ainoa kestävä tapa pysäyttää tämä kehitys olisi niin sanotun porvarillisen avioliiton ja siihen kuuluvien sukupuoliroolien aseman vahvistaminen. Naisia ei ole mielekästä pakottaa kotiin, mutta tämä vaihtoehto pitäisi tehdä sosiaalisesti ja taloudellisesti mahdollisimman kannattavaksi. Tietenkin se johtaisi yhteiskuntaan, jossa naiset olisivat keskimäärin vähemmän koulutettuja ja miehet hallitsisivat keskeisiä työelämän alueita sekä

taloutta ja politiikkaa. Feministit eivät tätä hyväksyisi, sillä he vaativat lopputulosten eivätkä mahdollisuuksien tasa-arvoa, ja se että urakeskeinen elämäntapa ei yksinkertaisesti tyydytä useimpia naisia, on heille aivan sietämätön ajatus. Mutta heidän mielipidettään tuskin tarvitsee kysyä, sillä hourailuillaan intersektionaalisuudesta ja noin 20 000 eri sukupuolesta he ovat hyvää vauhtia menettämässä arvovaltansa kaikkien itsenäisesti ajattelevien silmissä.

On syytä myös miettiä, millainen vaikutus roolijaon puuttumisella ja vieraantumisella on silloin, kun yhteiskunta kohtaa todella kouriintuntuvia vaikeuksia. Sukupuoliroolien vesittyminen on yhteiskunnallinen sairaus, jonka mahdollistaa ennennäkemätön taloudellinen vauraus. Mutta tämä vauraus on hiljalleen kuihtumassa taloudellisen taantumun muuttuessa poikkeustilasta normaalitilaksi. Samalla siirtolaisvyöry ja suurvaltojen kiristyneet välit horjuttavat yhteiskuntarauhaa kaikkialla länsimaissa. On mahdollista, että olemme astumassa pitkään kriisien, epävarmuuden ja kaaoksenkin aikakauteen. Yhteiskunnan, jossa niin miehet kuin naiset ovat eksesissä, selviytymisennuste on silloin huono. Tulevaisuudessa on yhä suurempi tarve miehille, jotka ponnistelevat pitääkseen yhteiskuntia koossa ja puolustaakseen niitä. Ja naisille, jotka ovat näiden ponnistusten arvoisia.

Jukka-Pekka Rahkonen on toiminut Aito avioliitto ry:n ensimmäisenä puheenjohtajana ja on liikkeen aktiiveja. Rahkonen käy kirjoituksessaan läpi sen, miten kansalaisaloite sukupuolineutraalista avioliittolaista ajettiin eduskunnassa läpi ja pohtii sitä, mitä yhteiskunnallisia vaikutuksia lailla on.

Aito avioliitto vastaan sukupuolineutraali avioliittolaki

Perjantaina 28.11.2014 Seisoin eduskuntatalon edustalla ja maalasin jalkakäytävällä 10 metrin pituista pahvista plakaattia, johon kirjoitin isoin kirjaimin ”HILJAINEN ENEMMISTÖ” ja piirsin kaksi perhettä, molemmissa isä ja äiti ja kaksi lasta, tyttö ja poika. Marraskuun tihkusade kasteli vesiliukoista huonekalumaalia ja koko operaatio oli tehtävä muutamassa minuutissa. Kohta eduskunta äänestäisi siitä, tullaanko avioliittolaki muuttamaan sukupuolineutraaliksi. Plakaatin viesti oli se, että Suomen kansasta selkeä enemmistö halusi edelleen säilyttää avioliiton normaalinä, miehen ja naisen välisenä liittona, jossa lapsilla on sekä isä että äiti.

Tämän enemmistön ääntä ei oltu saatu kuulla mediassa eikä edes edellisissä vaaleissa, koska kysymys avioliittolain muuttamisesta ei ollut edellisten eduskuntavaalien suuria teemoja (teemoja vuoden 2011 eduskuntavaaleissa olivat talous, työllisyys, maahanmuutto ja ympäristö). Laadukasta ja laajaa yhteiskuntakeskustelua asiasta ei yksinkertaisesti ollut käyty lainkaan. Asian pyörittely säännöllisesti mediassa toimittajien omasta valitsemastaan näkökulmasta ja itse valitsemiensa henkilöiden edustamana ei ole laadukasta ja laajaa yhteiskuntakeskustelua. Se

on toimittajien valitsemien samanmielisten yksinpuhelua ja jopa propagandan tuntomerkit täyttävää mielipiteenmuokkausta.

Tätä samanlaista toimintatapaa olemme nyt saaneet seurata maahanmuuttokeskusteluun liittyen. Samat salonkikelpoisen propagandan keinot ovat käytössä jälleen: vastapuolen keskustelijoiksi tai kuviin valitaan median valitsemaa stereotypiaa vahvistavia henkilöitä sekä valitaan ja irrotetaan etukäteen kirjoitettuun narratiiviin sopivia lauseita puheista ja kirjoituksista. Todellista laadukasta ja tasapuolista debattia ei haluta käydä, koska silloin punavihreän median¹ ajamat agendat olisivat vaarassa. Suomessa ei ole puolueetonta todellista journalismia ollut enää vuosikausiin. Sukupuolineutraalin avioliittolakihaankeen ja vastuuttoman maahanmuuttopolitiikan käsittely mediassa ovat tehneet tämän selväksi kaikille.

Hiljainen enemmistö

Miten sitten tiesimme, tästä median epärehellisestä toiminnasta huolimatta, että selvä enemmistö suomalaisista edelleen kannattaa normaalia aitoa ja tasa-arvoista avioliittoa miehen ja naisen välisenä kestäväenä liittona? Olimme jo pitkään seuranneet, miten media manipuloi mielipidekysymyksien kysymysten asettelulla tuloksia ja haki julkaistavaksi niistä vain sellaisia, jotka sopivat heidän sukupuolineutraaliin agendaansa. Ihmisten avoin kannatus nykyiselle normaalille avioliittolaille nettikyselyissä sekä aktiivisuus asian suhteen facebook-ryhmissä, antoi olettaa, että kannattajia saattaisi olla huomattavan paljon.

Kun vielä lisäksi otimme huomioon sen sosiaalisen eristämisen pelon ilmapiirin, jonka media oli jo onnistunut luomaan, arvelimme pinnan alla olevan kannatuksen olevan vielä paljon odotettua suurempaa.

1 Hamilo 2015

Tapani Puolimatka on kirjassaan *Lapsen ihmisoikeus: oikeus isään ja äitiin* (2014) kuvannut osuvasti tätä ilmapiiriä:

”Kun julkisuudessa käytävä keskustelu rajoittuu pinnallisten iskulauseiden toistamiseen syvällisen analyysin ja vilpittömän keskustelun kustannuksella, ja kun näitä iskulauseita toistetaan samalla tavalla yksipuolisesti väritettyinä, syntyy ’julkisuustulvia’ (Kuran & Sunstein 1999). Suurella osalla tälle julkisuustulvalle alistetuista ihmisistä ei ole aikaa eikä voimia itsenäisesti analysoida kysymystä. Lisäksi he saattavat olla haluttomia vilpittömästi ilmaisemaan mielipiteitään, sikäli kun he pelkäävät sen johtavan sosiaaliseen eristämiseen.”²

”Tällaisten mielipidetulvien aikaansaamiseen käytetään mielikuvaa, että sukupuolineutraalin avioliiton vastustus ei voi perustua järkisyyille, vaan että kaikki järkisyyt ovat vain näennäisperusteluja ahdasmielisyydelle ja suvaitsemattomuudelle. Vetoamalla tällaisiin tunneperäisiin tekijöihin julkiseen keskusteluun luodaan ilmapiiriä, jossa vastapuolen järkiperusteet sivuutetaan ilman, että niitä tarvitsee edes käsitellä. Sikäli kuin jokainen perinteistä avioliittokäsitystä puolustava ihminen voidaan leimata moraalittomaksi ja tunnevammaiseksi, perinteisen avioliittokäsityksen puolesta esitettyjä perusteluita ei tarvitse kuunnella. Asenteillaan ja mielipiteillään tällainen ihminen on itse siirtänyt itsensä poliittisesti korrektiin seurapiirin ulkopuolelle. Hänet voidaan sosiaalisesti eristää ja jokainen eettisesti harkitseva ihminen välttelee hänen seuraansa.

Välttääkseen sosiaalisen eristämisen ihmiset alkavat peittää todellisia ajatuksiaan, koska he pelkäävät sosiaalista eristämistä ja epäilevät, etteivät he kestä sitä. Tällöin käynnistyy prosessi, jota Duke -yliopiston taloustieteen ja valtiotieteen professori Timur

2 Puolimatka 2014, s. 23.

Kuran kutsuu nimellä arvojärjestyksen vääristeleminen (preference falsification).

Ihmiset välttävät ilmaisemasta todellisia uskomuksiaan ja arvostuksiaan välttääkseen sosiaalisen eristämisen. Kun yhä useampi ihminen välttelee ilmaisemasta todellisia näkemyksiään, poliittisesti korrekti mielipide saa lisää valtaa. Poikkeavat näkemykset häviävät vähitellen julkisesta keskustelusta, koska ihmiset joutuvat maksamaan liian kalliin hinnan niiden esittämisestä. Tämän seurauksena yhteiskunta vähitellen ajautuu kohti massailluusiota: koko yhteiskuntaa alkavat hallita mielikuvat, jotka ovat irrallaan todellisuudesta”³

Päätimme selvittää todellisen mielipidetilanteen teettämällä oman TNS Gallupin tutkimuksen asiasta ja ilman manipuloivia kysymyksenasetteluja. Silloin ihmiset voisivat anonymisti ilmaista oman kantansa. Päätös tutkimuksen teettämisestä syntyi Harri Saastamoisen perustamassa Vastustamme sukupuolineutraalia avioliittoa -facebook-ryhmässä.

Kysymysten muotoilu tehtiin hieman hätiköiden, mutta niissä kuitenkin pyrittiin varmistamaan, että vastaajat ottavat kantaa todellisiin lain vaikutuksiin, eivätkä yleisiin ja mediassa uudelleen määriteltyihin käsitteisiin kuten ”tasa-arvo”. Tasa-arvo on aina tarkoittanut samanlaisen asioiden kohtelua samalla tavalla samassa tilanteessa. Tasa-arvo ei ole tarkoittanut olennaisesti erilaisten asioiden kohtelua samalla tavalla. Nyt media oli onnistunut uskottelemaan erittäin pinnallisesti asian ymmärtävälle yleisölle, että tasa-arvo tarkoittaa sitä, että olennaisesti erilaisia asioita täytyy kohdella täysin samoina asioina. Vasemmisto on tasa-arvon nimissä myynyt ihmisille petosta historiassa jo tarpeeksi, mutta vieläkin tuolla yhdellä sanalla voidaan ihmisiä pettää tehokkaasti.

Kysely tehtiin 30.5.–4.6.2014 ja siihen osallistui 1 100 suomalaista.

3 Puolimatka 2014, 24–25.

Virhemarginaali oli kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Kysymys 1: Kannatko avioliittolain uudistamista siten, että avioliitto pysyy miehen ja naisen välisenä ja muut pari- tai monisuhdemuodot nimetään toisella tavoin?

Kysymys 2: Mikä mielestäsi on adoptiolapselle lähtökohtaisesti paras perhemuoto, jossa kasvaa: miehen ja naisen, miehen ja miehen, naisen ja naisen vai yhden vanhemman perhe?

Odotimme jännityksellä tuloksia. Meillä oli vahva odotus siitä, että median luomasta valtavasta paineesta huolimatta suurin osa suomalaisista kannattaa edelleen normaalia avioliittoa ja varsinkin sitä, että adoptiolapselle halutaan tarjota lainsäädännössä mahdollisuuksien mukaan perhe, jossa on isä ja äiti.

Yle uutisoi tuloksista 10.6.2014 näin:

”46 prosenttia kyselyn vastaajista pitäisi avioliiton miehen ja naisen välisenä. Toisaalta 40 prosenttia ei kannata avioliiton säilyttämistä vain miehen ja naisen välisenä. 14 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa kantaansa.

TNS Gallupin yksikönjohtajan Sakari Nurmelan mielestä tulos kertoo, että avioliittolain uudistus on mielipiteitä voimakkaasti jakava kysymys. Molempien kantojen edustajia on kyselyssä melko paljon.”

”Vastaajilta kysyttiin myös, mikä olisi heidän mielestään lähtökohtaisesti paras perhemuoto adoptiolapselle. 62 prosenttia vastaajista ilmoitti pitävänsä miehen ja naisen muodostamaa perhettä parhaana vaihtoehtona.”

Kolmannes ei osannut vielä vastata toiseen kysymykseen. Vain 4% vastanneista oli sitä mieltä, että paras perhemuoto lapselle on sateenkaariperhe. Tämä toisen kysymyksen tulos oli siinä mielessä erittäin mielenkiintoinen, että juuri tämä adoptiokysymys oli välttämättä haluttu liittää avioliittolakiuudosehdotukseen. Varovastikin arvioiden näistä luvuista oli pääteltävissä, että vähintään 62% ja todennäköisesti jopa 75% suomalaisista vastustaa ehdotettua avioliittolain muutosta sellaisenaan kuin se nyt oli eduskunnan päätettäväksi tulossa. Tämä oli täysin linjassa sen ”kenttäkokemuksen” kanssa, jota meille oli jo ihmisten kanssa tästä asiasta keskustellessa kertynyt.

Enemmistö suomalaisista halusi siis säilyttää avioliittolain miehen ja naisen välisenä ja yli 2/3 enemmistö suomalaisista halusi, että jatkossakin adoptiolapsille haetaan perhe, jossa on isä ja äiti. Vain erittäin pieni osa suomalaisista olisi hyväksynyt ajatuksen, että adoptiolapsi annetaan homoperheelle.

Kansalaisaloite sukupuolineutraalista avioliittolaista jyrätään läpi

Sen lisäksi, että kansalaisten enemmistön vastusti kansalaisaloitteen sisältöä, oli kansalaisaloite sukupuolineutraalista avioliittolaista käynyt jo kaksi kertaa lakivaliokunnan käsittelyssä. Yle uutisoi ensimmäisestä päätöksestä 25.6.2014 näin:

”Eduskunnan lakivaliokunta hylkäsi keskiviikkona kansalaisaloitteen sukupuolineutraalista avioliittolaista äänin 10-6. Samaa sukupuolta olevien välistä avioliittolakia vastaan äänestivät kaikki keskustan, perussuomalaisten, muutos2011:n sekä osa kokoomuksen edustajista.”

Myös toisella kerralla lakivaliokunta hylkäsi kansalaisaloitteen. Lakivaliokunta oli parhaiten asiakokonaisuuteen perehtynyt joukko kansanedustajiamme. He olivat kuulleet kymmeniä asiantuntijoita ja käyttäneet asian monipuoliseen perehtymiseen lukemattomia päiviä.

Eduskunnan lakivaliokunta totesi avioliittolain sukupuolineutraaliksi muuttamisen hylkäävässä mietinnössään, että avioliittolain säätäminen sukupuolineutraaliksi johtaisi ”*perinteisen avioliittokäsitteen sisällön ja merkityksen muuttumiseen*” ja että tämä muutos koskettaisi ennen kaikkea yhteiskunnan tulevaisuutta eli lapsia ja heidän asemaansa. Tästä syystä lakivaliokunta katsoi näin:

”Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota myös siihen, että ennen näin merkittävien perheoikeudellisten lainsäädäntömuutosten toteuttamista tulisi laatia lapsivaikutusten arviointi...Lapsivaikutusten arviointi perustuu lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaiseen vaatimukseen asettaa lapsen etu ensisijaiseksi kaikessa lapsiin kohdistuvassa päätöksenteossa. Myös oikeusministeriö suosittaa arvioinnin tekemistä ohjeissaan.”

Demokraattista lainsäädäntömenettelyämme kunnioittava käsittely olisi päättynyt tältä osin ja tällä kertaa tähän. Miten oli siis mahdollista, että kansan enemmistön mielipiteestä ja asiaan huolellisimmin perehtyneiden kansanedustajien laatimasta ehdotuksen hylkäävästä mietinnöstä huolimatta olin 28.11.2014 Eduskuntatalon edustalla tihkusateessa odottamassa eduskunnan äänestystä asiasta?

Sateenkaarilobby ei välittänyt vähääkään asiantuntijoiden mietinnöistä tai kansan todellisesta mielipiteestä. Sen sijaan se masinoi omat aktivistinsa painostamaan yksittäisiä kansanedustajia sähköpostein ja jopa henkilökohtaisesti eduskunnan kahvilassa. Tätä ahdistavaa painostusta se oli useiden silloisten kansanedustajien kertoman mukaan

harjoittanut jo pari vuotta erityisen aktiivisesti. Media oli kampanjassa mukana täysin voimin. Suomessa ei ollut yhtäkään vaihtoehtoista näkemystä asiallisesti tarjoavaa ja laajat joukot tavoitettavaa julkaisua. Facebook-ryhmät ja muutamat pienempien kohderyhmien julkaisut olivat avioliittoa puolustavien ainoa kanava.

Iltalehden pääkirjoitus 28.11.2014 kuvaili tilannetta näin:

”Viikon kestänyt hurmos tasa-arvoisen avioliittolain kannattajien ja vastustajien välillä laukeaa perjantaina eduskunnan äänestyksessä. Odotettavissa on täpärä voitto, joka takaa kansalaisaloitteen etenemisen. Vahvistunutta myötätuulta on tukenut pääministeri Alexander Stubbin avoin kirje, jossa hän kertoo olevansa ajan hengen puolella kuten enemmistö suomalaisista.”

Stubb käytti omaa pääministerin ja puolueen puheenjohtaja-asemaansa omien ryhmiensä painostamiseen avoimella kirjeellä ja jakoi median luomaa valheellista väitettä, jonka mukaan enemmistö suomalaisista olisi muutoksen kannalla. Mitään luotettavia, vastaajia kysymyksen asetteluilla manipuloimatta jättäviä uusia mielipidemittauksia ei ollut näiden väitteiden tukena.

Päättäjien painetta lisäsi myös eduskuntatalon edustalle kokoontuneet yli 5000 sateenkaarivasemmiston edustajaa. Samat vasemmistolaiset tahot masinoivat myös 29.7.2015 vastaavan noin 15 000 osallistujaa koonneen ”Meillä on unelma”-konsertin ja mielenilmauksen. Sateenkaariliput ja multikulttuuriunelmaa julistavat kyltit ja t-paidat kuuluvat samalle aatteelliselle vasemmistoryhmälle, joka on koonnut punavihreän median tukemana yhä enemmän kannattajia yli kaikkien puoluerajojen.

Olimme pyytäneet edellisenä päivänä puhemies Eero Heinäluomalta lupaa kolmen lapsen ryhmälle saada tulla laulamaan kansanedustajille suomalaisuudesta sekä perinnöstämme kauniilla tavalla muis-

tuttavat kaksi laulua. Eero Heinäluoma ei hyväksynyt tätä ehdotusta, koska kansanedustajien mielipiteisiin ei saanut tässä vaiheessa hänen mukaansa vaikuttaa. Pienet tytöt joutuivat tyytymään kauniiden laulujen esittämiseen ulkona eduskuntatalon portaililla, jossa ei ollut kansanedustajia kuulemassa, jotta eivät vaikuttaisi heidän mielipiteisiinsä. Silti koko perjantai aamupäivän aina äänestykseen saakka eduskuntatalon ovista sisään ja ulos juoksenteli kaikkea julkisuuden henkilöä sateenkaarilippujen ja viittojen kanssa, jotka kävivät näkyvästi esittäytymässä olevansa sateenkaarivasemmiston kannalla.

Katsoin turhautuneena sitä perinteistä avioliittoa puolustavien pientä joukkoa, joka oli kerääntynyt eduskuntatalon portaille ilman yhtenäisiä tunnuksia ja sitä noin 5000 ihmisen joukkoa Kansalaistorilla sateenkaarilippuineen. Ymmärsin silloin selvemmin kuin koskaan sitä ennen tai sen jälkeen, kuinka häpeällisen heikosti olimme järjestäytyneet ja toimineet tämän yhteiskunnan tärkeimmän ja arvokkaimman instituution säilyttämiseksi. Päättäjät tarvitsevat näkyvää ja kuuluvaa positiivista painetta kansalaisilta päätöksentekoonsa myös vaalikaudellaan. Eräs kansanedustaja huomautti ennen äänestystä plakaatissani lukevasta ”HILJAINEN ENEMMISTÖ” viestistä: ”vielä kun se enemmistö lakkaisi olemasta hiljaa”. Totesin siihen vaistomaisesti vain ”aamen”.

Viimeiseen asti oli ollut toivo siitä, että saisimme tässä äänestyksessä vielä lisää aikaa järjestäytyä paremmin ennen seuraavaa koitosta, mutta nyt ennen puolta päivää alkoi asetelma tuntua kieltämättä epätoivoiselta. Kohta eduskunnan ovet aukesivat ja ulos juoksi sateenkaarilippujen kanssa heiluttavia edustajia, jotka jatkoivat juoksuaan Kansalaistorille, jossa alkoi suuri huuto. Oma pettymykseni oli murskaava. Koin, että olen täysin ulkomaalainen ja ulkopuolinen tässä Suomessa, joka oli ollut kotimaani ja isänmaani 43 vuotta. Tiesin, että suurelta osin tämä tilanne oli päässyt kaikessa hiljaisuudessa muodostumaan sen takia, koska SETA:lle ei ollut mitään vastajärjestöä ollut olemassa

koko sen 40 vuotisen historian aikana. Olimme itse antaneet sen tehdä myyräntyötään yhteiskunnassa vuosikymmenet kaikessa rauhassa, ilman järjestäytyntä vastustusta. Tarja Halosen kaksi kautta varmistivat SETA:n agendaa edustavien tarvittavat valta-asetat yhteiskunnallisissa vaikutuselimissä ja olimme päästäneet itsemme todelliseen altavas-taajan asemaan, joka realisoitui tuona mustana perjantaina 28.11.2014. Ymmärsin muiden konservatiivien kanssa kansalaisvaikuttamisen merkityksen tämän erän osalta aivan liian myöhään. Se ei todellakaan riittä, että kuvittelet kansanedustajien hoitavan kaiken vaikuttamisen puolestasi ja käyt vain vaalipäivänä urnilla. Se on takuvarma tapa hävitä se yhteiskuntaamme vähitellen, mutta varmasti tuhoava kulttuurisota, jonka vasemmisto on aloittanut jo vuosikymmenet sitten. Heidän hidas marssinsa läpi instituutioiden on toteutunut tosiasia tänään. Suomessa ei ollut jäljellä enää ainoatakaan yhdistystä, jonka johtajat olisivat olleet aidosti kiinnostuneita lasten parhaasta ja heillä olisi ollut siihen riittävää rohkeutta.

Eduskunta oli siis nyt hylännyt sukupuolineutraalia avioliittolaisia koskeneessa äänestyksessään 28.11.2014 ja sitä seuranneissa jatkoäänestyksissä oman lakivaliokuntansa kielteisen mietinnön ja antoi tukensa lakivaliokunnan vähemmistöön jääneiden edustajien laatimalle vastalauseelle, jonka lausumaehdotus käytännössä vain toisti sukupuolineutraalia avioliittolaisia ajaneen kansalaisaloitteen vaatimuksen avioliittolain muuttamiseksi.

Eduskunnan 28.11.2014 äänin 105–92 tekemä päätös lakivaliokunnan vähemmistöön jääneiden kansanedustajien Vastalauseen hyväksi ja lakivaliokunnan enemmistön virallista kantaa vastaan on erittäin ongelmallinen, koska Eduskunnan lakivaliokunnan mietintö 14/2014 perusteli laajojen asiantuntijakuulemisten pohjalta kielteisen kantansa sukupuolineutraalia avioliittolaisia ajaneen kansalaisaloitteen esitykseen, kun taas Vastalause ei lainkaan – kuten olisi ollut odotet-

tavaa – osoittanut näitä kielteisen kannan perusteluja virheellisiksi, vaan tyytyi tautologiseen tapaan vain toistamaan lakivaliokunnan jo perusteettomaksi osoittaman vaatimuksen avioliittolain muuttamiseksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-”argumentin” nojalla.

Eduskunta oli siis kykenemätön käymään todellista debattia asiallisin argumentein näinkin historiallisesta, merkittävästä ja yhteiskuntaa pysyvästi muuttavasta asiasta, jossa pienen aikuisten ryhmän halut asetettiin röyhkeästi lasten tarpeiden edelle. Jotain on todella vakavasti vialla maamme lainsäädäntömenettelyssä. Virheelliseksi osoitettuja väitteitä voidaan yksinkertaisesti vain toistaa ja erittäin hyvin perusteltuja väitteitä voidaan vain ohittaa niihin millään tavalla reagoimatta. Päätöksenteko taantuu vain tunteilla tapahtuvaksi huutoäänestykseksi. Olemme erittäin vaarallisella tiellä.

Aito avioliitto -liike järjestäytyy

Mustana perjantaina 28.11.2014 syntyi vakaa päätös siitä, että tätä kulttuurisotaa emme häviä ilman todellista ja kovaa taistelua. Järjestäytyminen oli ensimmäinen konkreettinen askel. Facebook-ryhmä oli ollut hyvä ajatusten vaihtoa ja tiedon jakamista varten, mutta nyt täytyi organisoitua konkreettiseen toimintaan. Kokosimme facebook-ryhmästä aktiivien joukon, joka oli valmis perustamaan yhdistyksen. Kokoonnuimme Hotel Arthurissa 14.12. 17.00. Suurin osa neljästätoista paikalla olleesta näki toisensa ensimmäistä kertaa facebookin ulkopuolella. Muotoilimme yhdistyksen sääntöjen rungon ja sovimme käytännön järjestelyistä yhdistyksen perustamiseksi. Minut valittiin ensimmäiseksi puheenjohtajaksi toiminnan ja tulevan kampanjan käynnistämistä varten. Sääntöjen 2§ on tarkoitettu aina yhdistyksen tarkoituksen kuvaamiseksi ja sen suojaamiseksi teimme jo ennen sen

lopullista muotoilua päätöksen siitä, että sitä voi muuttaa vain kaikkien jäsenten yksimielisellä päätöksellä. Tarkoituksena on sanamuotoja hie-
rottii sen tähden erittäin huolellisesti aina Joulun aatonaattoon saakka.
Lopulta se muotoutui näin:

”Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja vahvistaa miehen ja naisen välisen avioliiton asemaa ja merkitystä aitona, erityisenä, luonnollisena ja pysyvänä instituutiona suomalaisessa yhteiskunnassa ja lainsäädännössä. Lisäksi yhdistyksen tarkoituksena on edistää lapsen oikeutta tuntea sekä isänsä että äitinsä ja olla heidän hoidettavanaan koko lapsuusaikansa mikäli mahdollista. Yhdistyksen tarkoituksena on myös edistää lapsen terveen sukupuoli-identiteetin kehittymistä siten, että pojan kasvua mieheksi ja tytön kasvua naiseksi tuetaan vahvistamalla sukupuolten luontaista erilaisuutta, sekä turvaamalla lapselle myös adoptio-tilanteessa perhemalli, jossa lapsella on sekä isä että äiti.”

Lisäsin itse tuon viimeisen lauseen aivan viime metreillä, koska aavistin SETA:n seuraavien tavoitteiden liittyvän juuri lasten kasvatukseen ja lasten sukupuoli-identiteetin sekä seksuaalisuuden kehittymisen häirintään. Opetushallituksen viimeisimmät muutokset kansalliseen opetussuunnitelmaan ja sen liitteisiin ovat osoittaneet, että aavistus oli oikea ja SETA on ollut erittäin vahvasti lobbaamassa opetushallituksessa ja sen työryhmissä omaa ideologiaansa tavoitteenaan pakottaa omat ideansa normeina opetuksen kautta kaikille lapsille Suomessa. Emme tule tätä tietenkään milloinkaan hyväksymään, mutta taas huomasiimme olevamme vaikutustyössämme auttamattomasti myöhässä. SETA:lla on yli 40 vuoden etumatka, mutta mikään ei estä Aito avioliitto ry:tä kurosta etumatkaa umpeen hyvinkin nopeassa aikataulussa. Tarvitaan vain oikeita ihmisiä ja kovasti työtä.

Aito avioliitto yhdistys oli siis perustettu 23.12.2014 ja kansalaisaloitekampanja oli ensimmäinen iso ponnistus yhdistyksen toimintasuunnitelmassa. Kansalaisaloitejärjestelmä on siinä mielessä viallinen, että se vastaa tilannetta, jossa eduskunnalla olisi äänestyspöydällä vain JAA, TYHJÄÄ ja POISSA vaihtoehdot. Ehdottaa saisi mitä vain kunhan kyseessä on muutos johonkin olemassa olevaan lakiin. Lain säilyttämistä ei samaan aikaan saisi ehdottaa. Vain ehdotuksen puolesta voisi äänestää. Jos ehdotus menisi läpi, niin vasta sen jälkeen olisi mahdollista ehdottaa päätettyä muutosta muutettavaksi takaisin. Miksi meillä ei ole tällaista menettelyä eduskunnassa? Koska se olisi aivan järjetön, hidas ja kallis prosessi, joka suosisi vain ensimmäisenä tehtyjä muutosehdotuksia tiettyyn suuntaan. Silti valuvikainen kansalaisaloitejärjestelmämme nykyisellään on juuri tällainen. Se oli kuin suunniteltu juuri Tahdon-kampanjaa varten. Konservatiivit olivat taas nukkuneet eivätkä huomanneet puuttua tällaisen demokraattiseksi naamioidun vasemmistolaisen systeemin rakenteluun ajoissa.

Siksi meidän oli ensin odotettava, että itse presidentti vahvistaa eduskunnan tekemän päätöksen avioliittolain muuttamisesta sukupuolineutraaliksi. Presidentillä olisi ollut mahdollisuus toimia vahvana ja vastuullisena mielipidejohtajana ja jättää tuo hyviä lainsäädäntötapoja ja lasten ihmisoikeuksia rikkova lakimuutos myös allekirjoittamatta.

Vasta tämän allekirjoituksen jälkeen oli mahdollista jättää aloite, jossa ehdotetaan tämän muutoksen muuttamista takaisin. Turhauttava prosessi ja hyvin epädemokraattinen, koska jo tehty päätös vaikuttaa myös vasta-aloitteen suosioon negatiivisesti. Oikeudenmukaista ja demokraattista olisi ollut mahdollisuus kampanjoita ja äänestää Tahdon-aloitetta vastaan jo silloin kun se oli avoinna.

Ensin oli valittava strategia ajaisimmeko aloitteella kansanäänestystä vaiko suoraa vasta-aloitetta asiasta. Kansanäänestys tuntui houkuttelevalta ja pidän edelleen sitä ainoana oikeudenmukaisena tapana

ratkaista näin merkittävällä tavalla yhteiskuntaa ja jopa perustuslain tulkintaa muuttava asia, mutta siinä oli kaksi ongelmaa. Isoin ongelma oli ja on edelleen punavihreä media, jonka vaikutusta yleisen mielipiteen muodostumiseen ei tule enää kenenkään aliarvioida. Laadukas, perusteellinen ja tasapuolinen yhteiskunnallinen keskustelu tulisi voida käydä ennen kansanäänestystä ja siihen emme tässä tilanteessa nähneet mahdollisuutta. Toinen ongelma oli se, että kansanäänestyksestä oli jo jätetty kansalaisaloite ja se ei ollut lähtenyt lentoon ensimmäisten viikkojen aikana ollenkaan. Valitsimme suoran vasta-aloitteen ja laadimme aloitteen sisällön vapaaehtoisin juristitiimin tukemana.

Aloitimme kampanjan Heurekassa 28.3.2015, joka sai SETA:n aktiivit suunniltaan. ”Tämän kylän homopoika” -nimisen turkulaisen blogistin aktiivisuus ja muiden aktiivien pelottelukampanja sai Heurekan johtajat paniikkiin ja he ensin yrittivät evätä meiltä tilojensa käytön, mutta asiaamme kannattavat Vantaalaiset kunnallispoliitikot ottivat yhteyttä Heurekan hallituksen puheenjohtajaan ja vaativat heitä noudattamaan normaalia tasapuolisuutta verorahoilla kustannettujen tilojen vuokraamisessa, myös Aito avioliitto ry:lle. Kampanjan avajaisilaisuus keräsi Heurekan pääsalin täyteen yleisöä. Kaikki eivät mahtuneet edes sisälle. Tilaisuudessa oli kansainvälisinä vieraina La Manif Pour Tous -järjestön johtaja Ludovine de la Rocheré ja Viron vastaavan järjestön johtaja Varro Vooglaid. Olimme saaneet yhdistyksellemme ranskalaiselta La Manif Pour Tousilta kansainväliset tunnukset ja värit. Meitä innosti suuresti ranskalaisten ottamat valokuvat heidän omista aito avioliitto -tapahtumistaan, joissa oli yhteensä yli 1 000 000 osallistujaa samaan aikaan kaduilla samanvärisin tunnuksin ja logoin. Tilaisuutemme oli menestys ja kampanjamme lähti hyvin liikkeelle.

Punavihreä media vaikenä kampanjastamme ja meistä yhdistyksestä erittäin tehokkaasti. Media julkaisi aina negatiivisen näkökulman, mutta otimme kaiken näkyvyyden kiitollisena vastaan. Kaikki julkisuus,

myös negatiivinen, näkyi aina kannatusilmoitusten lukumäärän kasvuna ja tämän huomattuaan he vähitellen vähensivät myös meitä mustamaalaavia artikkeleitaan. Medialle ja yleisölle alkoi käymään selväksi, että 50 000:n kannatusilmoituksen raja oli mahdollista saavuttaa. Nimiä keräsivät lukuisat vapaaehtoiset kevään ja kesän tapahtumissa.

18.7.2015 tuli vaaditun 50 000 kannatusilmoituksen raja täyteen ja asetimme seuraavaksi tavoitteeksi saada kerätyksi 100 000 kannattajaa syyskuun loppuun mennessä, jolloin kampanja olisi ohi. Oli käynyt jo selväksi, kuinka kovaa työtä kannatusten kerääminen edellytti. Varsinkin meidän aloitteemme kohderyhmällä oli korkea kynnyks lähteä pankkitunnuksin oma-aloitteisesti allekirjoittamaan aloitetta kansalaisaloitejärjestelmään. Mutta kaduilla ja tapahtumissa tilanne oli toinen. Monet halusivat keskustella asiasta ja allekirjoittivat innolla paperisen kannatusilmoituksen. Kun puheeksi otti adoptio-kysymyksen, niin varsinkin miehet sanoivat ”*anna se kynä tänne!*”.

Miksi aitoa avioliittoa tulee puolustaa

Haastatteluissa ja keskusteluissa asiamme puolesta argumentointi keskittyi tosiasioihin kun puolestaan vasemmistolaiset vastustajamme olivat valinneet historiasta tuttuun tapansa tunnepitoisen retoriikan ja sanojen uudelleenmäärittelyn. Tunnepitoisten ja tosiasioista harhaanjohtavien sloganien teho on valitettavan kiistaton edelleen ja meillä oli kova työ kumota niitä kymmeniä tunteisiin vetoavia, mutta tarkempaa tarkastelua kestävämpiä iskulauseita, joita sateenkaarivasemmisto oli vuosikaudet tehtaillut ja joita punavihreä media oli ihmisille toistanut uutisten, henkilökuvien, lifestyle-juttujen ja lähes kaikkien mahdollisten viestien lomassa.

Tasa-arvo on aina tarkoittanut samanlaisten asioiden kohtelemista

samalla tavalla samanlaisissa tilanteissa. Tasa-arvo ei tarkoita olennaisesti erilaisten asioiden kohtelemista samoina. Tasa-arvolla on historiassa yritetty perustella myös samaa palkkaa kaikille. Sitä kutsuttiin kommunismiksi ja sekin utopia epäonnistui surkeasti.

Lapsen ja yhteiskunnan kannalta kaikki erilaiset ihmisten keskenään muodostamat kombinaatiot eivät ole sama asia kuin normaali miehen ja naisen muodostama perhe, jota avioliitolla on läpi historian haluttu lujittaa. Avioliitto instituutioon on ollut olemassa nimenomaan miehen ja naisen välisenä liittona ennen ensimmäistään valtiota ja lakia. Sen tarkoitus on vahvistaa ainutlaatuinen kolmoisside isän, äidin ja lapsen välillä.⁴ Vain miehen ja naisen liitosta voi syntyä lapsia ja siten seuraava sukupolvi. Lapselle ylivoimaisesti paras kasvuympäristö on saada kasvaa oman isänsä ja äitinsä kasvatettavana. Lain tulee hakea lapsen parasta aina kun se vain on mahdollista.

”Miksi kaksi ihmistä ei saisi rakastaa toisiaan?”

Miksi haluatte kieltää heiltä avioliiton?”

Kuulostaa vakuuttavalta ja tätä kuulimme erityisen paljon nuorilta teineiltä, joita Pisa-mittaroitu peruskoululaitoksemme ei ole onnistunut opettamaan tämän syvällisempään ajatteluun, mutta yllättävän paljon myös aikuisilta, joita todellinen laadukas keskustelu asiasta ei ole taivoittanut.

Yllättävän harva on ehkä kertaakaan pysähtynyt miettimään mitä nuo kysymykset tarkoittavat ja vielä harvempi todella kannattaa ajatusta, että kaikki ryhmät, jotka vain rakastavat toisiaan, tulisi yhteiskunnassa tunnustaa avioliitoiksi. Useimmat hyväksyvät ikä-, lukumäärä- ja sukulaisuusrajoitukset avioliiton ehdoiksi rakkauden määrästä huolimatta.

---

4 Popenoe 2009

Yhteiskunta ei nykyäänkään estä ketään kahta ihmistä rakastamasta toisiaan. Yhteiskuntaa ei edes tule kiinnostaa kahden aikuisen ihmisen romanssi millään tavalla. Yhteiskunnan näkökulmasta avioliitto on vain lapsen kasvun parhaaksi ja turvaksi luotu instituutio, seuraavan vahvan ja terveen sukupolven kasvattamiseksi.

”Eihän se ole teiltä pois! Ei teitä pakoteta homoavioliittoon”

Mikäli yhteiskunta kaikkien instituutioidensa välityksellä julistaa, että isyydellä ja äitiydellä ei ole enää merkitystä, että riittävä määrä huolehtivia aikuisia ajaa täysin saman asian, sen varsinaiset vaikutukset yhteiskunnassa näkyvät seuraavien sukupolvien aikana. Avioliiton tarkoitus on ollut sitoa erityisesti perheen isä vastuullisesti huolehtimaan perheen äidistä ja lapsista. Isyyden merkityksen mitätöiminen tulee entisestään heikentämään yhä useampien miesten motivaatiota sitoutua perheeseensä. Isättömiä lapsia tulee olemaan enemmän kuin ennen. Sillä on vaikutusta koko yhteiskunnan kaikkiin jäseniin.

Lisäksi sadat dokumentoidut esimerkit maista, joissa sukupuolineutraali avioliitto on runnottu läpi, ovat osoittaneet lain todellisen tarkoituksen ja motivaation lakimuutoksen taustalla: Uudet normit pakotetaan kaikille, erityisesti viranomaisten, koulujen ja varhaiskasvatuksen kautta. Vapaus ilmaista julkisesti erilainen näkemys avioliitosta kielletään kokonaan, vaikka se tähän asti on ollut täysin sallittua muutosta ajaville itselleen. Kun näitä esimerkkejä esitetään perinteisen normaalin avioliittokäsityksen vastustajille, he yleensä täysin avoimesti toteavat, että ”Niinhän sen pitääkin olla. Mitään ahdasmielisyyttä ei saa lapsille opettaa eikä edistää yhteiskunnassa”. He siis tunnustavat heti, että onhan se todellisuudessa meiltä aitoa avioliittokäsitystä kannattavilta pois, vaikka ovat juuri hetki sitten kirkkain silmin vedonneet, että ”ei se ole keneltäkään pois”. He tuomitsevat nykyisen, ajattoman

ja hyvin perustellun avioliitonäkemyksen ahdasmielisyydeksi ja haluavat kieltää sananvapauden näkemättä siinä mitään ongelmaa. Tämä kuvastaa kuinka syvässä ja huomaamattomassa itsetetoksessa näitä sateenkaarivasemmiston väitteitä toistelevat kansalaiset elävät.

”Homoseksuaalit strategit ovat vuosikymmenien ajan halveksineet avioliittoa sortavana patriarkaalisena instituutiona. Nyt he haluavat avioliitto-oikeuden samaa sukupuolta oleville pareille, koska sen avulla he voivat pakottaa ihmiset omaksumaan myönteisen asenteen homoseksuaaliseen elämäntapaan. Lastenlääkäri David van Gendin (2015) mukaan merkittävien homoaktivistien kannalta suurin kulttuurinen hyöty sukupuolineutraalista avioliittolaista on se, että kaikille lapsille täytyy lain seurauksena opettaa homoseksuaalisen käyttäytymisen olevan normaalia ja jopa suositeltavaa. Kaikki sukupuolineutraalia avioliittolakia järkiperusteilla tai omantunnon syistä vastustavat henkilöt vaiennetaan käyttämällä syrjinnän kieltäviä lakeja”⁵

Se on lukuisilta lapsilta pois.

Samaa sukupuolta olevien avioliitto, johon hankitaan toisen vanhemman biologisia lapsia, poikkeuksetta erottaa lapsen joko äidistään tai isästään. Ulkoisen adoption kautta perheeseen tulleet lapset jäävät vaille perheessä olevaa isää tai äitiä. Kaksi äitiä ei voi koskaan olla lapselle isä, eikä kaksi isää voi olla lapselle äiti. Yhteiskunnan ei tule suosia tai luoda avioliittoon rinnastettavia rakenteita, jotka jo lähtökohtaisesti erottavat lapset isästään tai äidistään.

Isättömyyden vaikutuksesta lapsen kasvuun on vuosikymmenten sosiologisen tutkimuksen aineistot ja mikään sosiologisen tutkimukseen

5 Puolimatka 2016, s. 170.

perustuva tosiasia ei ole yhtä vahvasti todistettu kuin se, että lapsen eristäminen isästään on lapsen kasvulle haitallista. Sama pätee myös äidittömyyteen, mutta tutkimus on kohdistunut isättömyyteen, joka on paljon yleisempää⁶⁾.

Tutkimuksiin viitatessamme törmäsimme vasemmistolaiseen taktiikkaan humanististen tieteiden alueella. Akatemia tuottaa sekä hyvin köykäisiä tutkimuksia, että erittäin vahvaan ja laajaan dataan perustuvia tutkimuksia. Silloin kun data ja kovat faktat ovat vasemmiston omaa agendaa vastaan, heillä on kova paine tuottaa lukumääräisesti yhä enemmän erittäin kevyitä, hyvin pieneen ja itse valittuun ryhmään perustuvia lähes mielipidekyselyyn verrattavissa olevia ”tutkimuksia”, jotka kuitenkin läpäisevät vasemmistolaisten oman joukon vertaisarvioinnit.

Näitä ultrakevyitä tutkimuksia sitten tuodaan isoin otsikoin julkisuuteen, kun taas satojen tuhansien perheiden satunnaisotannalla tehdyistä tutkimuksista vaivetaan. Kun kevyiden tutkimusten lukumäärä on jo niiden helpon tehtailunkin vuoksi paljon suurempi kuin laajojen todellisten tutkimusten, julkisuudessa synnytetään mielikuva siitä, että olisi olemassa jokin yleinen tieteellinen konsensus näiden kevyiden mielipidekyselyjen kannalla. Se on kuin vertaisi tonnin painoista kultakimppaletta muutamiin hippuihin. Asiaan perehtymätön yleisö ei tätä kuitenkaan huomaa ja toimittajat yleensä väittelytilanteessa kuittaavat asian toteamalla, että ”onhan näitä tutkimuksia puolesta ja vastaan”, ikään kuin niitä olisi suunnilleen yhtä paljon ja yhtä vahvat todisteet molemmilla kannoilla.

Mark Regneruksen ja Paul Sullinsin tutkimukset ovat ehkä parhaiten tunnetut ja ylivoimaisesti laajimmat tutkimukset, joiden data osoittaa selvästi, että samaa sukupuolta olevien perheiden lapset voivat useilla mittareilla 2-4 kertaa huonommin kuin oman isän ja äidin kanssa kasvaneet lapset. Paul Sullinsin tutkimus käsitti yli 200 000 amerikkalaista satunnaisotannalla valittua perhettä.

”Yhteiskuntatieteen tutkimustulokset antavat aihetta uskoa, että lasten pahoinvointi tulee lain seurauksena lisääntymään. Yksi yhteiskuntatieteen kaikkein vahvimmin todistetuista tosiasioista on, että lapsen paras koti on biologisen äitinsä ja isänsä eheässä avioliitossa. Biologisen isänsä ja äitinsä kodissa kasvaneilla nuorilla aikuisilla on vähiten ongelmia ainakin seuraavilla ulottuvuuksilla: a) terveys, kuolleisuus ja itsemurhariski b) tunne-elämän terveys (abdistuneisuus, masennus) c) huumeiden ja alkoholin käyttö d) rikollisuus ja pidätykset e) köyhyys f) koulutus ja työelämään osallistuminen g) seksuaalisen identiteetin kehitys, teiniraskaudet, avioliiton ulkopuoliset raskaudet, altistuminen seksuaaliselle hyväksikäytölle h) avioerojen määrä.

Miksi Suomen päättäjät olivat valmiit kovalla kiireellä purkamaan vuosituhantisen instituution, jonka tarkoituksena on sitoa äiti ja isä toisiinsa ja lapsiinsa? Miksi eliitti oli valmis purkamaan perustavanlaatuisen lapsen turvaksi rakennetun instituution ja muuttamaan sen aikuisten seksuaalisia mieltymyksiä palvelevaksi ja tiettyä elämäntapaa suositteluksi?”⁶

Kansanäänestys avioliittolaista?

Kampanjamme loppumetreille syyskuussa täytyi saada vielä jokin näkyvä tapahtuma, jolla saattaisimme ylittää myös uutiskynnyksen. Syysjuhlasta Jyväskylässä järjestön aktiiveille oli tulossa upea tapahtuma, mutta se ei todennäköisesti saisi mediassa tilaa. Ison joukon saa-

6 Puolimatka 2016

minen toreille poliittisen asian puolesta on Suomessa ollut perinteisesti haastavaa ja erityisen vaikeaa meille siitä teki tiukka aikataulu, median ja SETA-aktiivien mustamaalauskampanjat ja kannattajakuntamme jakautuminen maantieteellisesti pitkin koko Suomea. Realisteina mietimme miten saisimme tapahtumalle näyttävyyttä myös pienemmällä osallistujamäärällä.

Pariisista löytyi ratkaisu. Muistin La Manif Pour Tous -kuvakirjan näyttävistä kuvista nähneeni valtavan aito avioliitto -logolla varustetun pinkin lipun Pariisin tapahtumissa. Sen nimi oli ”Le 600”. Nimi johtuu sen koosta: 600 m²! Se täytyi saada levitettyä Narinkkatorille ja Suurkirkon portaille Helsingissä. Uskoimme, että kuvat ja 100 000 rajaa lähestyvä kannattajamäärämme ylittäisivät uutiskynnyksen. Otimme yhteyttä Ludovineen ja saimme pian sovittua lipun lainaamisesta. Enää oli vain saatava lippu Suomeen ja aikaa oli noin viikko. Yllättäen kaikki logistiikkayhtiöt vuorotellen ilmoittivat, ettei ole mahdollista tällä aikataululla saada 80kg:n pakettia Suomeen kuin aikaisintaan seuraavan viikon tiistaiksi ja tapahtuman täytyi olla viikonloppuna. Lentorahtina ei voi lähettää yhtä 80kg:n pakettia ollenkaan, eikä 30x20m lippua voinut repiä pienemmiksi palasiksi.

Ainoaksi vaihtoehdoksi jäi lentää Pariisiin, vuokrata auto ja ajaa lippu Suomeen. Vaimoni Taijan kanssa lähdimme seuraavana päivänä matkaan, kävimme Ludovinen kanssa päivällisellä Pariisissa vaihtaen kuulumiset, kuvasimme tervehdysvideon Eiffel-tornin juurella La Manif Pour Tousilta Aito avioliitto -joukoille Jyväskylän juhlaan ja ajoimme 22 tunnissa Pariisista Tukholmaan lautalle ja sieltä Turusta aamulla Helsinkiin Narinkkatorille. Saimme ikimuistoiset kuvat valtavan lipun kanssa Helsingistä, Tampereelta ja Turusta. Suurkirkon portaille lipun levittäminen noin 10 minuutiksi sai jotkut tahot tolaltaan ja uutiskynnyks ylittyi. Voitonriemu täytti mielen, kun Turusta lipun kanssa kotiin ajaessani kuulin, että 100 000 kannatusilmoitusta oli vihdoinkin täynnä.

Kannatusilmoitusten keräys oli koko vapaaehtoisjoukon työvoitto ja yhä enemmän ihmisiä lähti mukaan kampanjaan sen edetessä ja kannatus-ten lisääntymistahti vain kiihtyi koko matkan kampanjan loppua kohti. Tiesimme, että satoja tuhansia kannatuksia jäi keräämättä, mutta tämä melkein 107 000 allekirjoitusta riitti todistamaan kaikille suomalaisille, että aidon avioliiton kannattajia on Suomessa niin valtava määrä, ettei mielipidettämme ole mahdollista ohittaa demokratiassa nyt eikä myöhemminkään.

Aloite on nyt luovutettu eduskuntaan ja käynyt läpi lähtekeskustelun. Se tulee aikanaan valiokuntakäsittelyyn ja voi edetä sieltä suureen saliin. Kaikille kansanedustajille on jaettu Jyväskylän yliopiston kasvatuksen teorian ja tradition professorin, Tapio Puolimatkan kirja: ”Yhteiskuntakoe lapsilla?”, jonka 180 sivua perehdyttää lukijansa tähän aiheeseen valistunutta päätöksentekoa varten. Tällä kertaa kansanedustajien tulee äänestää siitä, haluavatko he todella mitätöidä isyyden ja äitiyden Suomen lainsäädännössä.

Oikeudenmukaisin ja asianmukaisin tapa ratkaista tämä asia olisi sitova kansanäänestys, joka voitaisiin järjestää kevään 2017 kuntavaalien yhteydessä. Se edellyttäisi vain pienen muutoksen lakiin, jossa sukupuolineutraalin lain voimaantuloa siirrettäisiin kesäkuulle ja sen voimaantulo ratkaistaisiin tällä kansanäänestyksellä. Maamme poliittinen jakautuminen alkaa päätöksistä, joissa marssitaan saappailla kansalaisyhteisön enemmistön mielipiteen yli käyttämällä vasemmiston tuttuja suoran toiminnan menetelmiä: painostusta, viranomaisten häirintää, sovittujen prosessien ohittelu, punavihreän median ylivaltaa ja propagandaa, tunteisiin vetoavaa ja totuudesta harhaanjohtavaa retoriikkaa, sanojen uudelleen määrittelyä sekä vallattujen instituutioiden käyttöä oman agendan ajamiseen.

Seuraavat taistelut sateenkaarivasemmiston kulttuurimarxilaista agendaa vastaan käydään koulujen ja varhaiskasvatuksen piirissä.

Lainsäädännöstä huolimatta, meillä on pysyvä, perustuslaillinen ja tasa-arvoinen oikeus kampanjoida oman avioliittokäsityksemme puolesta täysin samoin keinoin kuin SETA on yli 40 vuotta kampanjoinut oman käsityksensä puolesta. Me emme tätä kulttuurisotaa aloittaneet, mutta kun meidät on siihen nyt vedetty mukaan, niin me käymme sen ja lopulta voitamme sen!

Lähteet:

Hamilo, Marko (2015) Punavihreä kupla. Perussuomalaiset ja media. Helsinki: Suomen Perusta -ajatuspaja

Puolimatka, Tapio (2014) Lapsen ihmisoikeus: Oikeus isään ja äitiin. Ryttylä: Suunta-kirjat

Yle uutiset (10.6.2014)
http://yle.fi/uutiset/avioliittolain_uudistaminen_jakaa_voimakkaasti_suomalaisia/7288786

Yle uutiset (25.6.2014)
http://yle.fi/uutiset/lakivaliokunta_hylkasi_sukupuolineutraalin_avioliittolain/7318743

Iltalehti pääkirjoitus (28.11.2014)
http://www.iltalehti.fi/paakirjoitus/2014112818874189_pk.shtml

Popenoe, David (2009) Families without fathers. Fathers, marriage and children in american society. London: Transaction Publishers

Puolimatka, Tapio (2016) Yhteiskuntakoe lapsilla? Tehdäänkö Suomen lapsista sukupuolineutraalin avioliittokokeen koekaniineja? Helsinki : Kuva ja Sana

Suomen Perusta -ajatuspajan julkaisuja

Miten euroalue kehittyi? (2013)

Euro vai ei? – Eurokriisi ja Suomen vaihtoehdot (2013)

Kunnat kuntoon! – Puheenvuoroja kuntien ongelmista ja mahdollisuuksista (2014)

Kohti parempaa Eurooppaa (2014)

Suomen talous ja talouspolitiikan linja – Miten Suomi saadaan uudelleen nousuun? (2014)

Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu – Suomenkielisten näkökulma kielipolitiikkaan (2014)

Venäjä: uhka vai mahdollisuus? – Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta (2014)

Kansankodin kuolinvuoteella – Ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto (2015)

Liberaalin dilemma – Monikulttuurisuus ja vapaa yhteiskunta (2015)

Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous – Osa 1: Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot (2015)

Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media (2015)

Siirtolaiskriisi – puheenvuoroja muuttoliikkeen syistä ja seurauksista (2015)

Onko Euro pelastettavissa? – EMU:n kehittämisehdotusten arviointia ja Suomen linja (2016)

Turvallisuus uhattuna – maahanmuutto, turvallisuustilanne ja kansalaispartiot (2016)

Kansainvälinen pakolaisinstituutio ja valtioiden mahdollisuudet – imagon suojelusta rajojen suojeluun (2016)

Epäneutraali sukupuolikirja – puheenvuoroja sukupuolikysymyksistä (2016)